

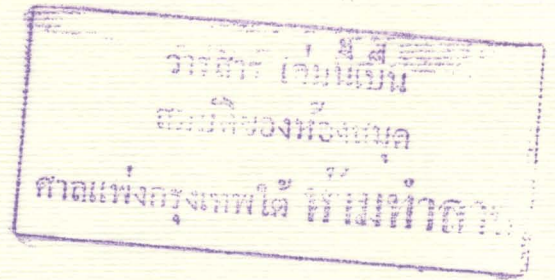
ที่ระลึก

ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์
และพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาล
(www.library.coj.go.th)

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

211-154 100

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม
(www.library.coj.go.th)

ที่ระลึก
ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์
และพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้
วันที่ ๒๓ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔

พระราชดำรัส^(๑)

ในโอกาสที่ประธานศาลฎีกา^(๒) นำผู้พิพากษาประจำกระทรวง
เผ่าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ศาลาตุลาต้าย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๑

คำปฏิญาณที่ท่านทั้งหลายได้กล่าวนี้มีความสำคัญอย่างมาก หลายทาง ทางส่วนตัว
ของแต่ละคนนั้น ต้องถือว่าถ้อยคำปฏิญาณนี้ มีความสำคัญที่เป็นเกราะกำบัง กำบังให้มี
ความปลอดภัย และมีความสำเร็จในชีวิต เพราะว่าการปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
ไม่มีอคติ และความตั้งใจที่จะทำให้ส่วนรวมคือประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขและประเทศชาติ
มีความเจริญนั้น เป็นสิ่งที่มีกำลังมาก จะทำให้ผ่านพ้นอุปสรรค ผ่านพ้นอันตรายทั้งหลาย
คล้ายๆ เป็นคาถาสำหรับแต่ละคน บางคนก็ไปพึ่งคาถาจากหลวงพ่อ หรือจากที่ไหน อาจารย์
ต่างๆ ท่องคาถา เพื่อให้ผ่านพ้นอันตราย นี่ไม่จำเป็นต้องเป็นคาถาของใคร เป็นคาถาของตัวเอง
จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะจดจำไว้

นอกจากนั้น ประเทศชาติเดี๋ยวนี้กำลังผ่านวิกฤตการณ์ ที่ทำให้ทุกคนเดือดร้อน ผู้
ที่มีหน้าที่ในทางเป็นผู้พิพากษา จะต้องมีความเคร่งครัดในตัวเอง เพื่อที่จะให้วิกฤตการณ์เหล่านี้
ผ่านพ้นไปได้ จะผ่านพ้นไปได้อย่างไร คือวิกฤตการณ์นี้ ทำให้จิตใจของคนทุกๆ ไป
รวมทั้งพวกเราทั้งหลายทุกคนเสื่อม ทำให้จิตใจเราไม่สบาย แต่ถ้าเรามีความเข้มแข็ง มีความ

^(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

^(๒) นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล

ตั้งใจ นึกถึงสิ่งที่ดีที่ชอบ เรื่องต่างๆ เหล่านี้ไม่น่ากลัว จะผ่านพ้นไปได้ และผู้ที่มีกำลัง คือ มีความเข้มแข็งก็ทำได้ดี มีหน้าที่ที่จะไปช่วยคนอื่นที่อาจไม่เข้มแข็งเท่า และปฏิบัติตนอาจไม่ดี หรือมีความเศร้าสลด เรามีหน้าที่ที่จะไปลอบโยนเขา มีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือเขา โดยเฉพาะทางจิตใจ

ฉะนั้นที่ท่านได้กล่าวคำปฏิญาณนี้จะเป็นมงคลสำหรับตัวเอง และเป็นประโยชน์ สำหรับประชาชนทั้งประเทศ จะทำให้ประชาชนทั้งประเทศนี้มีความเข้มแข็ง และจะไม่พา ตัวไปในทางที่เสื่อม ผู้ที่จะช่วยคนอื่น จะต้องมีความเข้มแข็งยิ่งกว่าคนอื่น ฉะนั้นท่านทั้งหลายที่มีหน้าที่เป็นผู้พิพากษา จึงต้องมีกำลังใจเข้มแข็งที่สุด บางโอกาสอาจท้อใจ อาจรู้สึก ว่าทำไมคนอื่นเขาทำอย่างนั้นๆ ได้ ทำไมเราจะต้องระวังตัวอยู่ทุกฝีก้าว นี่เป็นไปเพราะว่า จะต้องเป็นที่พึ่งของผู้ที่อ่อนแอ แต่ถ้าผู้ที่อ่อนแอเป็นตัวท่านเองนั้นก็เสียหาย ฉะนั้นแต่ละ คนที่ได้กล่าวคำปฏิญาณ จะต้องเข้าใจความหมายของคำปฏิญาณ รักษาคำปฏิญาณ และ ปฏิบัติ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสำหรับคนอื่น

ฉะนั้นก็เข้าใจว่าทุกคนได้ซาบซึ้งในคำปฏิญาณ และในหน้าที่ของแต่ละคนอย่าง ที่ตอนแรกนี้ ก็เป็นผู้พิพากษาประจำกระทรวง ยังไม่ได้ไปขึ้นศาลขึ้นบัลลังก์ที่ไหน แต่ต่อไปก็ จะได้ขึ้นบัลลังก์ พิพากษาด้วยความยุติธรรม เพื่อให้เป็นที่พึ่งของผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริต ก็ขอให้ ท่านทั้งหลายรักษาความเข้มแข็งที่ตั้งใจเอาไว้ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ ทั้งในเวลาทำงานทาง ราชการ ทั้งเวลาในอภราชการตลอด เคยพูดว่า ผู้พิพากษานั้นไม่ใช่ทำหน้าที่เฉพาะในศาล ผู้พิพากษาเป็นผู้ที่คนทั้งหลาย ประชาชนทั้งหลาย มองว่าเป็นคนที่มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรมจึงเป็นที่พึ่งของคนนับล้านคน

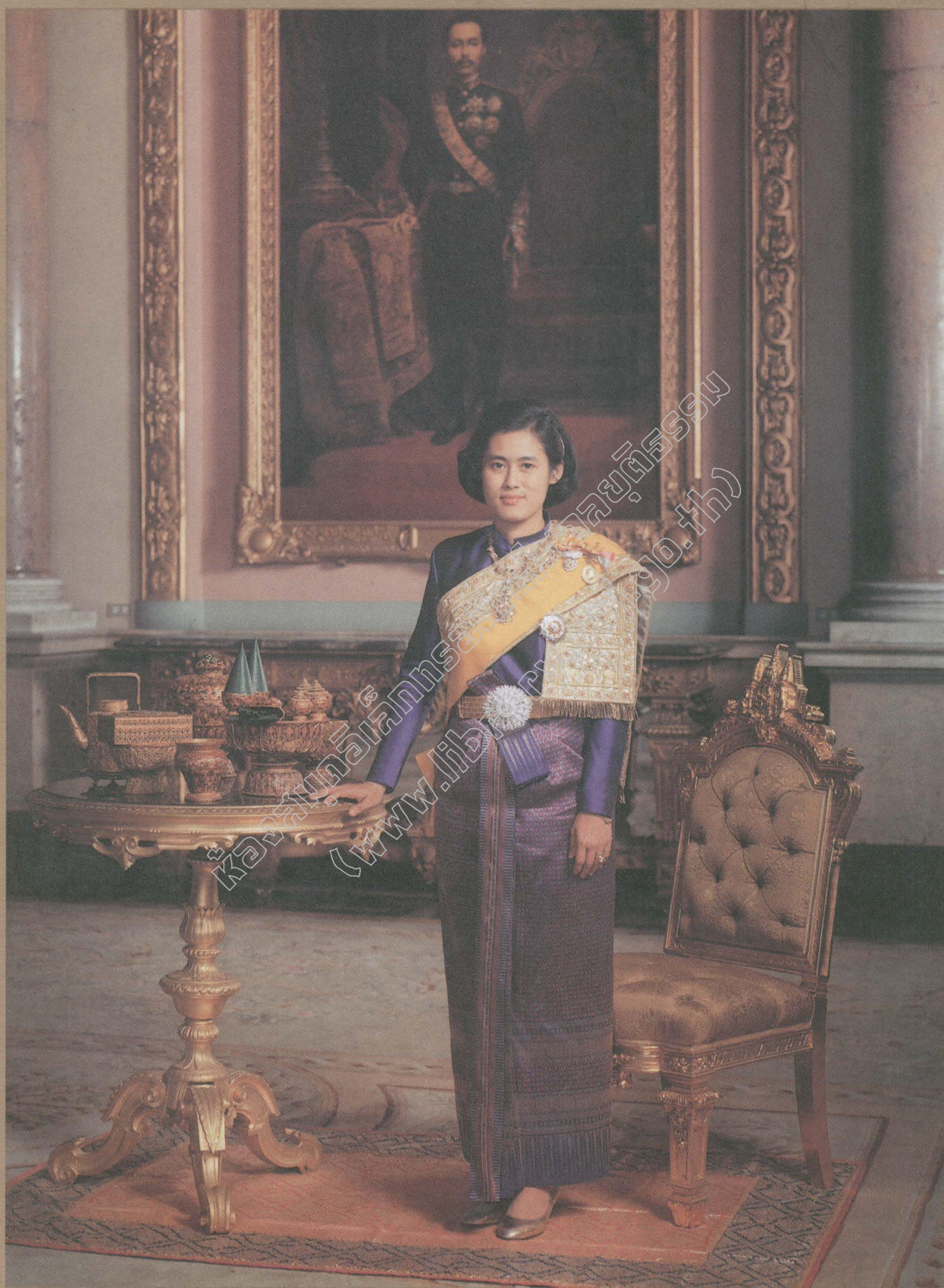
ก็ขอให้ท่านได้สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ รักษาความเข้มแข็ง และท่านจะได้ ประสบความสำเร็จในหน้าที่ของท่าน และจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ก็ขอให้ทุกคนมี ความสำเร็จ และความดีอยู่ประจำตัวตลอดต่อไป

5

เลขทะเบียน	๑๙๘๐
วันที่	๒๖ ก.ย. ๕๕
ผู้หนังสือ	ดร. ด.พ. ๒๕๖๔๐

ประธานศาลฎีกา

สาร

ประธานศาลฎีกา

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดตั้งและเปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร แต่ปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในแต่ละปี ทำให้สถานที่ทำการเดิมของศาลแพ่งกรุงเทพใต้คับแคบเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการประชาชน จึงมีความจำเป็นต้องก่อสร้างและย้ายมายังที่ทำการแห่งใหม่ที่กว้างขวางและทันสมัย เพื่อสามารถรองรับและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อาคารสถานที่และอุปกรณ์เป็นเพียงส่วนช่วยสนับสนุนการอำนวยความสะดวกของศาลให้เป็นไปได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว เป็นธรรม และเสมอภาค ผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรมทุกท่านพึงระลึกว่า กลไกหลักของการอำนวยความสะดวกคือบุคลากร ซึ่งได้แก่ท่านทั้งหลาย การปฏิบัติงานของศาลเปรียบเสมือนต้นไม้ที่ให้ร่มเงาแก่ทุกคนไม่เลือกยากดีมีจน และต้องมั่นคงตั้งขุนเขาที่ไม่หวาดหวั่นต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล หากทุกท่านปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ความสัมพันธ์ของคนในสังคมย่อมดำเนินไปได้อย่างสุขสงบประเทศชาติย่อมพัฒนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้

ในโอกาสเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้แห่งใหม่ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โปรดดลบันดาลให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีความเจริญก้าวหน้าแผ่ร่มเงาแห่งความเป็นธรรมคุ้มครองประชาชนในพื้นที่ตลอดไป และขอให้ท่านอธิบดีผู้พิพากษา ท่านรองอธิบดีผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ท่านผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม และลูกจ้างทั้งหลายประสบความสำเร็จ สุขภาพแข็งแรง ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ให้บริการแก่ประชาชนได้สมดังเจตนารมณ์แห่งศาลยุติธรรม

(นายรัชชัย พัทธกมล)

ประธานศาลฎีกา

นายวัชชัย พิตักษัยพล
ประธานศาลฎีกา

นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์

อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

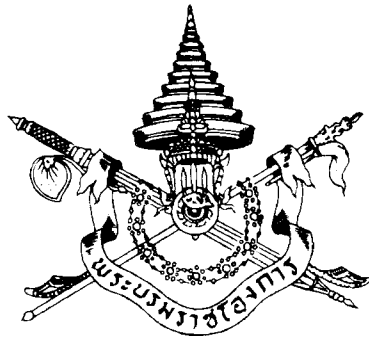

นายกรองเกียรติ คมสัน

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สารบัญ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๒	๓
พระราชกฤษฎีกากำหนดที่ตั้งและวันเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้และ	
ศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๖	๗
ผู้บริหารศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๙
รูปหมู่ผู้บริหารและผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓)	๑๓
รูปหมู่ผู้บริหารและผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔)	๑๕
รูปหมู่ผู้บริหารและข้าราชการธุรการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓)	๑๗
รายนามผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๑๙
ผังการแบ่งงานผู้บริหารศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๓๑
ผังการบริหารงานธุรการศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๓๓
สถิติคดีศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๓๕
ประวัติความเป็นมาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๔๕
บทความเรื่อง “การแยกศาลยุติธรรมเป็นอิสระ”	
สุประดิษฐ์ หุตะสิงห์	๔๙
บทความเรื่อง “ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารในศาลยุติธรรม”	
พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา	๕๕
บทความเรื่อง “ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ยุคไอที”	
นันทชัย เพียรสนอง	๗๗
บทความเรื่อง “โครงการให้บริการในจุดเดียว”	
สุพจน์ กิตติรักษนนท์	๙๕
บทความเรื่อง “การขานัตถ์ยื่นคำให้การตามกฎหมายใหม่”	
มนตรี ยอดปัญญา	๑๐๑
บทความเรื่อง “ปัญหาภาษีอากรในคดีแพ่ง”	
ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม	๑๐๙
บทความเรื่อง “องค์คณะผู้พิพากษากับปัญหาที่ติดตามมา”	
สมภาพพิสิษฐ์ สุขพิสิษฐ์	๑๒๙
กิจกรรมศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๑๓๗
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมพิธีวางศิลาฤกษ์	
และเตรียมพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้	๑๕๕
คำสั่งแต่งตั้งคณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึก	๑๕๗

**พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้**

พ.ศ. ๒๕๓๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒

เป็นปีที่ ๔๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ขึ้นใน
กรุงเทพมหานคร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้
และศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้จัดตั้ง

(๑) ศาลแพ่งขึ้นในกรุงเทพมหานครเรียกว่า “ศาลแพ่งกรุงเทพใต้”

(๒) ศาลอาญาขึ้นในกรุงเทพมหานครเรียกว่า “ศาลอาญากรุงเทพใต้”

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้จะจัดตั้งในเขตใดของกรุงเทพมหานครและจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้มีเขตตลอดท้องที่ของเขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพระโขนง เขตยานนาวา และเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ในระหว่างที่ยังไม่ได้เปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้หรือศาลอาญากรุงเทพใต้ตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๓ ให้ศาลแพ่งและศาลอาญามีเขตอำนาจตลอดถึงเขตศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ด้วย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕ บรรดาคดีของเขตท้องที่เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพระโขนง เขตยานนาวา และเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลแพ่งหรือศาลอาญาในวันเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้หรือศาลอาญากรุงเทพใต้ ตามมาตรา ๓ ให้คงพิจารณาพิพากษาในศาลแพ่ง หรือศาลอาญา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

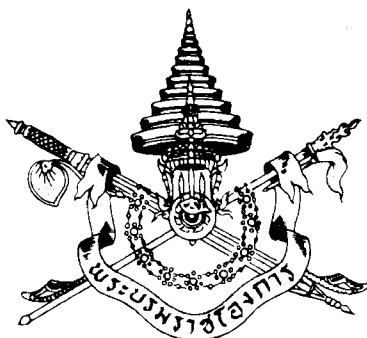
พลเอก ชชาติชาย ชุณหะวัณ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมากขึ้น และมีดีความมาสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลแพ่งและศาลอาญาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แม้จะได้มีการตั้งศาลแพ่งธนบุรี และศาลอาญาธนบุรีขึ้นเพื่อแบ่งเบาจำนวนคดีจากศาลแพ่งและศาลอาญาแล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่ายังไม่เพียงพอกับจำนวนคดีที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการคมนาคมในกรุงเทพมหานครก็ไม่คล่องตัว ทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีและผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทางไปติดต่อกับศาลสมควรจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้เพิ่มขึ้น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิดขึ้นในเขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพระโขนง เขตยานนาวา และเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร และโดยที่มาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่าบรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ที่ระลึกในการเสด็จพระราชดำเนินพิธีวางศิลาฤกษ์
และพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้

พระราชกฤษฎีกา
กำหนดที่ตั้งและวันเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้
และศาลอาญากรุงเทพใต้

พ.ศ. ๒๕๓๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖

เป็นปีที่ ๔๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดที่ตั้งและวันเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาล
อาญากรุงเทพใต้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ
มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๒
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดที่ตั้งและวันเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๖”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ ตั้งอยู่ ณ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และให้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๒ บัญญัติว่า ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ จะจัดตั้งในเขตใดของกรุงเทพมหานครและจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา บัดนี้ พร้อมทั้งจะจัดตั้งและเปิดทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญากรุงเทพใต้ได้แล้ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

* ปัจจุบันศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้ย้ายมาตั้งอยู่ ณ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๓ พระราชกฤษฎีกาอยู่ระหว่างดำเนินการ

ผู้บริหารศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายชัยสิทธิ์ ตราฐธรรม
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายอำนาจ พวงชมพู
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายตั้งใจ ศาสตร์ศิริ
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายสุชาติ ทนินซ้อน
เลขานุการศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายนรนาถ เพื่อนโกคา
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลแพ่งกรุงเทพใต้

รูปหมู่ผู้บริหารศาลแพ่งกรุงเทพใต้
(ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔)

๑. นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์
๒. นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม
๓. นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์
๔. นายอำนาจ พวงชมพู
๕. นายตั้งใจ ศาสตร์คดี
๖. นายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ
๗. นายสุชาติ ทนินซ้อน

รูปหมู่ผู้บริหารและผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖

ยืน จากซ้าย

๑. นางปราณี เชาวลิท ๒. นายสุทธิชัย จงศิริสถาพร ๓. นายอนุวัตร ชุนทอง ๔. นายอรรถสิทธิ์ รอดบำรุง ๕. นายศุภก
คงพิพิธ ๑๐. นายเสกสรร ชาญวิระเสนา ๑๑. นายคมสันต์ ภูมิภักเมธากุล ๑๒. นายวรวัฒน์ กุสลากรวัฒน์ ๑๓. นายสุว
เกตุมาก ๑๔. นายทนกศักดิ์ เทียงสุทธิสกุล ๑๕. นายสมเกียรติ เมลาณนท์ ๒๐. นายชาติร์ แต่งเลี่ยน ๒๑. นายสมชาติ สาร
๒๖. นายประสาธน์ ตั้งศิริมงคล ๒๗. นายสมยศ จันทร์เปล่ง ๒๘. นายสมศักดิ์ อุไรชัยกุล ๒๙. นายสุพจน์ กาวชู ๓๐.
๓๔. นายองอาจ งามมีศรี ๓๕. นายสมศักดิ์ ธรรมชัยเดชา ๓๖. นายอรุณรัตน์ ศรีพิเชียร ๓๗. นายยิ่งศักดิ์ โอพารส
๔๒. นางสาววรรณดี วิไลรัตน์

ภาพได้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓)

๔. นายอรรถสิทธิ์ รอดบำรุง ๕. นายสุภกฤษณ์ สามิบัติ ๖. นายวิเชียร วชิรประทีป ๗. นายเกียรติคุณ แม้นเลขา ๘. นายสมนึก สืบวิเศษ ๙. นายปฏิกรณ์
นายวรวัฒน์ กุศลางกูรวัฒน์ ๑๓. นายสุวรรณ ทองเนื้อแข็ง ๑๔. นายภคเชษ มีพันลม ๑๕. นายพริษฐ์ ปิยะนราธร ๑๖. นายมน โขศรีสาคร ๑๗. นายคำแหง
นายชาติ แดงเสียน ๒๑. นายสมชาติ สารธรรม ๒๒. นายกิตติ อารีรักษ์ ๒๓. นายพีระ จุงพิพัฒน์ ๒๔. นายชยุตม์ ประภาภมร ๒๕. นายชูเกียรติ ตั้งคโนภาส
อุไรชัยกุล ๒๙. นายสุพจน์ กาวชู ๓๐. นายสุรศักดิ์ ตริรัตน์ศิริกุล ๓๑. นายรัชชัย นิธิพิเชฐ ๓๒. นายวิเทพ อริยสังการ ๓๓. นายประสงค์ กระจ่างวุฒิชัย
ณ ศรีพิเชียร ๓๗. นายยิ่งศักดิ์ โอพารสกุล ๓๘. นายทวีศักดิ์ นคนันต์ ๓๙. นายนิกร ทัสโร ๔๐. นายสุทัศน์ สงวนปรังค์ ๔๑. นายสุชาติ ทนินชอน

นั่ง จากซ้าย

ยศมนีก สิบพิเศษ ๙. นายปฏิกรณ์
ยศมนโน ชอศรีสาคร ๑๗. นายคำแหง
กมล ๒๕. นายชูเกียรติ ตั้งโคโนภาส
ร ๓๓. นายประสงค์ กระจำวุฒิชัย
ปรังค์ ๔๑. นายสุชาติ ทนินชื่อน

๑. นางสาวฉวีวรรณ แม้นโชติ ๒. นางสาวขวัญชนก สุขโข ๓. นางดาราวรรณ สามิบัติ ๔. นางสาวสุนี นภาภาค ๕. นายอาคม
๑๐. นายอนันต์ เสนคุ้ม ๑๑. นายสังคม สุภาพล ๑๒. นายกมล วีระพลกุล ๑๓. นางชนากานต์ วีระพลกุล ๑๔. นางนวลทิ
เพียรสนอง ๑๕. นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ ๑๖. นายมนตรี ยอดปัญญา ๑๗. นายประสงค์ คุณาจิรภรณ์ ๑๘. นายประพาพ อนุ
๑๙. นายตั้งใจ ศาสตร์ศศิ ๒๐. นายธวัฒน์ชัย สุดใจศิริบูล ๒๑. นายกำพล ษมาคุณากร ๒๒. นายสมเกียรติ เต็งสุวรรณ ๒๓. น
๒๔. นายประเวศ สุธรรมชัย ๒๕. นายอดิศักดิ์ ดันตวิวงศ์

๕. นางสาวสุวณี นภากาศ ๕. นายอาคม รุ่งแจ้ง ๖. นายจรัส วงศ์ตระกูล ๗. นายจำแลง กุลเจริญ ๘. นายฉกาจกิต พัฒนานุพงษ์ ๙. นายวรพจน์ วัชรพงศ์กุล
 นางชนากานต์ ธีรเวชพลกุล ๑๔. นางนวลทิพย์ ฉัตรชัยสกุล ๑๕. นางมณฑิรา อูซชิน ๑๖. นางวราภรณ์ สหัสโพธิ์ ๑๗. นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ๑๘. นายนันทชัย
 ประสงค์ คุณาจิรภรณ์ ๒๒. นายประพาพ อนมาน ๒๓. นายอากาศ บำรุงชีพ ๒๔. นายธีระจิต ไชยคำ ๒๕. นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์ ๒๖. นายพิชัย นิลทองคำ
 คุณากร ๓๐. นายสมเกียรติ เต็งสุวรรณ ๓๑. นายพงษ์ศักดิ์ กิตติสมเกียรติ ๓๒. นายสุพจน์ ภูมานะชัย ๓๓. นางชาริยา เด่นนินนาท ๓๔. นางสาวกุลวดี ฟังเสนาะ

ไฟใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔)

นางสาวศักดิ์, นางเยาวรัตน์ เตมีศรีสุข, นายวรวิทย์ ฤทธิพิศ, นายรัฐพลี ตั้งใจ
ณ, นางมณฑิรา อุซชิน, นางวรารักษ์ สหัสโพธิ์, นายอมรรัตน์ กริยาผล,
นายพิสิษฐ, นายตั้งใจ ศาสตรศศิ, นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, นายสุประดิษฐ์
ณ, นายธีระจิต ไชยคำ, นายประกาศ บุรพวงกูร, นายอภิศักดิ์ พรพริภา,
ศิรินารถ, นายจุมพล กล้าประเสริฐ, นายมงคล ไกรวิญญพงศ์, นายวรนนท์
เหมือนเตย, นางอารีย์พร กลั่นนุรักษ์, นางสาวนันทา ผดุงเกียรติวงศ์, นางสาว
จนวนิช, นายปิยะวรรณ สุประดิษฐ์ ณ อยู่ธยา, นายสุชาติ เทชะสวัสดิ์วิทย์

แถวยืนที่ ๒ (จากซ้ายไปขวา)

นายสุพัฒน์ ติระรัตน์, นายวีระศักดิ์ ไชยสุขเจริญกุล, นายศรจิตร์ สอนศรี, นาย
นายประกาศ บุญโยม, นายวินัย หนูโต, นายอภิชัย ปานเนา, นายวัฒนา เทพ
นางสาวฉิพร อิมใจ, นายเสรี มักผล, นายสมศักดิ์ พลายเพชร, นายอรรถสิทธิ์
สารธรรม, นายวรวัฒน์ กุศลางกูรวัฒน์, นายธนชัย ผดุงจิตติ, นายสมบัติ พุดพิงศ์ภัก,
เมืองอ่ำ, นางสาวสิริลักษณ์ นาควิเชียร, นางกาญจนา ผาณิตมาส, นางรัศมี เนตร
ศุภมาศ คุ่มศรีวงษ์, นางสาวดาวน้อย รักนอบน้อม, นางสาววาสนา พรคทองสุข,
สินวล, นางงามจิต อ้นยาง, นางสาวธีราภรณ์ ลายสังข์, นางสาวเนาวรัตน์ อัสฌายก
อริยสังการ, นายประเวศ สุธรรมชัย, นายประชา จารูวาทิ, นายสมเจริญ พุทธิประ
เพ็ญเจริญ, นางสาวนลิน ญาณศิริ, นางสาวครินดา เกียรติยศเจริญ, นางสาวสุภา
นางแก้วน้อย อนุชิตวงศ์, นางสาวหฤทัย ไทพิก, นายรัช เรนเรือง, นายอนันต์ น
วงศ์อนันต์กิจ, นายฉันทชัย โรจนโสธร, นายประยุทธ ไชยพิณ, นายเวชสิทธิ์ อนุชิต

นายสุขเจริญกุล, นายศรจิตร์ สอนศรี, นายสมพล โพธิ์กิ่ง, นายอนันต์ อุดมปัญญาวิทย์, นายวิริยะ แฉงบรรจง,
นายอภิชัย ปานเนา, นายวัฒนา เทพวุฒิสถาพร, นางสาวพรชญา ลัทธิธรรม, นางสาวพัชรินทร์ อินทร์แก้ว,
นายสมศักดิ์ พลายเพชร, นายอรรถสิทธิ์ รอดบำรุง, นายภคเชษ มีพัฒน์, นายพริษฐ์ ปิยะนราธร, นายสมชาติ
ยธนะชัย ผดุงธิต, นายสมบัติ พุทธิพงศ์ศักดิ์, นางสาวจิราวรรณ ไชยศิริธร, นางสาวภาวิณี แก้วจำนงค์, นางสาวจินดาพร
นางกาญจนา ผาณิตมาส, นางรัศมี เนตรภู, นางสาวสายสุนีย์ สายสุนทร, นางสาววรารัตน์ ปาณิกบุตร, นางสาว
กนกน้อม, นางสาววสินี พรรคทองสุข, นางวิไล อรุณเรืองศิริเลิศ, นางอารีย์ กิตติสุทธธรรม, นางสาวสุธีพร ทิพย์
จัน ลายสังข์, นางสาวเนาวรัตน์ อัมมายุทธ, นายสุรศักดิ์ ตรีรัตน์ศิริกุล, นายสมชาย กาญจนชานันท์, นายวิเทพ
นายประชา จารูวาท, นายสมเจริญ พุทธิประเสริฐ, นายนิรันดร์ ทองชัย, นางสาวสุธรรมา วรกานนท์, นางสาวภาวดี
สาวศรีนดา เกียรติยศเจริญ, นางสาวสุภาพร เนตรเขียน, นางสาวลัดดาวัลย์ กุลเกตุวงศ์, นางอรุณวดี ไวกาสี,
ไพโรจน์, นายรัช เรนเรือง, นายอนันต์ ปัทมาคม, นายวันชัย โสภโชน, นายดวงแก้ว เทียนกระจำ, นายโสภาค
นายประยุทธ ไชยพัฒน์, นายเวชสิทธิ์ อนุชิตวงศ์

แถวยืนที่ ๓ (จากซ้ายไปขวา)

นายประเสริฐ เชิดทวิทรัพย์, นายบัญชา สุ
นายเลื่องศักดิ์ คงเดช, นายเสน ปานเลิศ,
บุญประภากร, นายอรรถพร เพชรแก้ว, นาย
เดชะภาสรัตน์, นายนรากร สโมธานทวี, น
นายวีวัฒน์ เพ็ชรสม, นายมนพ ยิ่งยมสาร
นายอภิสิทธิ์ ศิลาวิลาศศักดิ์, นายรณชัย ชู
นายสุพจน์ ปรีชายิ่งสถิตย์, นายรัช หนูคำ
นายเกื้อกูล ธรรมเนียม, นายกษิต สุปรรณ
นายสุรเดช ยิ้มเกิด, นายมนตรี นักเป่า, นาย
นายวิโรจน์ บัวมี, นายณัฐสิทธิ์ ม่วงวิโรจน์,

แถวยืนที่ ๓ (จากซ้ายไปขวา)

นายประเสริฐ เจริญทรัพย์, นายบัญชา สุวรรณน้อย, นายวิชัย เตชะศิริสวัสดิ์, นายเรวัต เฉลียวศิลป์, นายสุพจน์ กุ้มานะชัย, นายกฤษดา พุ่งโชคชัย,
นายเลื่องศักดิ์ คงเดช, นายเสน ปานเลิศ, นายวิวัฒน์ เกิดมณี, นายเรืองฤทธิ์ บัวลอย, นายเจตน์ คุ่มคงอมร, นายไพศาล ชาติตะวัน, นายอำพล
อนุประภากร, นายอรรถพร เพชรแก้ว, นายธนวิทย์ ชำศรี, นายเพิ่มศักดิ์ สุริยนากุล, นายวินัย เลิศประเสริฐ, นายจงมอด อักษรเสนาะ, นายชัยวัฒน์
ชะภาสรัตน์, นายนรากร สโมธานทวี, นายไกรสร อ่อนคำ, นายเศวต อิทธิภูวดล, นายทวีศักดิ์ ภักดีโต, นายสุวัจน์ สาสนพิจิตร, นายณัฐวุฒิ มังกรกิจ,
นายวิวัฒน์ เพ็ชรสม, นายมนพ ยิ่งยมสาร, นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, นายชัชวาลย์ กันฉาย, นายนพ พิทยานิยม, นายสมศักดิ์ พนมชัยวัฒน์,
นายอภิสิทธิ์ ศิลาลาศักดิ์, นายรณชัย ชูสุวรรณประทีป, นายชยันต์ เต็มเปี่ยม, นายบุญชัย ภูริเสถียร, นายมนตรี สาโรช, นายสมชัย สงวนนภาพร,
นายสุพจน์ ปรีชายิ่งสถิตย์, นายรัช หนูคำ, นายนิธิต วงศ์เย็น, นายดำรงค์ บำรุงศิลป์, นายยุทธเสน ทองเสน, นายวีระ สากุล, นายเคาพร คุณธรรณ,
นายเกื้อกูล ธรรมเนียม, นายกษิต สุปรรณเกษ, นายสมพล อรุณรัตน์มุข, นายภูภาคร คำจันทร์ลา, นายประวิณ จันทบูรณ์, นายสมหวัง ธนถาวรลา,
นายสุรเดช ยิ้มเกิด, นายมนตรี นักเปา, นายสมศักดิ์ ลักษณะสมบูรณ์, นายธีระศาสตร์ มงคลภัทรสุข, นายผดุงศักดิ์ เทศดี, นายอนันต์ เงินเลิศวิริยะชัย
นายวิโรจน์ บัวมี, นายณัฐสิทธิ์ ม่วงวิโรจน์, นายทวีป วัฒนะศรี, นายองอาจ เทพหัตดิน ณ อยู่ธยา, นายฉัตรชัย รุจิตานนท์

รูปหมู่ผู้บริหารและข้าราชการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖

แถวหลัง จากซ้าย

๑. นางสาวศลิษา พุทธสาตแสง ๒. นางนงเยาว์ เกิดโชติ ๓. นางสาวพยอม อุบลรัตน์ ๔. นางสาวเจริญพร อรรถนิตกุล ๕. นางนักบุญ ๗. นายชัยชาญ หาญกล้า ๘. นายจำรูญ ขำทรัพย์ ๙. นายวิเชียร โคตสงคราม ๑๐. นายสุวรรณ บันดาล ๑๒. นายสุเทพ ตะวันสีทอง ๑๓. นายเถลิงศักดิ์ เตียตระกูล ๑๔. นายพิพัฒน์ เพิ่มกำลังทรัพย์ ๑๕. นายชูศักดิ์ สุจริต ๑๖. น. ๑๗. นายธีระศักดิ์ ๑๘. นายธนพล ศิลาพันธ์ ๑๙. นายอำพัน นฤภัย ๒๐. นายรัตนชัย สุขมุข ๒๑. นายปลื้ม พรหมเดช ๒๒. นายสุชาติ ๒๓. นายเกรียงศักดิ์ วรวัฒน์ ๒๔. นายบุญช่วย ทองแย้ม ๒๕. นางสาวศิริกาญจน์ สัมมาพล ๒๖. นางสาวสุมาพร ๒๗. นางสาวสุมาพร ๒๘. นางสาวมณฑา ชันมณี ๒๙. นางสาวสุรีย์ ท่าพา ๓๐. นางสาวยุพิน บุญกัน ๓๑. นางสาวนฤมล ถือชื่อ ๓๒. นางสาวนฤมล ถือชื่อ

ไฟใต้ (ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓)

๔. นางสาวเจริญพร อรรถนิตกุล ๕. นางปิยพร ศรีสนาม ๖. จำเริญอริวัฒน์
๗. โคตสงคราม ๘. นายสุวรรณ บันดาลัน ๙. นายธวัชชัย พินเจริญผล
๑๐. นายชูศักดิ์ สุจริต ๑๑. นายวิชัย กิตติพัฒน์ ๑๒. นายวิรัช
๑๓. นายปลื้ม พรหมเดช ๑๔. นายสุชาติ สิมขาว ๑๕. นายสุวรรณ เพชรดี
๑๖. นางสาวสุมาพร เจริญฤทธิ์ ๑๗. นางสาวผกาพรรณ
๑๘. นายพิน บุญกัน ๑๙. นางสาวนฤมล ถือชื่อ ๒๐. นางสาววิยะดา ลพโกชน

ยืนแถวกลาง จากซ้าย

๑. นางสาวอุษา เอี่ยมกุล ๒. นางสาวภาภรณ์ สู่เสน ๓. นางสาวสุวิทย์ พุ่มศิริ
๔. นางสาวปิยะพร เจนกาญจนดิกล ๕. นางสาวพรนภัส ประยูร ๖. นางวิยะดา
๗. นางอรุณ ปานจ้อย ๘. นางสาวชินนภา พินิจวงศา ๙. นางสาวนา ส
๑๐. นางสาวศิริกาญจน์ ปฐมิกการ ๑๑. นางสาวอภิญญา สังคมศิลป์ ๑๒. นางอมร
๑๓. กิ่งมาลา ๑๔. นางสาววัจนา คนเพียร ๑๕. นางสาวอนงค์ อธิฐาธิคม ๑๖. นางพ
๑๗. หาดชัยภูมิ ๑๘. นางสาวสุภาณี จิตสุขสำราญ ๑๙. นางสาวปัทมาพร ฮกขุน
๒๐. นางนงเยาว์ สายแก้ว ๒๑. นางสาวรรณา พูลพิพัฒน์ ๒๒. นางสาวสายสมร แ
๒๓. นางสาวนง ทับแก้ว ๒๔. นางสาวพัชรินทร์ นิ่มนวล ๒๕. นางสาวอารีย์ กุ

รณ สู่เสน ๓. นางสาวสุพีย์ พุ่มหิรัญ ๔. นางสาวชอุทอง บรรเทึงจิตต์ ๕. นางสาววรรณมา ตั้งจิตระจิณพร
นางสาวพรนภัส ประยูร ๘. นางวิยะดา เภาศรี ๙. นางสาวนันท์นภัส จันทรเฉลิม ๑๐. นางสาวโอภาสสินี ลินสุข
นภา พินิจวงศา ๑๓. นางสาวสนา สัตยวาท ๑๔. นางสาวกิตติมา เกตุเพ็ญ ๑๕. นางสาวกณิดา ติกะมาศ
นางสาวกัญญา สังคมศิลป์ ๑๘. นางอมร คุระเอียด ๑๙. นางสาวกฤตชนพรณ ปาลกวงค์ ณ อยู่ธยา ๒๐. นางสาวลี
๒. นางสาวอนงค์ อิศราธิคม ๒๓. นางทัศนีย์ ละออบักษี ๒๔. นางสาววรรณ เนตรจรัส ๒๕. นางสาวอ้อยใจ
การณ ๒๗. นางสาวปัทมาพร ฮกขุนเฮง ๒๘. นางสาวดวงอมร ผิวพ่อง ๒๙. นางสาวศิริวรรณ สำเภาเงิน
นา พูลพิพัฒน์ ๓๒. นางสาวสายสมร แก้วนารี ๓๓. นางสาวชรินดาพร จองโพธิ์ ๓๔. นางสาวดุชนิ พิธิขจร
นรินทร์ นิ่มนวล ๓๗. นางสาวอารีย์ กุลธรรมไพบลูย์

แถวนี้ จากซ้าย

๑. นางอรรณ ปทุมภา ๒. นางวรรณนา
รัตนศรี ๗. นางพัชนี พรหมวิจิตร ๘. นางนันท
นางจรัสรัตน์ สุทธิวิรัตน์ ๑๓. นางลินนา จิตต์
หุตะสิงห์ ๑๔. นายมนตรี ยอดปัญญา ๑๙. น
ต้นตะโนกิจ ๒๓. นายวิเชียร สันติวัฒนธรรม
จุฬารัตน์ ไตรวงศ์ ๒๔. นางสาวสมมาตร รัก
๓๒. นางสาวรัตติมา จำความ ๓๓. นางมลิว

นาง จากซ้าย

นางอรวรรณ ปทุมมา ๒. นางวรรณณา แก้วปานกัน ๓. นางวิกานดา วิเศษศักดิ์ ๔. นางสาวชุตินา พ่วงสาตร์ ๕. นางพัชรารัตน์ สุขคุ้ม ๖. นางนิชาภัทร
 นศรี ๗. นางพัชนี พรหมวิจิตร ๘. นางนันทน แสงแก้ว ๙. นางสาวสมพร เฉลยฤกษ์ ๑๐. นางสาวบุญเยี่ยม แจ่มพุ่ม ๑๑. นางสาวพัชราภรณ์ แซ่ลิ่ม ๑๒.
 จรัสรัตน์ สุทธิวิรัตน์ ๑๓. นางลินนา จิตต์สวาท ๑๔. นายวิจิตร ศรีจำ ๑๕. นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ๑๖. นายนันทชัย เพียรสนอง ๑๗. นายสุประดิษฐ์
 สิงห์ ๑๘. นายมนตรี ยอดปัญญา ๑๙. นายประสงค์ คุณาจิรภรณ์ ๒๐. นายประพาฬ อนมาน ๒๑. นายสุชาติ ทนินชื้อน ๒๒. นางสาวพิมพ์ประภา
 ตะโนกิจ ๒๓. นายวิเชียร สันติวัฒนธรรม ๒๔. นางสาวนงเยาว์ ไม้ไหว ๒๕. นางวัลยา เบ็ญจนาวี ๒๖. นางกาญจนา พลันสังเกตุ ๒๗. จ้ายโทหญิง
 รัตน์ ไตรวงศ์ ๒๘. นางสาวสมมาตร รักกระโทก ๒๙. นางเจลิยา วีระวุฒิศาสตร์ ๓๐. นางสาวฉวีวรรณ จันทร์ธาดา ๓๑. นางสาวธนพร เอี่ยมโฉม
 ๓๒. นางสาวรัตติมา จำความ ๓๓. นางมลวิทย์ ตะกรุดโฉม ๓๔. นางวราภรณ์ แก้วพวง

รายนามผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๑. นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒. นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓. นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔. นายอำนาจ พวงชมพู รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕. นายตั้งใจ ศาสตร์ศิริ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖. นายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗. นายอากาศ บำรุงชีพ ผู้พิพากษาอาวุโส
๘. นายธีระจิต ไชยคำ ผู้พิพากษาอาวุโส
๙. นายประกาศ บุรพวงกูร ผู้พิพากษาอาวุโส

๑๐.	นายอภิศักดิ์	พรวิธราภา	ผู้พิพากษาอาวุโส
๑๑.	นายรังสรรค์	วิจิตรไกรสร	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒.	นายสันต์ชัย	ล้อมฉินพรัตน์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๓.	นายชาติชาย	กริชชาญชัย	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๔.	นางวราภรณ์	สหัสโพธิ์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๕.	นายประเวศ	สุธรรมชัย	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๖.	นายธวัฒน์ชัย	สุดใจศิริบูล	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๗.	นายปัญญา	โต๊ะทอง	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๘.	นางมณฑรี	อุชชิน	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๙.	นายสมเจริญ	พุทธิประเสริฐ	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๐.	นายไชยยศ	วรนนท์ศิริ	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๑.	นายกำพล	ษมาคุณากร	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๒.	นายสมเกียรติ	เต็งสุวรรณ	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๓.	นายอมรรัตน์	กริยาผล	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๔.	นางสาวกุลวดี	พึงเสนาะ	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๕.	นายรัฐพลี	ตั้งใจตรง	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๖.	นายสุชาติ	เดชะสวัสดิ์วิทย์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๒๖. นายปิยะวรรณ สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๗. นายวรวิทย์ ฤทธิพิศ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๘. นางสาวขวัญชีวี เสียงสุวรรณ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๒๙. นางอารีย์พร กลั่นนุรักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๐. นายจักรี พงษ์ธา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๑. นายประทีป เหมือนเดย ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๒. นายมงคล ไกรวิชญพงศ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๓. นายวรนนท์ ประถมปัทมะ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๔. นายสากล สมสุข ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๕. นายฐนยศ ศิรินารด ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๖. นายจุมพล กล้าประเสริฐ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๗. นายศิริกุ่ม เต็มวิมลวิภาณจน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๘. นางสาวสุนันทา ผดุงเกียรติวงศ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๓๙. นายสุพจน์ กุ้มานะชัย ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๐. นายพฤทธิ นิमितสุรชาติ ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๑. นายสุรศักดิ์ ตริรัตน์ศิริกุล ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๒. นายวิเทพ อริยสังการ ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๓. นายอรรถสิทธิ์ รอดบำรุง ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๔๕.	นายสมชาติ สารธรรม	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๖.	นางดาราวรรณ สามิบัติ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๗.	นายสุกกฤษฎ์ สามิบัติ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๘.	นายสมศักดิ์ พลายเพชร	ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม
ช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๔๙.	นายภคเชษ มีพันลม	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๐.	นางจันทิมา บำรุงศักดิ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๑.	นายสุชาติ ทนินซ้อน	เลขานุการศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๒.	นางจตุรพร บาโต	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๓.	นายพริษฐ์ ปิยะนราธร	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๔.	นายวีระศักดิ์ ไชยสุขเจริญกุล	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๕.	นายนิเวศน์ นิภานันท์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๖.	นางสาวจินดาวรรณ แสงกาญจนาภิษ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๗.	นางสาวเนาวรัตน์ อัชฌายกชาติ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๘.	นางสาวปาริชาติ พันธุ์พานิช	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๕๙.	นางสาวธีราพจน์ ลายสังข์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๐.	นางเยาวรัตน์ เตมีศรีสุข	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๑.	นายสมบัติ พฤตพิงศ์ศักดิ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๖๒.	นายกฤษดา	หุ้งโชคชัย	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๓.	นายธนะชัย	ผดุงรติ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๔.	นางจิราภรณ์	แสงจันทร์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๕.	นายวรวัฒน์	กุสलगูรวัดน์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๖.	นางสาววิดาภา	สุจรรยาทวี	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๗.	นางปรียนันท์	กุลเจริญ เดชภักต์นมนคล	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๘.	นางสิริรัชต์	เมตตามิตรพงศ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๖๙.	นายเจตน์	คุ้มคงอมร	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๐.	นายวันชัย	โสภาโชติ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๑.	นายฉัตรชัย	รุจิตานนท์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๒.	นายฉันทชัย	โรจนโสโรช	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๓.	นายอนันต์	อุดมปัญญาวิทย์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๔.	นายประเสริฐ	เชิดทวีทรัพย์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๕.	นายธนวิทย์	ชำศรี	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๖.	นายสุพัฒน์	ดีระรัตน์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๗.	นายสุวัจน์	สาสนพิจิตร	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๘.	นายศรจิตร์	สอนศรี	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๗๙.	นายดวงแก้ว	เทียนกระจำ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๘๑.	นายนรากร	สโมธานทวี	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๒.	นางนงนุช	ตะวันพิทักษ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๓.	นายธีระศาสตร์	มงคลภัทรสุข	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๔.	นายชัยวัฒน์	เดชะภาสรัตน์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๕.	นายเวชสิทธิ์	อนุชิตวงศ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๖.	นางสาวลัดดาวัลย์	กุลเกตุวงศ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๗.	นายจงมาด	อักษรเสนาะ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๘.	นายอนันต์	ปัทมาคม	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๘๙.	นายประยุทธ	ไชยพิน	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๐.	นายองอาจ	เทพหัสดิน ณ อยุธยา	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๑.	นายประวิณ	จันทร์บูรณ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๒.	นางสาวหฤทัย	ไทรฟัก	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๓.	นางแก้วน้อย	อนุชิตวงศ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๔.	นางสาวมาริส	รัฐปัติย์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๕.	นายสมพล	โพธิ์กิ่ง	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๖.	นางงามจิต	อ้นยาง	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๗.	นายชยันต์	เต็มเปี่ยม	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๙๘.	นายอภิชาติ	เฮ่งฉ้วน	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๙๙.	นางวิไล	อรุณเรืองศิริเลิศ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๐.	นางสาวสุธีพร	ทิพย์สินวล	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๑.	นายนิรันดร์	ทองชัย	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๒.	นายสุพจน์	ปรีชายิ่งสถิตย์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๓.	นางอารีย์	กิตติสุทธธรรม	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๔.	นางสาววาสนี	พรรคทองสุข	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๕.	นายสมศักดิ์	ลักษณะสมบูรณ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๖.	นายประชา	จารุวาทิ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๗.	นายรัช	เรนเรือง	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๘.	นายวิชัย	เตชะศิริสวัสดิ์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๐๙.	นายอภิสิทธิ์	ศิลาวิลาศภักดี	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๐.	นายมนตรี	สาโรช	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๑.	นายอนุกุล	โพธารส	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๒.	นางสาวนลิน	ญาณศิริ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๓.	นายณชัย	ชูสุวรรณประทีป	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๔.	นายพิสิฐ	ธรรมกุล	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๕.	นายนิติธร	วงศ์เย็น	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๖.	นายบุญชัย	ภูรีเสถียร	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

๑๑๗.	นางสาวสุธรรมมา วรกานนท์	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๘.	นางสาวภารดี เพ็ญเจริญ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๑๙.	นายสมชัย สวนวนภาพร	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒๐.	นางสาวสุภาพร เนตรเขียน	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒๑.	นางสาวศรินดา เกียรติยศเจริญ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒๒.	นายรัช หนูคำ	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒๓.	นางสาวชมพูนุท มานิตกุล	ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
๑๒๕.	นายชัยรัตน์ คักดีโกศล	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๒๖.	นายเพิ่มศักดิ์ สุริยนากุล	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๒๗.	นายบัญชา สุวรรณน้อย	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๒๘.	นายสมศักดิ์ พนมชัยชยวัฒน์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๒๙.	นายวินัย หนูโท	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๐.	นายวีรวัฒน์ เพ็ชรสม	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๑.	นายยุทธเสน ทองเสน	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๒.	นายประภาส บุญโยม	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๓.	นายเลื่องศักดิ์ คงเดช	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๔.	นางสาวอิรพชร อิมใจ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๕.	นายชัชวาลย์ กันฉาย	ผู้ช่วยผู้พิพากษา

๑๓๖.	นายวัฒนา	เทพวุฒิสถาพร	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๗.	นายอภิชัย	ปานเนา	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๘.	นายสมชาย	กาญจนชนันท์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๙.	นายไกรสร	อ่อนคำ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๐.	นายยอดชาย	อภัยสันติพงษ์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๑.	นายเครพ	คุณธรณ์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๒.	นายเสรี	มักผล	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๓.	นายดำรงค์	บำรุงศิลป์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๔.	นายวิริยะ	แดงบรรจง	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๕.	นายทวีศักดิ์	ภักดีโต	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๖.	นายเสน	ปานเลิศ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๗.	นายวีระ	สกุล	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๘.	นายณัฐวุฒิ	มังกรกิง	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๙.	นางสาวพรชญา	ลัทธิวรรณ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๐.	นายวินัย	เลิศประเสริฐ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๑.	นายมนพ	ยิ่งยมสาร	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๒.	นายเศวต	อิทธิภูวดล	ผู้ช่วยผู้พิพากษา

๑๕๓.	นางสาวพัชรินทร์ อินทร์แก้ว	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๔.	นายณพ พิตยานิยม	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๕.	นางถนอมขวัญ วัชรบุศราคัม	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๖.	นายไพศาล ชาติตะวัน	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๗.	นายณัฐสิทธิ์ ม่วงวิโรจน์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๘.	นางสาวสิริลักษณ์ นาควิเชียร	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๕๙.	นางกาญจนา ผาณิตมาส	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๐.	นายอำพล บุญประภากร	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๑.	นายสมหวัง ธนถาวรลาภ	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๒.	นางสาวศุภมาส คุ่มศรีวงษ์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๓.	นางอรุณวดี ไวกาสี	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๔.	นางสาวดาวน้อย รักนอบน้อม	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๕.	นายเรวัต เฉลียวศิลป์	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๖.	นายวิโรจน์ บัวมี	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๗.	นายอนันต์ เงินเลิศวัฒนะชัย	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๘.	นายวิวัฒน์ เกิดมณี	ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๖๙.	นางรัศมี เนตรภู	ผู้ช่วยผู้พิพากษา

๑๓๐. นายผดุงศักดิ์ เทศดี ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๑. นายมนตรี นักเป่า ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๒. นายเกื้อกูล ธรรมเนียม ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๓. นางสาวจิราวรรณ ไชยศิรินทร ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๔. นายกษิตศ สุพรรณเภสัช ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๕. นายทวีป วัฒนะศรี ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๖. นางสาวจินดาพร เมืองอ่ำ ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๗. นายเรืองฤทธิ์ บัวลอย ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๘. นางสาวสายสุนีย์ สายสุนทร ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๓๙. นางสาววรรรัตน์ ปาณิกบุตร ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๐. นายอรรถพร เพชรแก้ว ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๑. นางสาวภาวินี แก้วจันทน์ ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๒. นายโสภาค วงศ์อนันต์กิจ ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๓. นายสมพล อรุณรัตน์มุขย์ ผู้ช่วยผู้พิพากษา
๑๔๔. นายสุรเดช ยิ้มเกิด ผู้ช่วยผู้พิพากษา

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายชัยสิทธิ์ ตราฐธรรม
รองอธิบดีผู้พิพากษา
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ทำหน้าที่

๑. ควบคุมดูแล จ่ายสำนวนตรวจสำนวน แนะนำและให้คำปรึกษาผู้พิพากษาในคณะที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคดีที่ผู้พิพากษาในคณะที่รับฟ้องไว้หรือรับประเด็นมาจากศาลอื่น เว้นแต่คดีที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นองค์คณะ
๒. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศและฝ่ายรับคำคู่ความและออกหมาย
๓. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ทางตุลาการและธุรการของงานใกล้เคียง

นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์
รองอธิบดีผู้พิพากษา
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ทำหน้าที่

๑. ควบคุมดูแล จ่ายสำนวน ตรวจสำนวน แนะนำและให้คำปรึกษาผู้พิพากษาในคณะที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคดีที่ผู้พิพากษาในคณะที่รับฟ้องไว้ หรือรับประเด็นมาจากศาลอื่น เว้นแต่คดีที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นองค์คณะ
๒. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายธุรการทั่วไปและฝ่ายสำนวนความและเอกสาร
๓. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ทางตุลาการและธุรการของงานใกล้เคียง

นายอำนาจ พวงชมพู
รองอธิบดีผู้พิพากษา
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ทำหน้าที่

๑. ควบคุมดูแล จ่ายสำนวน แนะนำและให้คำปรึกษาผู้พิพากษาในคณะที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคดีที่ผู้พิพากษาในคณะที่รับฟ้องไว้ หรือรับประเด็นมาจากศาลอื่น เว้นแต่คดีที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นองค์คณะ
๒. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุอาคารสถานที่ ยกเว้นงานตรวจสอบสำนวนเกี่ยวกับการจ่ายเงิน การประกาศหนังสือพิมพ์ และลงลายมือชื่อเกี่ยวกับหลักฐานทางการเงินทุกคดี
๓. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของนิติกร

นายตั้งใจ ศาสตร์ศรี
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะใน
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ทำหน้าที่

๑. ควบคุมดูแล จ่ายสำนวน ตรวจสำนวน แนะนำและให้คำปรึกษาผู้พิพากษาในคณะที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคดีที่ผู้พิพากษาในคณะที่รับฟ้องไว้ หรือรับประเด็นมาจากศาลอื่น เว้นแต่คดีที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นองค์คณะ
๒. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายหน้าบัลลังก์และสารบบพิมพ์คำพิพากษา

นายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะใน
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ทำหน้าที่

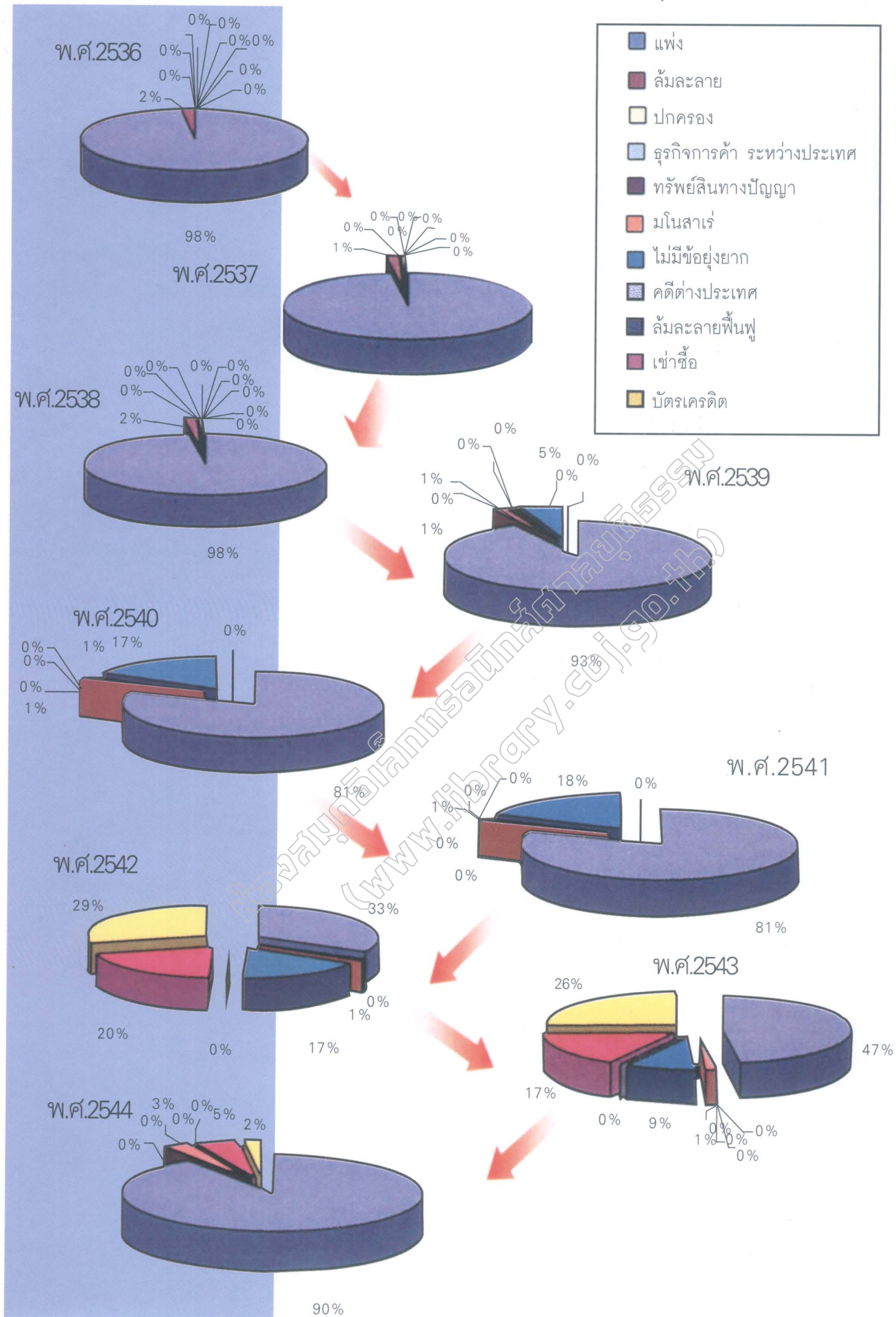
๑. ควบคุมดูแล จ่ายสำนวน ตรวจสำนวน แนะนำและให้คำปรึกษาผู้พิพากษาในคณะที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคดีที่ผู้พิพากษาในคณะที่รับฟ้องไว้ หรือรับประเด็นมาจากศาลอื่น เว้นแต่คดีที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นองค์คณะ
๒. ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุอาคารสถานที่ เฉพาะงานตรวจสอบสำนวนเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน การประกาศหนังสือพิมพ์และลงลายมือชื่อเกี่ยวกับหลักฐานทางการเงินทุกคดี

สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่งกรุงเทพใต้

นายบรรณ วัฒนโกศล

แผนภูมิแสดงสถิติคดีที่เสร็จไปของศาลแพ่งกรุงเทพใต้

หมายเหตุ

เป็นสถิติคดี ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544

สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ปี พ.ศ.	แพ่ง	ล้มละลาย	ปกครอง	ธุรกิจการค้า ระหว่างประเทศ	ทรัพย์สิน ทางปัญญา	มโนสำเนา	ไม่มีข้อยุ่งยาก	คดี ต่างประเทศ	ล้มละลาย ฟื้นฟู	เช่าซื้อ	บัตรเครดิต	รวม
พ.ศ. 2536	11,803	239	8	4	-	-	-	-	-	-	-	12,054
พ.ศ. 2537	20,663	309	47	93	27	-	-	-	-	-	-	21,139
พ.ศ. 2538	23,923	405	30	115	4	-	-	1	-	-	-	24,478
พ.ศ. 2539	24,423	376	39	151	17	30	1,412	-	-	-	-	26,448
พ.ศ. 2540	25,489	318	42	103	16	328	5,423	-	-	-	-	31,719
พ.ศ. 2541	35,182	307	18	-	-	153	8,050	-	5	-	-	43,715
พ.ศ. 2542	14,156	134	16	-	-	245	7,262	-	1	8,753	12,656	43,223
พ.ศ. 2543	12,272	-	-	-	-	337	2,259	-	-	4,240	6,557	25,665
พ.ศ. 2544	7,394	-	-	-	-	227	-	-	-	397	158	8,176

หมายเหตุ

เป็นสถิติคดี ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544

สถิติคดีที่เสร็จไปของศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ปี พ.ศ.	แพ่ง	ล้มละลาย	ปกครอง	ธุรกิจการค้า ระหว่างประเทศ	ทรัพย์สิน ทางปัญญา	มโนสำเร้	ไม่มีข้อยุ่งยาก	คดี ต่างประเทศ	ล้มละลาย ฟื้นฟู	เช่าซื้อ	บัตรเครดิต	รวม
พ.ศ. 2536	5,051	94	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5,146
พ.ศ. 2537	16,259	304	3	17	15	-	-	-	-	-	-	16,598
พ.ศ. 2538	23,271	324	10	37	6	-	-	1	-	-	-	16,598
พ.ศ. 2539	23,264	393	50	89	12	11	119	-	-	-	-	23,938
พ.ศ. 2540	25,139	306	29	122	13	180	4,324	-	-	-	-	30,113
พ.ศ. 2541	28,816	279	27	159	13	270	6,009	-	5	-	-	35,578
พ.ศ. 2542	22,157	248	35	16	3	213	7,350	-	1	4,117	7,206	41,346
พ.ศ. 2543	11,659	99	19	14	-	265	5,324	-	-	6,423	10,763	34,566
พ.ศ. 2544	5,490	18	3	6	-	207	523	-	-	1,653	975	8,875

หมายเหตุ

เป็นสถิติคดี ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544

ปี พ.ศ.	คดีค้างมา	คดีเกิดใหม่ปีนี้	คดีเสร็จไปปีนี้	คดีค้างไป
พ.ศ. 2536	-	12,054	5,146	6,908
พ.ศ. 2537	6,908	21,139	16,598	11,449
พ.ศ. 2538	11,449	24,478	23,649	12,278
พ.ศ. 2539	12,278	26,448	23,938	14,788
พ.ศ. 2540	14,788	31,719	30,113	16,394
พ.ศ. 2541	16,394	43,715	35,578	24,531
พ.ศ. 2542	24,531	43,223	41,346	26,408
พ.ศ. 2543	26,408	25,665	34,566	17,507
พ.ศ. 2544	17,507	8,176	8,875	16,808

หมายเหตุ

สถิติคดีปี 2544 เป็นสถิติคดีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - วันที่ 30 มิถุนายน 2544

งานประกาศและสถิติจัดทำเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2544

สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และคดีที่เสร็จไป

ตั้งแต่ มกราคม 2544 - มิถุนายน 2544

ปี 2544	คดีแพ่งเกิด	คดีล้มละลายเกิด	รวม	คดีแพ่งเสร็จ	คดีล้มละลายเสร็จ	รวม
มกราคม	1,355	-	1,355	980	4	984
กุมภาพันธ์	1,497	-	1,497	1,439	4	1,443
มีนาคม	1,683	-	1,683	1,679	2	1,682
เมษายน	1,073	-	1,073	1,681	1	1,682
พฤษภาคม	1,292	-	1,292	1,486	3	1,489
มิถุนายน	1,279	-	1,276	1,592	4	1,596
กรกฎาคม						
สิงหาคม						
กันยายน						
ตุลาคม						
พฤศจิกายน						
ธันวาคม						
รวม						

**สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้
และคดีที่เสร็จไป
ตั้งแต่ มกราคม 2543 - ธันวาคม 2543**

ปี 2543	คดีแพ่งเกิด	คดีล้มละลายเกิด	รวม	คดีแพ่งเสร็จ	คดีล้มละลายเสร็จ	รวม
มกราคม	2,765	-	2,765	2,377	2	2,379
กุมภาพันธ์	2,607	-	2,607	3,470	6	3,476
มีนาคม	3,718	-	3,718	3,400	6	3,406
เมษายน	2,686	-	2,686	2,731	10	2,741
พฤษภาคม	2,305	-	2,305	3,224	6	3,230
มิถุนายน	1,670	-	1,670	3,253	9	3,262
กรกฎาคม	1,443	-	1,443	3,305	14	3,319
สิงหาคม	1,607	-	1,607	2,585	8	2,593
กันยายน	1,668	-	1,668	2,489	10	2,499
ตุลาคม	1,649	-	1,649	2,296	9	2,305
พฤศจิกายน	1,977	-	1,977	2,362	2	2,364
ธันวาคม	1,570	-	1,570	2,975	17	2,992
รวม	25,665	-	25,665	34,467	99	34,566

**สถิติคดีที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้
และคดีที่เสร็จไป
ตั้งแต่ มกราคม 2542 - ธันวาคม 2542**

ปี 2542	คดีแพ่งเกิด	คดีล้มละลายเกิด	รวม	คดีแพ่งเสร็จ	คดีล้มละลายเสร็จ	รวม
มกราคม	3,027	34	3,061	1,879	8	1,905
กุมภาพันธ์	3,316	29	3,345	3,097	21	3,118
มีนาคม	4,072	33	4,105	3,837	19	3,856
เมษายน	3,117	19	3,136	2,846	28	2,874
พฤษภาคม	3,270	14	3,284	2,949	18	2,967
มิถุนายน	4,078	6	4,084	4,393	21	4,414
กรกฎาคม	3,585	-	3,585	3,488	26	3,514
สิงหาคม	4,301	-	4,301	3,647	29	3,676
กันยายน	4,107	-	4,107	2,723	14	2,737
ตุลาคม	3,141	-	3,141	3,655	20	3,675
พฤศจิกายน	3,589	-	3,589	4,685	21	4,706
ธันวาคม	3,485	-	3,485	3,880	24	3,904
รวม	43,088	135	43,223	41,097	249	41,346

สถิติที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และคดีที่เสร็จไป

ตั้งแต่ มกราคม 2541 - ธันวาคม 2541

ปี 2541	คดีแพ่งเกิด	คดีล้มละลายเกิด	รวม	คดีแพ่งเสร็จ	คดีล้มละลายเสร็จ	รวม
มกราคม	2,231	19	2,250	1,484	16	1,500
กุมภาพันธ์	3,253	42	3,295	2,230	23	2,253
มีนาคม	3,221	25	3,246	2,605	28	2,633
เมษายน	2,882	23	2,905	2,200	20	2,220
พฤษภาคม	3,377	17	3,394	2,559	23	2,582
มิถุนายน	3,720	29	3,749	3,035	26	3,058
กรกฎาคม	4,298	27	4,325	2,951	27	2,978
สิงหาคม	4,313	20	4,333	3,148	23	3,171
กันยายน	4,212	34	4,246	3,262	25	3,287
ตุลาคม	4,158	18	4,176	3,472	22	3,494
พฤศจิกายน	3,639	23	3,662	3,624	17	3,641
ธันวาคม	4,100	34	4,134	4,725	36	4,761
รวม	43,404	311	43,715	35,295	283	35,578

ประวัติความเป็นมาของ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และ
ศาลอาญากกรุงเทพใต้ พ.ศ. ๒๕๓๒ กับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
(ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๓๒ เดิมมีเขตอำนาจศาล ๑๐ เขต คือ

๑. เขตบางรัก
๒. เขตปทุมวัน
๓. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
๔. เขตยานนาวา
๕. เขตพระโขนง
๖. เขตสัมพันธวงศ์
๗. เขตคลองเตย
๘. เขตประเวศ
๙. เขตสาทร
๑๐. เขตบางคอแหลม

ต่อมา มีการแบ่งเขตของกรุงเทพมหานครใหม่ ทำให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีเขตอำนาจศาลเพิ่มขึ้นอีก ๓ เขต ได้แก่

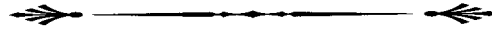
๑. เขตสวนหลวง
๒. เขตบางนา
๓. เขตวัฒนา

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้เปิดทำการวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ที่อาคารชั่วคราวซึ่งเดิมเป็นที่ทำการของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานส่งเสริมตุลาการ มีนายบุญสิน ตูลากัน เป็นอธิบดีคนแรก นายสมิทธิ วราอุปบล และนายสุพล พันธุ์มนโน เป็นรองอธิบดี นายพอพันธุ์ คิตจิตต์ เป็นเลขานุการ มีผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ๑๒ คน ในช่วงแรกไม่มีผู้พิพากษาอุทธรณ์ โดยมีนายอนุรุทธ อินทะแสน เป็นจำศาลคนแรก มีเจ้าหน้าที่ธุรการ ๕๑ คน ห้องพิจารณาคดี ๑๒ ห้อง

สำหรับอาคารถาวรนั้น กระทรวงยุติธรรมได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินกรมธนารักษ์ ซึ่งเป็นที่ดินราชพัสดุโฉนดเลขที่ ๓๕๕๘ ทะเบียนที่ ๕๐,๒๘๑๘ และ ๒๘๒๑ เนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๘๓ ตารางวา ตั้งอยู่ที่ซอยเจริญกรุง ๖๓ (สมานมิตร) ถนนเจริญกรุง เขตสาทร กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารสูง ๑๓ ชั้น ขนาด ๕๑ บัลลังก์ และมีอาคารจอดรถสูง ๑๑ ชั้น จอดรถได้ชั้นละประมาณ ๓๐ คัน รวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๓๐ คัน ซึ่งเดิมจะใช้เป็นที่ทำการของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และศาลอาญากรุงเทพใต้ แต่ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๒ กระทรวงฯ ให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ย้ายไปอยู่อาคารแห่งใหม่เพียงศาลเดียว และศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้ย้ายที่ทำการมาเปิดยังอาคารแห่งใหม่เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๓ เป็นต้นมา มีนายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ เป็นอธิบดี นายชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์, นายอำนาจ พวงชมพู เป็นรองอธิบดี นายตั้งใจ ศาสตร์ศศิ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และนายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของรองอธิบดีฯ มีผู้พิพากษาอาวุโส ๔ คน คือนายอากาศ บำรุงชีพ, นายธีระจิต ไซยาคำ, นายประกาศ บุรพวงกูร และนายอภิศักดิ์ พรพชรภา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ๒๙ คน ผู้พิพากษา ๘๓ คน มีนายสุชาติ ทนินช้อน เป็นเลขานุการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ มีเจ้าหน้าที่ธุรการ ๑๒๘ คน ลูกจ้างประจำ ๑๒ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๒๑๓ คน โดยมีนายบรรณาส เฟื่อนโกคา เป็นผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลแพ่งกรุงเทพใต้

รายนามอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ตั้งแต่เปิดศาล จนถึงปัจจุบัน

๑. นายบุญสิน	ตุลากัน	๑๙ เมษายน ๒๕๓๖	-	๑ ตุลาคม ๒๕๓๖
๒. นายสุวิทย์	ธีระพงษ์	๑ ตุลาคม ๒๕๓๖	-	๕ ตุลาคม ๒๕๓๗
๓. นายเพ็ง	เพ็งนิติ	๕ ตุลาคม ๒๕๓๗	-	๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๙
๔. นายสังเวียน	รัตนมุง	๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๙	-	๒ ตุลาคม ๒๕๔๑
๕. นายสมิทธิ	วราอุป	๒ ตุลาคม ๒๕๔๑	-	๓๐ กันยายน ๒๕๔๒
๖. นายสุประดิษฐ์	หุตะสิงห์	๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒	-	ปัจจุบัน

การแยกศาลยุติธรรมเป็นอิสระ

โดย สุประดิษฐ์ หุตะสิงห์

อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

กรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ

อดีตสมาชิกวุฒิสภา และปลัดกระทรวงยุติธรรม

.....

นับแต่มีการปฏิรูปการศาลในราชอาณาจักรไทยครั้งใหญ่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงสถาปนาศาลสถิตยุติธรรมขึ้น ณ วันศุกร์ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเมีย จัตวาศก จ.ศ. ๑๒๔๔ (วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๕) และต่อมาอีก ๙ ปี ทรงตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔) โดยรวมศาลทั้งหลายมาสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม การศาลของประเทศไทยจึงอยู่ภายใต้การดูแลบริหารงานธุรการโดยกระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็นองค์กรของฝ่ายบริหารตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ศาลยุติธรรมอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงยุติธรรมนั้น ในส่วนของข้าราชการธุรการมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนผู้พิพากษาได้รับการประกันความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงยุติธรรม มีองค์กรคือคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) เป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย ให้ความดีความชอบ เลื่อนขึ้นเงินเดือน และลงโทษทางวินัยผู้พิพากษา ทั้งนี้โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้คนอำนาจ ก.ต. ด้วยการเสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของ ก.ต. และมีอำนาจใช้สิทธิโต้แย้ง ก.ต. ได้ แต่หาก ก.ต. ยืนยันมติเดิมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็ต้องปฏิบัติตามภายในระยะเวลาเวลาที่กฎหมายกำหนด

แม้ศาลและกระทรวงยุติธรรมในรูปแบบโครงสร้างดังกล่าวจะสามารถดำเนินงานเป็นหลักประกันในการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างได้ผลตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แต่การที่ศาลซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรมที่เป็นองค์กรของฝ่ายบริหาร มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ควบคุมดูแล ยังไม่เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจว่าอำนาจตุลาการเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหาร ไม่มีหลักประกันที่แน่นอนว่าฝ่ายบริหารและการเมืองจะไม่เข้าไปก้าวก่ายการใช้อำนาจตุลาการของศาล เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจตามกฎหมายที่อาจจะเข้าไปแทรกแซง โดยการเสนอ บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนขั้นเงินเดือนผู้พิพากษา รวมทั้งการสั่งให้ผู้พิพากษาไปช่วยทำงานชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินหกเดือนได้ โดยเฉพาะการบรรจุแต่งตั้งโยกย้ายและเลื่อนขั้นเงินเดือน ตลอดจนการดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่ผู้พิพากษา หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไม่เสนอ ก.ต. ก็ไม่มีอำนาจหยิบยกขึ้นพิจารณา การใช้อำนาจของรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารข้างต้นเคยก่อให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพและความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการมาแล้ว ดังที่เคยปรากฏเป็นตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งในการบริหารงานระหว่างผู้แทนอำนาจฝ่ายบริหาร คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กับองค์กรที่เป็นหลักประกันความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ คือ ก.ต. ให้เห็นอยู่หลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาศาล งบประมาณ หรือการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งครั้งที่ส่งผลลุกลามเป็นปัญหาร้ายแรงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “วิกฤตตุลาการ” ซึ่งในขั้นแรกส่งผลให้ผู้พิพากษาชั้นผู้ใหญ่ต้องถูกให้ออกจากราชการถึง ๑๑ คน และเกิดการประท้วงการใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไม่แต่เฉพาะจากผู้พิพากษาทั่วประเทศ แต่ยังลุกลามไปถึงนักกฎหมายทั้งหลายด้วย

นอกจากนั้นปัญหาการบริหารงานภายในองค์กร ก.ต. ระบบเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากผู้เกี่ยวข้องเป็นอันมากว่า ยังไม่อาจเป็นหลักประกันให้ผู้พิพากษาปลอดจากการแทรกแซงจากบุคคลภายในองค์กรเองได้ กรณีดังกล่าวอาจทำให้ผู้พิพากษาเกิดความหวั่นไหว ไม่มั่นใจในหลักประกันความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี ทำให้มีผลกระทบต่อระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศโดยรวมได้

เนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกเป็นอิสระอย่างแท้จริงในทุกด้าน ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนั้นศาลเองย่อมจักต้องรู้และสามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้องกว่า ทำให้การให้บริการแก่ประชาชนในทางอรรถคดีมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่ก็มีข้อโต้แย้งความคิดนี้ว่า ผู้พิพากษามีได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นเพียงข้าราชการประจำได้รับการแต่งตั้งโดยอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะตัวที่ได้มาตรฐานตามข้อบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น จึงไม่ควรปล่อยให้มีความเป็นอิสระมากเกินไปจนไม่มีองค์กรใดสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องหรือตรวจสอบได้ อันอาจขัดต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ว่าอำนาจเป็นของปวงชน ในที่สุดได้มีการพิจารณากันในประเด็นนี้จนได้ข้อยุติว่า หากให้ศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานธุรการแยกจากกระทรวงยุติธรรมจำเป็นจะต้องกำหนดจุดเชื่อมโยงให้ศาลอยู่ภายใต้การตรวจสอบได้จากผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน คือรัฐสภา แต่ก็มีข้อถกเถียงกันต่อไปอีกว่าจุดเชื่อมโยงดังกล่าวคืออะไร และสมควรให้ตรวจสอบได้มากน้อยแค่ไหน เพียงไร โดยที่มิให้อำนาจภายนอกเข้าไปก้าวก่ายความเป็นอิสระในการทำงานตามหน้าที่ของผู้พิพากษา

แนวคิดที่ให้อำนาจตุลาการมีจุดเชื่อมโยงกับอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร เพื่อให้เป็นไปตามหลักของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ในหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นทวีปยุโรป ทวีปเอเชียบางประเทศ หรือประเทศสหรัฐอเมริกา ล้วนถือเป็นสิ่งสำคัญทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกาบางมลรัฐให้ผู้พิพากษาได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่จะให้ฝ่ายบริหารซึ่งได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรงเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษารวมทั้งในศาลยุติธรรมของรัฐบาลกลางด้วย ได้แก่ ผู้ว่าการมลรัฐหรือประธานาธิบดี อย่างไรก็ตามก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งก็จักต้องผ่านการตรวจสอบและกลั่นกรองจากฝ่ายนิติบัญญัติอีกชั้นหนึ่งด้วย กล่าวคือให้อำนาจกรรมการของสภาให้ความเห็นชอบในตัวบุคคลที่จะแต่งตั้งเสียก่อน หรือประเทศญี่ปุ่น และเกาหลี ก็เปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารเสนอให้สภาอนุมัติในการแต่งตั้งผู้พิพากษาเช่นเดียวกัน ข้อที่ยกตัวอย่างข้างต้นเป็นเรื่องความเชื่อมโยงองค์กรอื่นเข้ามาสู่สถาบันศาลยุติธรรมในระดับการแต่งตั้งผู้พิพากษา การเชื่อมโยงอีกระดับหนึ่งได้แก่การถอดถอนผู้พิพากษา กล่าวคือให้องค์กรที่มาจากประชาชนสามารถถอดถอนผู้พิพากษาได้ (IMPEACHMENT) เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปีนส์ และเกาหลีใต้ ให้สภาผู้แทนราษฎร

และ วุฒิสภาสถาบันถาวรตลอดจนผู้พิพากษาได้ อนึ่ง ในทางกลับกันในต่างประเทศบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ได้เปิดโอกาสให้ศาลสูงสุดมีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ฝ่ายบริหารเสนอผ่านสภาแล้วฉบับใดขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งก็เป็นจุดที่ทำให้มีการดุลและคานกันระหว่างอำนาจอริปไตยอีกเช่นกัน ความคิดดังกล่าวเป็นความพยายามที่จะสร้างความชอบธรรมให้องค์กรตามระบอบประชาธิปไตยทั้งสามองค์กรมีจุดเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงและมีการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

การแยกศาลออกเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารในประเทศไทยเริ่มมีการเสนอเรื่องนี้ อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อครั้งยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใน พ.ศ. ๒๕๑๓ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะมีบุคคลสำคัญบางคนที่เห็นว่าการขึ้นผู้ใหญ่ในขณะนั้นไม่เห็นด้วย ต่อมาเมื่อคราวยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ บัญญัติไว้ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างบทบัญญัติใหม่ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิรูประบบศาลไว้ด้วย เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ แล้ว ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติเปลี่ยนแปลงองค์กรผู้ใช้อำนาจอริปไตยด้านตุลาการโดยกำหนดรูปแบบและโครงสร้างศาลต่างๆ ขึ้นใหม่ให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานธุรการของศาลที่เป็นอิสระคือสำนักงานศาลยุติธรรม โดยให้มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๒๓๕) รวมทั้งปรับปรุงการพิจารณาและการพิพากษาคดีของศาล ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานศาลจากเดิมเป็นอย่างมาก เช่น บังคับให้การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาครบองค์คณะ (มาตรา ๒๓๖) การเปลี่ยนแปลงอย่างขนาดใหญ่ดังกล่าว นอกจากส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ โดยเฉพาะศาลยุติธรรมและกระทรวงยุติธรรมรวมทั้งผู้พิพากษาทั้งหลายแล้ว ยังมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิทางศาลของประชาชนผู้มีความคิดด้วย

การกำหนดให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานบริหารงานธุรการเป็นอิสระแยกจากกระทรวงยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นั้น หากได้ทำให้ศาลยุติธรรมหลุดลอยออกมาเป็นองค์กรอิสระขาดจากการตรวจสอบขององค์กรที่มาจากประชาชนโดยตรงไม่ได้ได้นำแนวความคิดในเรื่องจุดเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงระหว่างศาลซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการกับองค์กรผู้ใช้อำนาจอริปไตยอื่นมาบัญญัติไว้ด้วย แม้จุดเชื่อมโยงระหว่างศาลยุติธรรมกับองค์กร

อื่นจะมีได้มีในระดับการแต่งตั้ง แต่ก็มีในระดับการตรวจสอบและระดับการถอดถอน กล่าวคือแม้จะไม่กำหนดให้รัฐสภาหรือฝ่ายบริหารแต่งตั้งผู้พิพากษาโดยตรง โดยให้คณะกรรมการตุลาการ หรือ ก.ต. ซึ่งเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลของผู้พิพากษาโดยเฉพาะเป็นผู้ลงมติแต่งตั้งผู้พิพากษา แต่เพื่อป้องกันมิให้ ก.ต. ดำเนินการโดยลำพัง จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้าง ก.ต. ใหม่โดยกำหนดให้มีบุคคลภายนอกที่มีชื่อผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษา จำนวน ๒ คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้แต่งตั้งเข้าไปเป็นกรรมการร่วมพิจารณาด้วย อีกทั้งเปิดโอกาสให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาได้ โดยผ่านกระบวนการพิจารณาขั้นต้นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ตามมาตรา ๓๐๓ ถึง ๓๐๗ นอกจากนั้นที่สำคัญยังได้สร้างความ เชื่อมโยงระหว่างศาลยุติธรรมกับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ด้วยการให้จัดตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นในศาลฎีกา เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๒ ด้วย

แม้รัฐธรรมนูญจะได้วางหลักการใหม่ ๆ หลายประการเกี่ยวกับศาลยุติธรรมดังที่กล่าวมาข้างต้นแต่ก็มีบทเฉพาะกาลที่ยืดระยะเวลาการบังคับใช้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญในบางหลักการ และมีหลายหลักการในรัฐธรรมนูญที่จะต้องแก้ไขกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือออกกฎหมายใหม่มาเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับอยู่ที่การบังคับใช้หลักการต่าง ๆ โดยสมบูรณ์อย่างรวดเร็วและการออกกฎหมายอนุวัติการให้ครบถ้วนตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งในการดำเนินการให้ได้สมดังความคาดหมายดังกล่าวอย่างน้อยการบริหารงานศาลยุติธรรมต้องมีเป้าหมายโดยมุ่งให้ประชาชนได้รับการบริการด้วยความเป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว และประหยัด สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากคือวิธีพิจารณาความที่สะดวก เรียบง่าย สามารถทำให้คดีไหลลื่นจบได้โดยเร็ว ไม่ล่าช้า สมควรดำเนินนโยบายเชิงรุกโดยลดปริมาณคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะเข้าสู่ศาลให้น้อยลง ด้วยการเพิ่มการบริการประชาชนนอกจากการพิจารณาพิพากษาคดีแต่เพียงประการเดียวให้มากขึ้น เช่น การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน เป็นต้น นอกจากนั้น ควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่บทบาทและภารกิจของศาลยุติธรรมให้เป็นที่เข้าใจในทางที่ถูกต้องมากขึ้น ประการสำคัญต้องสร้างบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางขึ้น ไม่ใช่มีแต่ผู้พิพากษาที่มี

ความรู้ทั่วไป โดยกำหนดโครงสร้างให้มีผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางและให้มีโอกาสเติบโตไม่ด้อยกว่าผู้พิพากษาทั่วไป เพื่อให้ศาลยุติธรรมสามารถรับมือกับคดีพิเศษที่เข้ามาสู่ศาลมากขึ้นตามสภาพของสังคม และประการสุดท้ายต้องมีระบบตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงานเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ อนึ่ง ปัจจัยที่จะทำให้การบริหารงานศาลมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความมีอิสระในการทำงานของศาลอย่างแท้จริง การประสานงานกับหน่วยงานอื่น การได้รับความสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณที่เพียงพอ และประสิทธิภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากฝ่ายบริหารและกำหนดโครงสร้างเพื่อให้ศาลยุติธรรมมีอิสระในการทำงานมากขึ้นกว่าเดิมแล้ว การให้บริการประชาชนของศาลยุติธรรมจะสัมฤทธิ์ผลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและความสามารถของบุคลากรของศาลยุติธรรมเองในการจัดระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรให้ดีและมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญที่สุดซึ่งจะขาดเสียไม่ได้คือ การสอดประสานและสนับสนุนจากองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยอีก ๒ องค์กร ได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้ศาลยุติธรรมสามารถประสาทความยุติธรรมแก่สังคมให้สมดังที่ได้รับยกย่องว่าเป็น “ที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน”

ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหาร ในศาลยุติธรรม

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา

ผู้พิพากษาศาลฎีกา

บทนำ

เมื่อศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเคยสังกัดอยู่มาตั้งแต่ปี ๒๔๓๔ โดยผลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ กำหนดว่าศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา การตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ส่วนหน่วยงานของศาลยุติธรรม คือสำนักงานศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ^{*} ครั้นต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระธรรมนูญศาลยุติธรรมต่อท้าย กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม มีอำนาจเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง การยุบเลิก หรือการเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงจำนวน สภาพสถานที่ตั้ง และเขตอำนาจศาลตามที่จำเป็นเพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน เป็นไปโดยเรียบร้อยตลอดราชอาณาจักร นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

^{*} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗๕ และต่อไปจะใช้ว่ารัฐธรรมนูญฯ

ยังมีหน้าที่กำหนดจำนวนผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมให้เหมาะสมตามความจำเป็นแห่งราชการ และแม้แต่การที่ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลชั้นต้นจะแบ่งส่วนราชการเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และจะให้มีอำนาจในคดีประเภทใดหรือคดีในท้องที่ใด ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของแต่ละศาลนั้นแตกต่างกันโดยเฉพาะก็ได้ โดยออกเป็นประกาศ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วย่อมใช้บังคับได้^๒

ส่วนในศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ก็ยังมีผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าราชการศาลหรือผู้บริหารราชการศาลในแต่ละศาลอยู่ เพียงแต่กำหนด อัตรากำลังของผู้บริหารระดับรองลงไปบ้างและเปลี่ยนชื่อผู้บริหารในศาลอุทธรณ์จากเดิมคืออธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นประธานศาลอุทธรณ์ ทั้งนี้ ในส่วนนี้ให้ประธานศาลฎีกามีหน้าที่วางระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม เพื่อให้กิจการของศาลยุติธรรมดำเนินไปโดยเรียบร้อย และเป็นระเบียบเดียวกัน และประธานศาลฎีกามีอำนาจดูแลให้ผู้พิพากษาปฏิบัติตามระเบียบวิธีการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง^๓ นอกจากนี้ ในส่วนของผู้ทำการแทนผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลนั้นก็ยังมีการกำหนดแก้ไขข้อขัดข้องไว้ให้ผู้พิพากษาอาวุโสสูงสุดในศาลนั้นเป็นผู้ทำการแทน และถ้าไม่มีผู้ทำการแทน ประธานศาลฎีกาจะเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดเป็นผู้ทำการแทนก็ได้ ขอให้สังเกตว่าอำนาจนี้เป็นอำนาจของประธานศาลฎีกาเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการบริหารงานในศาลนั้น^๔ และมีข้อพึงสังเกตว่าผู้พิพากษาอาวุโสตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๒ และผู้พิพากษาประจำศาลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๑ ไม่อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ทำการแทนผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลได้^๕ ซึ่งสำหรับผู้พิพากษาอาวุโสคือผู้ที่รับราชการเป็นผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมมาจนอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว และดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสสำหรับนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้นเท่านั้น โดยไม่ให้มีอำนาจบริหารงานธุรการในศาลนั้น อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลตามมาตรา

^๒ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔, ๖ และ ๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๔๔ ก ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๓

^๓ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๓

^๔ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๓

^๕ อ้างแล้ว มาตรา ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๓

๓๓๔ (๒) ในส่วนของผู้พิพากษาประจำศาลนั้น เป็นผู้ที่ยังมีประสบการณ์น้อยเพราะเพิ่งได้รับแต่งตั้งมาจากผู้ช่วยผู้พิพากษา ได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นเวลาหนึ่งปีและหลังจากนั้นมาอยู่ในระบบของผู้พิพากษาประจำศาลเพียง ๓ ปีเท่านั้น ดังนั้น มีประสบการณ์ในศาลยุติธรรมในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและผู้พิพากษาประจำศาลเพียง ๓-๔ ปี ถือว่ามีประสบการณ์น้อย จึงกำหนดห้ามมิให้เป็นผู้ทำการแทนในตำแหน่งหัวหน้าราชการศาลในศาล^๖

ดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่ามีตำแหน่ง และคณะบุคคลซึ่งกฎหมายกำหนดให้อำนาจบริหารงานตุลาการและงานธุรการในศาล อันเป็นเรื่องที่ต้องต้องทำความเข้าใจกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบขอบข่ายหรืออำนาจหน้าที่เป็นของตำแหน่งใดหรือของคณะบุคคลใดในศาลยุติธรรมตามโครงสร้างของศาลยุติธรรมใหม่ที่แยกออกจากกระทรวงยุติธรรมแล้ว เพื่อความเข้าใจอาจทำเป็นเค้าโครงหรือแผนภูมิเบื้องต้นโดยภาพกว้างๆ ได้ดังนี้

^๖ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๓ และดูพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

^๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๒ ถึง ๕๑

^๘ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔, ๑๐ ถึง ๑๗ และดูพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔, ๖ และ ๗

^๙ อ้างแล้ว มาตรา ๔, ๑๘ ถึง ๒๑

^{๑๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม มาตรา ๘ และดูรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรฯ มาตรา ๒๗๕

^๖ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๓

ตำแหน่งบุคคล คณะกรรมการ ที่กล่าวมานี้เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในศาลยุติธรรม ในการที่จะพัฒนางานพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและการบริหารงานธุรการ รวมตลอดทั้งการ พัฒนาบุคลากรในศาลยุติธรรมให้มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนต่อไป อนาคตของศาลยุติธรรมย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลและคณะบุคคล เหล่านี้ โดยเฉพาะในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมนั้น นับว่าเป็นช่วงที่สำคัญมากที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันและโดยเฉพาะผู้เข้ามาทำหน้าที่ในตำแหน่งและ ในคณะบุคคล ดังกล่าวจะต้องเสียสละและอุทิศเวลาให้เป็นพิเศษ

เพื่อให้เห็นในบทบาทหน้าที่และความสำคัญของตำแหน่ง และคณะบุคคลที่มี อำนาจหน้าที่บริหารงานในศาลยุติธรรมทั้งหมดจึงนำมากล่าวพอมองเห็นเป็นรูปธรรมตามลำดับ ตามเค้าโครงในแผนภูมินี้

ผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาล

ในศาลยุติธรรม ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และศาลอุทธรณ์ยังประกอบด้วยศาล อุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค^๖ ส่วนศาลชั้นต้นได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญารธนบุรี ศาลจังหวัด ศาลแขวง และศาลยุติธรรมอื่นที่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดให้เป็นศาลชั้นต้น นอกจากนี้ ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และ ศาลชั้นต้นอาจแบ่งส่วนราชการเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และจะให้มีอำนาจ ในคดีประเภทในหรือคดีในท้องที่ใด ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของแต่ละศาลนั้นแตกต่างกันโดย เฉพาะก็ได้ โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการศาลยุติธรรม^๗

ศาลยุติธรรมดังกล่าวนี้มีประธานศาลฎีกาเป็นผู้รับผิดชอบดูแลโดยมีอำนาจหน้าที่ทั่วไป ในทุกศาล ดังนี้

(๑) มีหน้าที่วางระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม เพื่อทำให้งานของ ศาลยุติธรรมดำเนินโดยเรียบร้อย และเป็นระเบียบเดียวกัน

^๖ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑ และ ๓

^๗ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒ และ ๔

(๒) มีอำนาจดูแลให้ผู้พิพากษาปฏิบัติตามระเบียบวิธีการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมาย หรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง^{๔๕}

เมื่อทราบระบบศาลยุติธรรมแล้วว่าประกอบด้วยศาลใดแล้ว ก็ควรทราบต่อไปว่าผู้
บริหาร หรือผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลในแต่ละศาลประกอบด้วยบุคคลใดบ้าง และควร
เข้าใจเบื้องต้นว่าประธานศาลฎีกาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบสูงสุดในศาลยุติธรรมและมีฐานะเป็นผู้
บริหารสูงสุดหรือหัวหน้าราชการศาลฎีกาด้วย นอกจากนั้นยังเป็นคณะกรรมการตุลาการศาล
ยุติธรรม (ก.ต.) โดยตำแหน่ง และทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการคณะกรรมการตุลาการด้วย^{๔๖} และ
ยังเป็นคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) โดยตำแหน่งด้วย และทำหน้าที่เป็น
ประธานคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม^{๔๗} นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติอื่นโดย
เฉพาะอย่างยิ่งคือตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่นเป็นประธาน
ในคณะกรรมการชี้ขาด ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร
หรือศาลอื่น^{๔๘} และดูแลรับผิดชอบราชการในแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใน
ศาลฎีกา^{๔๙} และยังมีอำนาจหน้าที่ อื่นๆ อีก

ในส่วนหน้าที่หัวหน้าราชการศาลในศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลชั้นต้นในกรณีที่ไม่มี
ผู้ทำการแทนจริงๆ ในชั้นที่สุดแล้ว ประธานศาลฎีกามีอำนาจจะสั่งให้ผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่ง
เป็นผู้ทำการแทนได้^{๕๐}

ต่อไปนี้เป็นตำแหน่งผู้บริหารหรือหัวหน้าราชการศาลในศาลยุติธรรม ตั้งแต่ศาลฎีกา
ถึงศาลชั้นต้น โดยคงต้องพิจารณาถึงตำแหน่งของข้าราชการตุลาการ ซึ่งหมายถึง ข้าราชการผู้มี
อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีรวมตลอดถึงผู้ช่วยผู้พิพากษา ดะโต๊ะยุติธรรม
และผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชั้นต้นด้วย^{๕๑} ดังนี้

^{๔๕} พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๕

^{๔๖} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔

^{๔๗} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๐

^{๔๘} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๘

^{๔๙} อ้างแล้ว มาตรา ๒๖๒

^{๕๐} ดูรายละเอียดในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๙ วรรคสอง มาตรา ๑๐ วรรคสาม และมาตรา ๑๒ วรรคสอง และขอให้สังเกตด้วย
ว่าผู้ทำการแทนตำแหน่งหัวหน้าราชการศาลตั้งแต่ศาลฎีกาจนถึงศาลชั้นต้น และในแผนกในศาลนั้นกฎหมายได้กำหนดผู้ทำการแทนไว้ใน
ลักษณะอัตโนมัติอยู่แล้วตามมาตราที่อ้างถึง แต่เมื่อในที่สุดไม่มีแล้วกฎหมายให้อำนาจแก่ประธานศาลฎีกาสั่งได้

^{๕๑} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๒ และ ๕๒ ถึง ๕๔

๑. ข้าราชการตุลาการทั่วไป

ตำแหน่งข้าราชการตุลาการประกอบด้วย

๑.๑ ศาลฎีกา

๑.๑.๑ ประธานศาลฎีกา

๑.๑.๒ รองประธานศาลฎีกา

๑.๑.๓ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

๑.๑.๔ ผู้พิพากษาศาลฎีกา

๑.๒ ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค

๑.๒.๑ ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค

๑.๒.๒ รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค

๑.๒.๓ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาล

อุทธรณ์ภาค

๑.๒.๔ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค

๑.๓ ศาลชั้นต้น

๑.๓.๑ อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาภาค

๑.๓.๒ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

๑.๓.๓ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลชั้นต้น

๑.๓.๔ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

๑.๓.๕ ผู้พิพากษาประจำศาล

๑.๓.๖ ผู้ช่วยผู้พิพากษา

นอกจากตำแหน่งดังกล่าว คณะกรรมการตุลาการอาจออกประกาศกำหนดให้มี
ข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นอีกก็ได้^{๑๕}

๒. ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชั้นต้น

ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชั้นต้นหมายถึงผู้พิพากษาตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์
การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการนั่ง

^{๑๕} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๑๑

พิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น และผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชั้นต้นต้องเป็นผู้ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปึงบประมาณที่ดำรงตำแหน่ง และเมื่อจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปึงบประมาณถัดไป จะต้องมีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผ่านการประเมินก็สามารถดำรงตำแหน่งต่อไปจนถึงวันสิ้นปึงบประมาณที่จะมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ถ้าไม่ผ่านการประเมินก็ต้องพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เมื่อสิ้นปึงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์^{๖๖} สำหรับผู้พิพากษาอาวุโสดังกล่าวนี้ไม่อาจเป็นผู้บริหารในศาลยุติธรรมได้^{๖๗}

๓. คณะตุลาการศาลยุติธรรม

คณะตุลาการศาลยุติธรรม เป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจ และหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอิสลาม^{๖๘}

เมื่อทราบถึงตำแหน่งข้าราชการตุลาการในศาลยุติธรรมแล้ว ต่อไปเป็นตำแหน่งของผู้พิพากษาผู้เป็นหัวหน้าหรือหัวหน้าราชการในศาลยุติธรรม ดังนี้

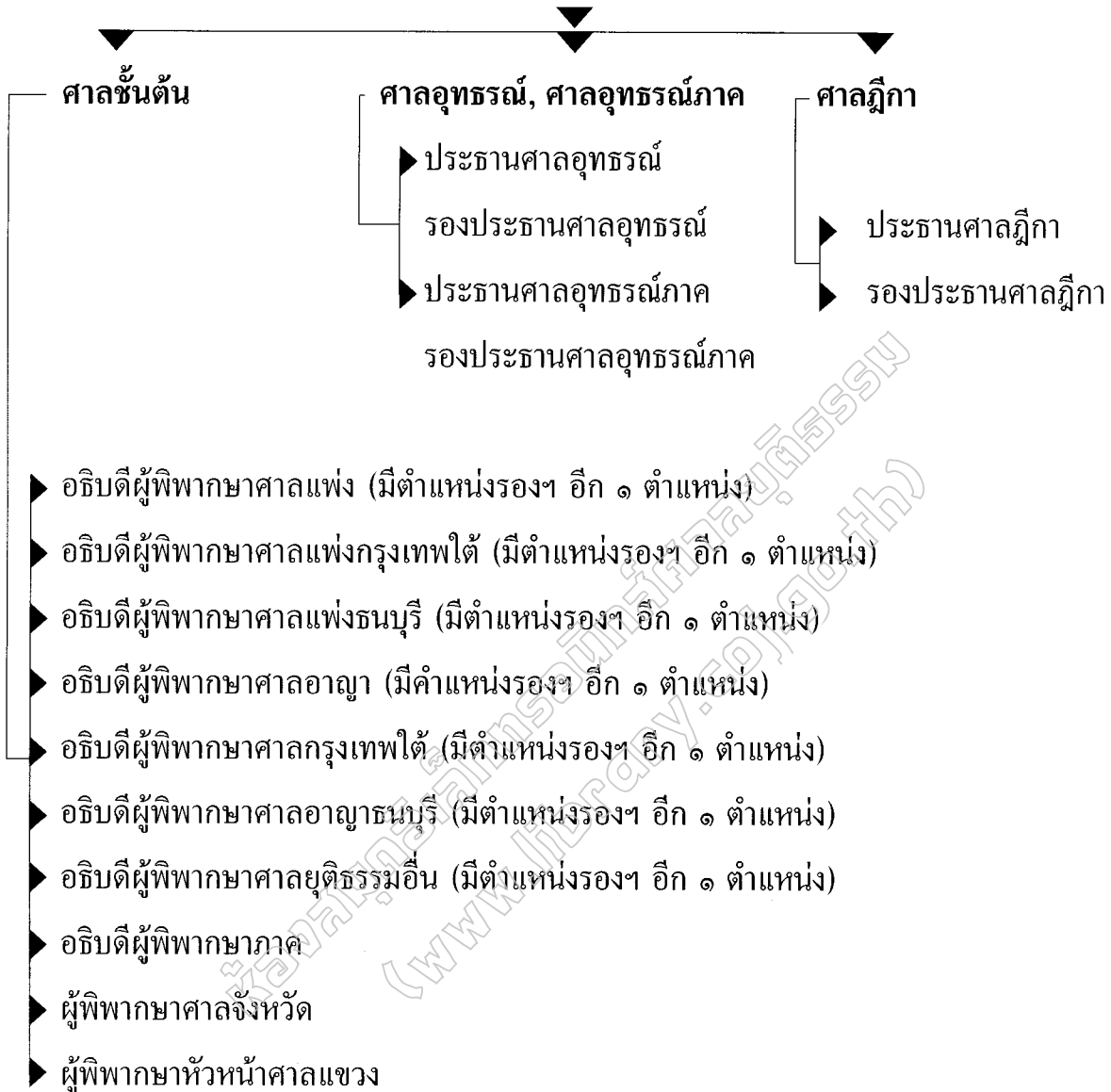
^{๖๖} พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓, ๔, ๕, ๖ และ ๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๑๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ มาตรา ๓๓๔ (๒)

^{๖๗} พระธรรมนูญศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๘ วรรค ๕ มาตรา ๙ วรรคสาม มาตรา ๑๐ วรรคสี่ และมาตรา ๑๓ วรรคสาม

^{๖๘} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๖

ผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาล

ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลดังกล่าวมีข้อสังเกตดังนี้ ในศาลชั้นต้นกรณีศาลยุติธรรมอื่นที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดให้เป็นศาลชั้นต้น ได้แก่ศาลเฉพาะคดีเยาวชนและครอบครัว คือศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีตำแหน่งหัวหน้าราชการศาลคืออธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และยังมีศาลชำนาญพิเศษซึ่งหัวหน้าราชการศาลเรียกชื่อตามศาลนั้นๆ ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง อธิบดีผู้พิพากษาศาลภาษี

อากรกลางอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง^{*} ศาลชั้นต้นเหล่านี้ ถูกจำกัดให้มีรองอธิบดีผู้พิพากษาได้เพียงคนเดียวเท่านั้น เช่นเดียวกับศาลชั้นต้นอื่นในกรุงเทพมหานคร เช่น ศาลแพ่ง และศาลอาญา แต่จะให้มากกว่าหนึ่งคนแต่ต้องไม่เกินสามคนก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม โดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา เป็นผู้กำหนด ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการ^๒ ส่วนตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาไม่^๓ได้กำหนดให้มีตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาใดเลย^๔ สำหรับในศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค กำหนดให้มีตำแหน่งรองประธานศาลอุทธรณ์ และรองประธานศาลอุทธรณ์ภาคเพียงศาลละหนึ่งคนเท่านั้น ส่วนในศาลฎีกาให้มีตำแหน่งรองประธานศาลฎีกาได้มากกว่าหนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคน^๕

ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางบริหารนั้น ผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลในตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น และผู้พิพากษาหัวหน้าศาล มีความรับผิดชอบในราชการศาลและอำนาจหน้าที่ ดังนี้^{*}

^{*} ดูพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงานฯ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากรฯ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศฯ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย

^๒ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

^๓ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๓

^๔ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๘

^๕ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๑

การรับผิดชอบในราชการศาล และอำนาจหน้าที่หัวหน้าราชการศาล

ตามที่พระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนด

๑. นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือเป็นที่สนใจของประชาชน คดีที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง คดีที่มีทุนทรัพย์สูง และคดีละเมิดอำนาจศาล ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบราชการของศาลยุติธรรม
๒. คำสั่งคำร้องขอต่างๆ ที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ
๓. รมัตถะวังการไ้ระเบียบวิธีการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาดไปโดยเร็ว
๔. ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลนั้น ในข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษา
๕. ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในบรรดากิจการอันเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบและการดำเนินการงานส่วนธุรการของศาล
๖. ทำรายงานการคดี และกิจการของศาลส่งตามระเบียบ

อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด กรณีต้องพิจารณาจากบทกฎหมายต่างๆ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารราชการทั่วไปด้วยอาจเป็นอำนาจหน้าที่อื่นๆ ในการบริหารงานบุคคล

ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนั้น ในกรณีที่มิใช่ผู้ทำการแทน เมื่อตำแหน่งดังกล่าวว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือในที่สุดกรณีที่ไม่มีผู้ทำการแทนจนประธานศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้พิพากษาคณะหนึ่งเป็นผู้ทำการแทน ผู้ทำการแทนก็ต้องมีความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเช่นกัน

ส่วนตำแหน่งรองหัวหน้าราชการศาลได้แก่รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลอุทธรณ์รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค หรือรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) มีอำนาจสั่งคำร้องคำขอต่างๆ ที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ

(๒) มีหน้าที่ช่วยผู้บริหารราชการศาลตามที่บุคคลดังกล่าวมอบหมาย^๖

ตำแหน่งผู้บริหารราชการศาลอีกตำแหน่งหนึ่งคือ อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบงานในภาค มีข้อสังเกตว่าตำแหน่งนี้ไม่มีตำแหน่งรองผู้บริหารราชการศาลซึ่งตามบทบัญญัติเดิมมีคือรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ต่างกับตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ดังที่กล่าวมาแล้ว ขอให้เปรียบเทียบกัน ในทางปฏิบัติจะก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการในศาลชั้นต้นในแต่ละภาคหรือไม่ คงต้องติดตามกันต่อไป เนื่องจากตามบทบัญญัติเดิมกำหนดให้มีรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นหลายคนเพื่อช่วยอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นปฏิบัติราชการในภาค ส่วนอำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับหัวหน้าราชการศาลอื่น ดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐฯ ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในบรรดากิจการอันเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบและการดำเนินการส่วนธุรการของศาล และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โปรดดูรายละเอียดดังที่กล่าวมาแล้ว

(๒) สั่งให้หัวหน้าสำนักงานประจำศาลรายงานเกี่ยวกับคดี หรือรายงานกิจการอื่นของศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของตน

(๓) ในกรณีจำเป็นจะสั่งให้ผู้พิพากษาคณะใดคณะหนึ่งในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของตนไปช่วยทำงานชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินสามเดือน ในอีกศาลหนึ่งโดยความยินยอมของผู้พิพากษานั้นก็ได้ แล้วรายงานไปยังประธานศาลฎีกาทันที^๗

^๖ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๘ วรรคสี่ มาตรา ๙ วรรคสอง และมาตรา ๑๐ วรรคสาม

^๗ อ้างแล้ว มาตรา ๑๑ วรรคสอง

^๘ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๓ และ ๑๔

บทบาทและหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษาศาลมีความสำคัญอย่างยิ่งน้อยกว่าอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นอื่น เพราะภารกิจและหน้าที่นั้นต้องรับผิดชอบศาลและผู้พิพากษาในเขตอำนาจของตนอาจมีศาลจำนวนถึง ๑๐ ศาลหรือมากกว่านั้น มีจำนวนคดีมากมายหลากหลายไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญา จึงมีความรู้ในเขตพื้นที่ของตนในหลายๆ ด้าน ต้องประสานงานกับหลายฝ่าย เพื่อให้การปฏิบัติราชการในศาลในเขตอำนาจของตนเป็นไปโดยเรียบร้อย และอำนวยความสะดวกแก่คู่ความหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งมาศาล ส่วนตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด และผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง รวมตลอดจนผู้มีพิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว ก็ยังเป็นตำแหน่งของผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็นงานพิจารณาพิพากษาคดีหรืองานธุรการ ถือว่าเป็นกลไกสำคัญของศาลยุติธรรม ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตอำนาจของตน การกำหนดกรอบความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ไว้จึงมีความสำคัญ

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาล และตำแหน่งรองในศาลนั้นๆ นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจให้มีการแบ่งส่วนราชการในศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลชั้นต้น ออกเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยมีผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกหรือผู้พิพากษาหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้รับผิดชอบดูแลและกรณีตำแหน่งว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ก็ให้มีผู้ทำการแทนได้ หรือในชั้นที่สุดไม่มีผู้ทำการแทนประธานศาลฎีกาย่อมมีอำนาจสั่งให้ผู้พิพากษาคณะหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนได้^๙ ส่วนความรับผิดชอบในแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีดังนี้

(๑) รับผิดชอบงานของแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้พิพากษาหัวหน้าราชการในศาลนั้น^{๑๐}

ขอให้สังเกตด้วยว่าผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ไม่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลดังที่กล่าว เป็นเพียงตำแหน่งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นหลัก เช่น คดีกลุ่มเดียวกันประเภทเดียวกันก็

^๙ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๐

^{๑๐} พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๒

ควรได้พิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้เชี่ยวชาญในคดีในประเภทนั้น จึงสมควรแบ่งเป็นแผนกเสีย เช่นแผนกคดีภาษีอากรในศาลฎีกา แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

ที่กล่าวมานี้ เพียงเพื่อให้เห็นภาพรวมของความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารราชการศาลในศาลยุติธรรมในปัจจุบัน อันเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจในรายละเอียดและปลื้มก้อยกันต่อไป ส่วนอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี และอำนาจอันเกี่ยวแก่คดีในฐานะเป็นผู้พิพากษาหรือในฐานะหัวหน้าราชการศาลในทางคดี ก็ยังคงมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่นออกหมายเรียก หมายอาญาหรือหมายสั่งให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่นได้ ถ้าในศาลชั้นต้นก็มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด เช่นผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจเกี่ยวแก่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลนั้น เช่นไต่สวนและมีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท^{๑๑} นอกจากนี้ยังมีอำนาจนั่งพิจารณาคดีแทน และลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเมื่อได้ตรวจสำนวนในกรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้ำวล่วงได้ ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจพิเศษเพื่อแก้ไขข้อขัดข้อง เมื่อมีกรณีเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดีใดๆ หรือในระหว่างการทำคำพิพากษาคดีใดกล่าวคือ ถ้าในระหว่างการพิจารณาคดีใด หากมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้ำวล่วงได้ ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณานั้นไม่อาจนั่งพิจารณาคดีต่อไป เช่น ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นพ้นตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ไปรับราชการที่ศาลอื่น ดังนี้ ผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลนั้นย่อมมีอำนาจนั่งพิจารณาคดีนั้นแทนได้^{๑๒} หรือในระหว่างการทำคำพิพากษา ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นพ้นตำแหน่งราชการที่ตนดำรงอยู่ไปเพราะเกษียณอายุราชการหรือถึงแก่ความตาย ดังนี้ ผู้พิพากษาหัวหน้าราชการในศาลนั้นเมื่อตรวจสำนวนแล้วย่อมมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาได้^{๑๓}

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเรียกโดยย่อว่า ก.ต. เป็นคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ^{๑๔} เป็นคณะบุคคลที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้มี

^{๑๑} พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๔ และ ๒๕

^{๑๒} พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๘ และ ๓๐

^{๑๓} พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๙, ๓๐ และ ๓๑

^{๑๔} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔

อำนาจหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม โดยสามารถให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ข้าราชการตุลาการ และคณะตุลาการ จึงได้กำหนดกรอบหรือขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการตุลาการไว้ค่อนข้างเข้มงวด มีความรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่ของตน เปิดเผย เป็นกลาง และมีความเป็นธรรม เช่นในการประชุมของ ก.ต. ถ้ากรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียใน เรื่องที่พิจารณา ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าร่วมประชุมและลงมติในเรื่องนั้น การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก และห้ามมิให้งดออกเสียง การลงมติของที่ประชุม ก.ต. ห้ามมิให้ กระทำโดยวิธีการลงคะแนนลับ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติให้กระทำได้และรายงานการประชุมของ ก.ต. ให้เผยแพร่แก่ข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ ก.ต. จะมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนกรรมการศาลยุติธรรมทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้งดเผยแพร่ในกรณีที่น่าจะเสียหายแก่ทาง ราชการ หรืออาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลใด แต่ต้องจัดทำสำเนารายงานการประชุม ก.ต. ให้แก่ข้าราชการตุลาการผู้มีส่วนได้เสียเมื่อข้าราชการตุลาการผู้นั้นร้องขอ^{๙๕} และนอกจากนี้ สำหรับกรรมการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิยังอาจถูกถอดได้หากมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมในการ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการตุลาการศาลยุติธรรม^{๙๖}

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑. ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

๒. กรรมการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ผู้ดำรง ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล ดังนี้

๒.๑ ศาลฎีกาเลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนสี่คน

๒.๒ ศาลอุทธรณ์ เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค จำนวนสี่คน

๒.๓ ศาลชั้นต้น เลือกจากข้าราชการตุลาการผู้มีอาวุโสสูงสุดหนึ่งร้อยคนแรกใน ศาลชั้นต้น ซึ่งมีข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส จำนวนสี่คน

^{๙๕} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม มาตรา ๕๕

^{๙๖} อ้างแล้ว มาตรา ๔๒

๓. กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งวุฒิสภานำเลือกจากบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้^{๑๓}

มีข้อสังเกตว่า มีกรรมการตุลาการโดยตำแหน่งเพียงคนเดียวคือประธานศาลฎีกาเท่านั้น และในแต่ละชั้นศาลมีตัวแทนศาลละสี่คนโดยข้าราชการตุลาการทุกชั้นศาลเลือกเข้ามา รวมทั้งผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชั้นต้นก็มีสิทธิเลือก เว้นแต่ผู้ช่วยผู้พิพากษาเท่านั้น ซึ่งยังไม่มีสิทธิเลือก เนื่องจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษานั้นเพิ่งเข้ามาสู่ระบบศาลยุติธรรมในเวลาอันสั้น ยังไม่รู้จักผู้พิพากษาที่ตนจะเลือกเข้าไปเป็น ก.ต. ดีเพียงพอ จึงไม่ให้มีสิทธิเลือก ก.ต. ส่วนผู้พิพากษาอาวุโสก็ไม่มีสิทธิที่จะถูกเลือกเป็น ก.ต. ด้วยเช่นกัน ข้อที่น่าสนใจที่กฎหมายยอมให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิได้ โดยให้วุฒิสภานำเลือกเข้ามาจำนวน ๒ คน เรื่องนี้เป็นของใหม่ในระบบศาลยุติธรรม ที่จะต้องดูกันต่อไปว่าการนำคนนอกเข้ามาเป็น ก.ต. เช่นนี้ จะเป็นผลดีหรือผลเสียต่อระบบการบริหารงานบุคคลในศาลยุติธรรมหรือไม่เพียงใด

ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารศาลยุติธรรมแล้วไม่อาจเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในคราวเดียวได้^{๑๔}

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการ และให้ ก.ต. แต่งตั้งข้าราชการศาลยุติธรรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

คณะกรรมการศาลยุติธรรม เรียกชื่อย่อว่า ก.บ.ศ. ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการบริหารศาลยุติธรรม
๒. กรรมการบริหารศาลยุติธรรมซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการเว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาลดังนี้

๒.๑ ศาลฎีกา เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกา ในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนสี่คน

^{๑๓} อ้างแล้ว มาตรา ๓๖

^{๑๔} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๓๖ วรรคสาม

๒.๒ ศาลอุทธรณ์ เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค จำนวนสี่คน

๒.๓ ศาลชั้นต้น เลือกจากข้าราชการศาลตุลาการผู้มีอาวุโสสูงสุดหนึ่งร้อยคน แรกที่ดำรงตำแหน่งในศาลชั้นต้น และมีใช้ข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส จำนวนสี่คน

๓. กรรมการบริหารศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสี่คน

กรรมการบริหารศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิบุคคลภายนอกนี้ ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการงบประมาณ ด้านการพัฒนางองค์กร หรือด้านการบริหารและการจัดการ และต้องไม่เป็น หรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการศาลยุติธรรม ส่วนผู้ที่มีอำนาจเลือกคือประธาน กรรมการบริหารศาลยุติธรรมและกรรมการบริหารศาลยุติธรรมจากข้าราชการตุลาการจำนวนสิบสองคน

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการ และรองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมอบหมายเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อนึ่ง กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจะเป็นกรรมการบริหารศาลยุติธรรมในคราวเดียวกันไม่ได้^{๙๙}

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม แสดงถึงโครงสร้างในระบบการบริหารราชการในศาลยุติธรรมได้เป็นอย่างดีเมื่อแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมแล้ว การที่ศาลยุติธรรมจะมีระบบการบริหารที่ดี มีคุณภาพ และอำนวยความยุติธรรมให้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมมีส่วนสำคัญยิ่ง ขอให้พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผน และประเพณีปฏิบัติของทางราชการศาลยุติธรรม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

^{๙๙} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๐

(๑) ออกระเบียบหรือประกาศ หรือมีมติเพื่อการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรม ให้เป็นไปตามนโยบายของประธานศาลฎีกา รวมทั้งมีอำนาจยับยั้งการบริหารราชการของศาลยุติธรรมหรือสำนักงานศาลยุติธรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ประกาศ หรือมตินั้นด้วย

(๒) ให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรี

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายในการบริหารราชการของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อดำเนินการเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรี^{๒๐}

(๔) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการงบประมาณและการพัสดุของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม

(๕) การกำหนดวันทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดราชการประจำปี และการลาหยุดราชการของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม

(๖) กำหนดให้มีตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใดเพื่อใช้ในการบริหารราชการศาลยุติธรรม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการทำและใช้ตรา สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายนั้นไว้ด้วย

(๗) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้ทำการใดๆ แทน และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(๘) กำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมหรือกฎหมายอื่น

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ ก.บ.ศ. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม มีความสำคัญมาก ดังนั้น เพื่อให้งานต่างๆ เป็นไปด้วยดี และไม่ขัดแย้งกับงานของคณะกรรมการตุลาการในบางกรณีจึงกำหนดให้ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการทั้งสองคณะนี้ และ

^{๒๐} คู่มือตรา ๓๒

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นเลขานุการของคณะกรรมการทั้งสองคณะโดยตำแหน่งด้วย แต่อย่างไรก็ดีในเรื่องอำนาจหน้าที่นั้นนับว่ามีข้อแตกต่างกันมาก ดังจะเห็นจากการที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมไว้ เช่นมีอำนาจยับยั้งการบริหารราชการของศาลยุติธรรมหรือสำนักงานศาลยุติธรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ประกาศ หรือมตินั้น หรือให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรี ขอให้เปรียบเทียบกับงานบริหารบุคคลของคณะกรรมการตุลาการ เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกันโดยละเอียด เพื่อเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าไปทำหน้าที่แทนข้าราชการในศาลยุติธรรมต่อไป

รายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมอาจศึกษาได้จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมต่อไป

คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม

คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม ชื่อย่อ ก.ศ. เป็นคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งในศาลยุติธรรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดูแลข้าราชการศาลยุติธรรม คือข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ^{๒๐}

คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑. รองประธานศาลฎีกาซึ่งมีอาวุโสสูงเป็นประธาน ประธานศาลอุทธรณ์ เลขาธิการ ก.พ. และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
๒. ข้าราชการตุลาการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมชั้นศาลละหนึ่งคน
๓. ข้าราชการศาลยุติธรรมผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไป ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการศาลยุติธรรมที่ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ขึ้นไป จำนวนห้าคน
๔. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจำนวนไม่เกินสามคน

^{๒๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม มาตรา ๔

ผู้ทรงคุณวุฒิบุคคลภายนอก จะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล หรือด้านการบริหารและการจัดการ ซึ่งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการศาลยุติธรรม โดยคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมในศาลยุติธรรมเป็นผู้เลือก

ส่วนเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการนั้น คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นผู้แต่งตั้ง^{๒๒}

คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม มีอำนาจออกระเบียบ หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการอื่นของสำนักงานศาลยุติธรรมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การพัฒนา การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การออกจากราชการ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน วินัยการสอบสวน และการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษสำหรับข้าราชการศาลยุติธรรม

(๒) การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม

(๓) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของข้าราชการศาลยุติธรรม

(๔) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลยุติธรรม รวมทั้งกำหนดอัตราค่าตอบแทนการจ้างด้วย

(๕) การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการใดๆ ตามแต่จะมอบหมาย

(๖) การจัดสวัสดิการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการศาลยุติธรรม

(๗) การรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการศาลยุติธรรม

(๘) การกำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งการกำหนดเครื่องแบบ การแต่งกาย และการจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นของลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม

^{๒๒} อ้างแล้ว มาตรา ๑๘

(๙) การกำหนดกิจการอื่นอันจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล

ระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นผู้ลงนาม และเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ก.บ.ศ. และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

บทบาทของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามที่ระบุไว้นั้นเห็นว่ามีอำนาจเกี่ยวกับข้าราชการตุลาการในศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการในศาลยุติธรรมควรศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นพิเศษด้วย เพราะบุคคลเหล่านี้หรือคณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการตุลาการศาลโดยตรง

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

ดังได้กล่าวมาแล้วแต่แรกแล้วว่าสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานตุลาการของศาลยุติธรรม มีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบดูแล เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจึงมีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับงานตุลาการของศาลยุติธรรมโดยตรง และมีความสำคัญต่อการบริหารงานตุลาการในศาลยุติธรรมมาก ดังจะเห็นได้จากบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม กล่าวคือเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกามีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งข้าราชการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการรวมทั้งระเบียบ ประกาศ และมติของ ก.บ.ศ. และเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีรองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ในกิจการของสำนักงานศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้แทนของสำนักงานศาลยุติธรรม^{๒๓}

เลขาธิการสำนักงานงานศาลยุติธรรม ได้รับแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งโอนมาจากข้าราชการตุลาการ หรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ โดยในกรณีที่โอนมาจากข้าราชการตุลาการจะต้องเสนอคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมให้ความเห็นชอบก่อน และเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้วให้พ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ส่วนการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรง

^{๒๓} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๔, ๕, ๖, ๗ และ ๘

ตำแหน่งเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมให้ ก.บ.ศ. เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งบรรจุ และดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป^{๒๔}

เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมยังเป็นเลขานุการคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและเลขานุการคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมโดยตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วด้วย

สำนักงานศาลยุติธรรมมีฐานะเป็นนิติบุคคล^{๒๕} มีหน้าที่ที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ^{๒๖}

นับว่างานในสำนักงานศาลยุติธรรมนั้นรับภาระงานธุรการมาก บุคลากรนับแต่เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานศาลยุติธรรมทุกคนต้องรับภาระหน้าที่อันหนักอึ้งกันทุกคน การพัฒนาบุคลากรเหล่านี้จึงมีความสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการรวมทั้งนำเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยสนับสนุนอย่างเต็มที่และเอาจริงเอาจัง ก็จะบรรเทาภาระของข้าราชการในหน่วยงานนี้ เพราะต้องมีข้อมูลอ้างอิงสนับสนุนในการทำงานด้านต่างๆ เช่นการเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณีซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ซึ่งเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมมอบหมาย อาจต้องเข้าชี้แจงต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางปฏิบัติตามปกติก็จะต้องเป็นเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหลักในการเข้าชี้แจง ดังนั้นตัวบุคลากรก็ดี เครื่องไม้เครื่องมือที่ใช้ก็ดี ต้องทันสมัยและประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเข้าใจเป็นผู้ใช้ และมีความรับผิดชอบต่องานของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติในระดับล่าง จะต้องมีความจริงใจและมุ่งมั่นต่องานในศาลยุติธรรมโดยแท้จริง

ที่กล่าวมานี้คงเห็นแล้วว่าบทบาทและหน้าที่ของเลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรมนั้นมากทั้งงานในศาลยุติธรรมและนอกศาลยุติธรรมและนอกศาลยุติธรรมซึ่งต้องประสานงาน

^{๒๔} อ้างแล้ว มาตรา ๒๒ และ ๒๓

^{๒๕} อ้างแล้ว มาตรา ๕

^{๒๖} อ้างแล้ว มาตรา ๖

กับหน่วยงานอื่นตลอดเวลา จึงต้องเน้นตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพ มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นจริงจัง และรับผิดชอบเพื่อให้งานในศาลยุติธรรมมีการพัฒนาให้มีความทันสมัย ดังที่กล่าวมาแล้ว^{๒๗}

บทสรุป

เมื่อศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมโดยเด็ดขาดตามกฎหมายซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ โดยกรมบังคับคดี กรมคุมประพฤติ และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็คงอยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรมดังที่เป็นมาดั้งเดิม ส่วนศาลยุติธรรมก็มีสำนักงานศาลยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งตรงต่อประธานศาลฎีกา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ส่วนงานบริหารราชการในศาลยุติธรรมแต่ละแห่งก็ยังมีหัวหน้าราชการศาลเช่นเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม โดยบางศาลลดตำแหน่งรองผู้พิพากษาหัวหน้าราชการศาลลงไป หรือบางแห่งก็ตัดออกไปเลย มีการปรับรูปแบบและเพิ่มคณะกรรมการในศาลยุติธรรมประกอบด้วยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.) เพื่อประโยชน์ในการดูแลรับผิดชอบข้าราชการในศาลยุติธรรมทุกฝ่าย และบริหารราชการศาลยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ศาลยุติธรรมปัจจุบันจึงนับว่ามีการปรับเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาก ทั้งนี้ความมุ่งหมายของการปรับหรือปฏิรูปก็มีผลพวงมาจากทั้งคนในและคนนอกศาลยุติธรรม วัตถุประสงค์และเจตนารมณ์โดยรวมก็เพื่อให้ศาลยุติธรรมมีความเป็นอิสระแข็งแกร่งเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนเจ้าของประเทศโดยสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมเป็นสำคัญ

^{๒๗} ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารศาลยุติธรรมฯ มาตรา ๖

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ยุค ไอ ที

โดย นันทชัย เพียรสนอง

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์

อดีตรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

อดีต

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้เริ่มเปิดทำการเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๖ โดยใช้อาคารศาลแพ่งเดิม และกระทรวงยุติธรรมเดิม (ถนนราชดำเนินใน) โดยในขณะที่เปิดทำการนั้นมีเขตอำนาจศาล ๑๐ เขต คือ ๑. เขตบางรัก ๒. เขตปทุมวัน ๓. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ๔. เขตยานนาวา ๕. เขตพระโขนง ๖. เขตสัมพันธวงศ์ ๗. เขตคลองเตย ๘. เขตประเวศ ๙. เขตสาทร และ ๑๐. เขตบางคอแหลม ต่อมากรุงเทพมหานคร จัดแบ่งเขตใหม่ทำให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีเขตอำนาจศาลรวม ๑๓ เขต คือนอกจาก ๑๐ เขตเดิมดังกล่าวแล้วยังมีเขตที่แบ่งเพิ่มขึ้นใหม่อีก ๓ เขต ได้แก่ ๑๑. เขตสวนหลวง ๑๒. เขตบางนา และ ๑๓. เขตวัฒนา

หลังจากเปิดทำการแล้วปรากฏว่า ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีความขาดแคลนในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอัตรากำลังทั้งฝ่ายตุลาการและธุรการ อาคารสถานที่ที่คับแคบ ขาดแคลนวัสดุและครุภัณฑ์ต่างๆ แต่ปริมาณคดีในแต่ละปีกลับเพิ่มสูงขึ้นเป็นทวีคูณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา คดีเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารสำนวนความ โดยเมื่อถึงวันนัดพิจารณาคดียังหาสำนวนความไม่พบเป็นจำนวนมาก หรือในบัญชีนัดความประจำวันไม่

ปรากฏเลขคดีที่มีวันนัดเป็นจำนวนมากเช่นกัน ก่อให้เกิดปัญหาขัดข้องในการพิจารณาคดีแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เจ้าหน้าที่ศาล ผู้พิพากษาคู่ความ ทนายความ และพยานที่มาศาล สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็เนื่องมาจากยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลสำนวนความไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ในลักษณะที่เป็นฐานข้อมูล (Database) ไม่มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ระบบเครือข่าย (Local Area Network หรือ Lan) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีใช้อยู่ก็เป็นเครื่องรุ่นเก่าใช้แบบเครื่องเดี่ยว (Stand Alone) และใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลงวันและเวลานัดเพื่อพิมพ์บัญชีนัดความประจำวัน (ใบลอย) เท่านั้น ผู้บริหารศาลแพ่งกรุงเทพใต้ในอดีตที่ผ่านมาพยายามแก้ไขโดยจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ซึ่งเป็นสถานที่ชั่วคราวที่คับแคบมาก ไม่สามารถวางระบบ LAN ได้ ปัญหาการบริหารสำนวนความในขณะนั้นที่อาคารศาลเก่าจึงนับได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤติ

กระทรวงยุติธรรมในขณะนั้นตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงได้ดำเนินการจัดหาสถานที่ก่อสร้างอาคารศาลแพ่งกรุงเทพใต้ใหม่ในที่ราชพัสดุเนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๘๓ ตารางวา ตั้งอยู่ที่ซอยเจริญกรุง ๖๓ (สมานมิตร) เขตสาทร กรุงเทพมหานคร โดยทำสัญญาเริ่มการก่อสร้างตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และแล้วเสร็จพร้อมที่จะเปิดดำเนินการได้เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๒ กระทรวงยุติธรรมซึ่งมีท่านสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรมจึงดำเนินการจัดหาคอมพิวเตอร์ระบบ LAN ไว้สำหรับศาลแพ่งกรุงเทพใต้จำนวน ๑ ระบบ พร้อมทั้งจะส่งมอบภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ครั้นเมื่อท่านสุประดิษฐ์ มารับตำแหน่งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๔๒ จึงได้มีคำสั่งที่ ๑๔๒/๒๕๔๒ แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงและพัฒนา ระบบคอมพิวเตอร์ในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขึ้น ซึ่งประกอบด้วย นายันทชัย เพียรสนอง เป็นประธาน นายรังสรรค์ วิจิตรไกรสร เป็นรองประธาน นายเลิศชาย จิระชาติ นายสุชาติ ทนินช้อน จำศาล นายวิเชียร สันติวัฒนธรรม เป็นคณะทำงาน นางจินตนา ปิทยะกุลธร เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และนางจรัสรัตน์ สาทิวิรัตน์ กับนางสาวนันท์นภัส จันทรเจลิม เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่สำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) กำหนดแผนงาน ทำการปรับปรุงและพัฒนา ระบบคอมพิวเตอร์ (๒) วางระบบงานคอมพิวเตอร์ที่จะนำมาใช้ในงานต่างๆ ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ (๓) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และ (๔) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานปรับปรุงและพัฒนา ระบบคอมพิวเตอร์ในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ดำเนิน

การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานอย่างเร่งรีบเพื่อให้ทันกับการเปิดใช้อาคารศาลแห่งใหม่ และเนื่องจากอุปกรณ์ด้าน Hardware นั้น ทางกระทรวงยุติธรรมได้จัดซื้อไว้ให้เรียบร้อยแล้ว คณะทำงานฯ จึงมีหน้าที่ที่สำคัญและเร่งด่วนคือพิจารณาว่าจะใช้ Software ใด จะดำเนินการกำหนด System Configuration (แผนผังเครื่องคอมพิวเตอร์และการเดินสาย LAN) อย่างไร ใช้กับงานอะไรบ้าง วางระบบงานอย่างไร และจะต้องบันทึกข้อมูลอย่างไร ซึ่งคณะทำงานมีความเห็นว่า ในส่วนของ Application Software หรือโปรแกรมการใช้งานนั้น ลักษณะงานของศาลแพ่ง ศาลแพ่งธนบุรี และศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นอย่างเดียวกัน และขณะนั้นศาลแพ่ง และศาลแพ่งธนบุรี ได้ใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดย บริษัท ชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด ที่สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานของทั้งสองศาลเป็นอย่างดี ทุนายความและคู่ความที่ไปติดต่อที่ศาลทั้งสองแห่งต่างก็คุ้นเคยกับระบบการทำงานของโปรแกรกดังกล่าวอยู่แล้ว ดังนั้น เพื่อให้การใช้โปรแกรมของทั้งสามศาลเป็นเอกภาพเดียวกัน คณะทำงานฯ จึงลงมติให้ใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยบริษัทชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด ดังกล่าว ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของศาลแพ่งอยู่แล้ว เพียงแต่ดำเนินการจัดจ้างให้บริษัท ชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด เป็นผู้ติดตั้ง (Install) โปรแกรม จัดการอบรมเจ้าหน้าที่ และดูแลรักษาระบบเท่านั้น

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ทำสัญญากับบริษัท ชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๓ แต่ก่อนหน้านี้นั้นทางบริษัทฯ ได้อนุเคราะห์จัดส่งเจ้าหน้าที่มาฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ให้สามารถบันทึกข้อมูลคดีได้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ รวมทั้งสามารถจัดทำบัญชีนัดความโดยใช้โปรแกรมของระบบ LAN ใหม่นี้ได้เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันเปิดการทำงานวันแรกที่อาคารศาลแห่งใหม่ ส่วนการติดตั้งอุปกรณ์ Hardware ที่งานต่างๆ ณ อาคารศาลแห่งใหม่นั้นสามารถทำได้เสร็จและเริ่มทำการบันทึกข้อมูลคดีที่มีการฟ้องใหม่ที่เคาน์เตอร์รับฟ้องได้เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๓ เช่นเดียวกัน โดยในระยะแรกนั้น ยังมีปัญหาและความขัดข้องมาก เนื่องจากข้อมูลยังไม่ครบถ้วน แต่คณะทำงานฯ ก็ได้ประชุมปรึกษาหารือกันโดยตลอดเพื่อแก้ไขปัญหาและเร่งให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลทำการบันทึกข้อมูลทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ (OT) เพื่อบันทึกข้อมูลคดีรวมทั้งบันทึกคำสั่งของศาลที่สั่งคำคู่ความต่างๆ ลงในระบบ LAN จนสามารถให้บริการแก่คู่ความและทุนายความได้เกือบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๓ หลังจากเปิดทำการ ณ

อาคารสถานที่แห่งใหม่ได้เพียงประมาณ ๕ เดือนเท่านั้น ส่วนที่ยังขาดอยู่ก็คือข้อมูลคดีแดงตั้งแต่เริ่มเปิดศาลที่ต้องใช้เวลาในการบันทึกข้อมูลเก่าอีกระยะหนึ่งเนื่องจากข้อมูลดังกล่าวมีมากกว่าหนึ่งแสนคดี

ปัจจุบัน

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ นับว่าได้ก้าวเข้าสู่องค์กรที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอ ที) หรือ Information Technology (IT) ในการปฏิบัติงานและในการบริหารงานแล้ว โดยมีการตั้งฝ่ายข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานทางด้าน ไอ ที โดยเฉพาะ มีหน้าที่ที่สำคัญคือ ทำการปรับปรุงและพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ให้ดียิ่งขึ้นตามที่คณะทำงานฯ กำหนด ตรวจสอบการทำงานของเครื่องแม่ข่าย (File Server) และเครื่องลูกข่าย (Client) ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา ทำการสำรองข้อมูล (Back up) ทุกวัน จัดทำ Index สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ปรับปรุงรหัสการใช้งานในระบบให้เป็นปัจจุบัน ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงานและการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการและลูกจ้างในศาล แก้ปัญหาเบื้องต้นเมื่อระบบขัดข้อง ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ด้าน ไอ ที ทั้งหมดของศาล และติดต่อประสานงานกับบริษัทผู้พัฒนาระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอ ที) ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ประกอบด้วยประเภทใหญ่ๆ

๓ ประเภท คือ

[๑] Local Area Network หรือ LAN

[๒] เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้เป็นเครื่องเดี่ยว (Stand Alone)

[๓] Video Conference

[๑] Local Area Network หรือ LAN จำนวน ๑ ระบบ (System) ประกอบด้วย ๑ ระบบหลัก (System) และ ๒ ระบบย่อย (Sub System) ดังนี้

Hardware

๑. File Server

ระบบหลัก File Server ๒ เครื่อง : CPU Intel Pentium III 500 Mhz RAM 256

MB. Hard Disk 9.1 GB. โดยเครื่องที่ ๑ เป็น Main และเครื่องที่ ๒ เป็น Back up

ระบบย่อยที่ ๑ File Server ๒ เครื่อง : CPU Intel Pentium III 800 Mhz
RAM 256 MB. Hard Disk 20 GB. โดยเครื่องที่ ๑ เป็น Main และเครื่องที่ ๒ เป็น Back
up

ระบบย่อยที่ ๒ File Server ๑ เครื่อง : CPU Intel Pentium III 800 Mhz
RAM 256 MB. Hard Disk 20 GB.

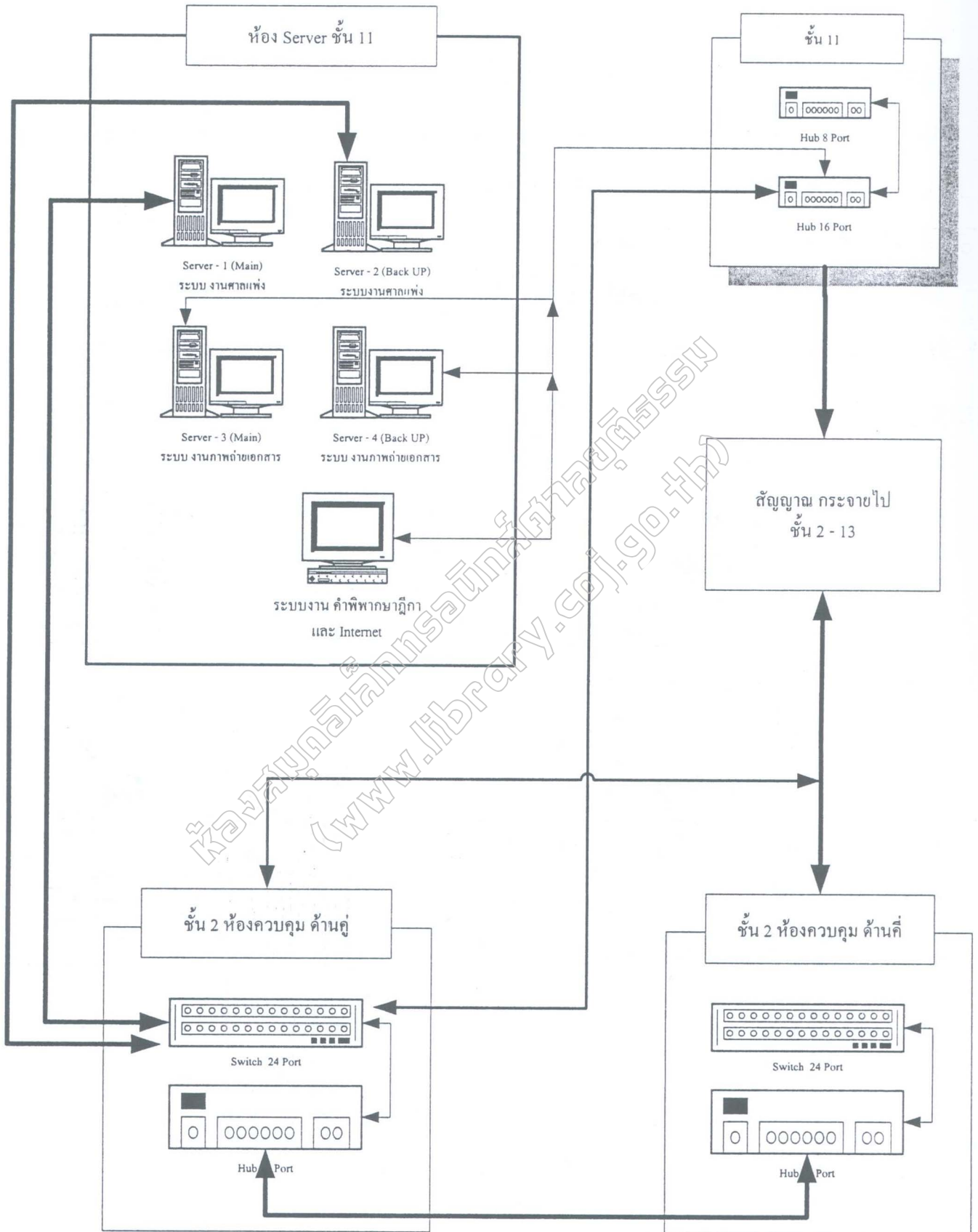
๒. Work Station ๑๖๒ ชุด : CPU Intel Pentium III 450 Mhz RAM 128
MB. Hard Disk 8.5 GB.

๓. ระบบสำรองข้อมูลแบบ DAT TAPE : HP Surestore DAT 81 ขนาด 8 GB.
๔. 10/100 Mbps Dual Speed Stackable Hub ขนาด 16 Port จำนวน ๑๐ ชุด
๕. Super Stack II Switch 3300 ขนาด 24 Port จำนวน ๒ ชุด
๖. UPS ขนาด 1250 VA. จำนวน ๒ ชุด ขนาด 520 VA. จำนวน ๒๑ ชุด
๗. Export Rack ขนาด 27 U จำนวน ๒ ชุด
๘. Printer : Dot Matrix จำนวน ๓๓ เครื่อง Laser jet จำนวน ๑๐๙ เครื่อง Ink
jet จำนวน ๒ เครื่อง
๙. Scanner จำนวน ๒ เครื่อง
๑๐. เครื่องคอมพิวเตอร์ Stand Alone จำนวน ๑๔ เครื่อง

ปรากฏตามแผนผังเครื่องคอมพิวเตอร์และการเดินสายระบบเครือข่าย (System
Configuration) ดังนี้

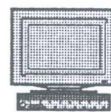

ผังเดินสายระบบเครือข่ายหลัก ภายในศาลแพ่งกรุงเทพใต้

สาย Main

สายต่อพ่วง

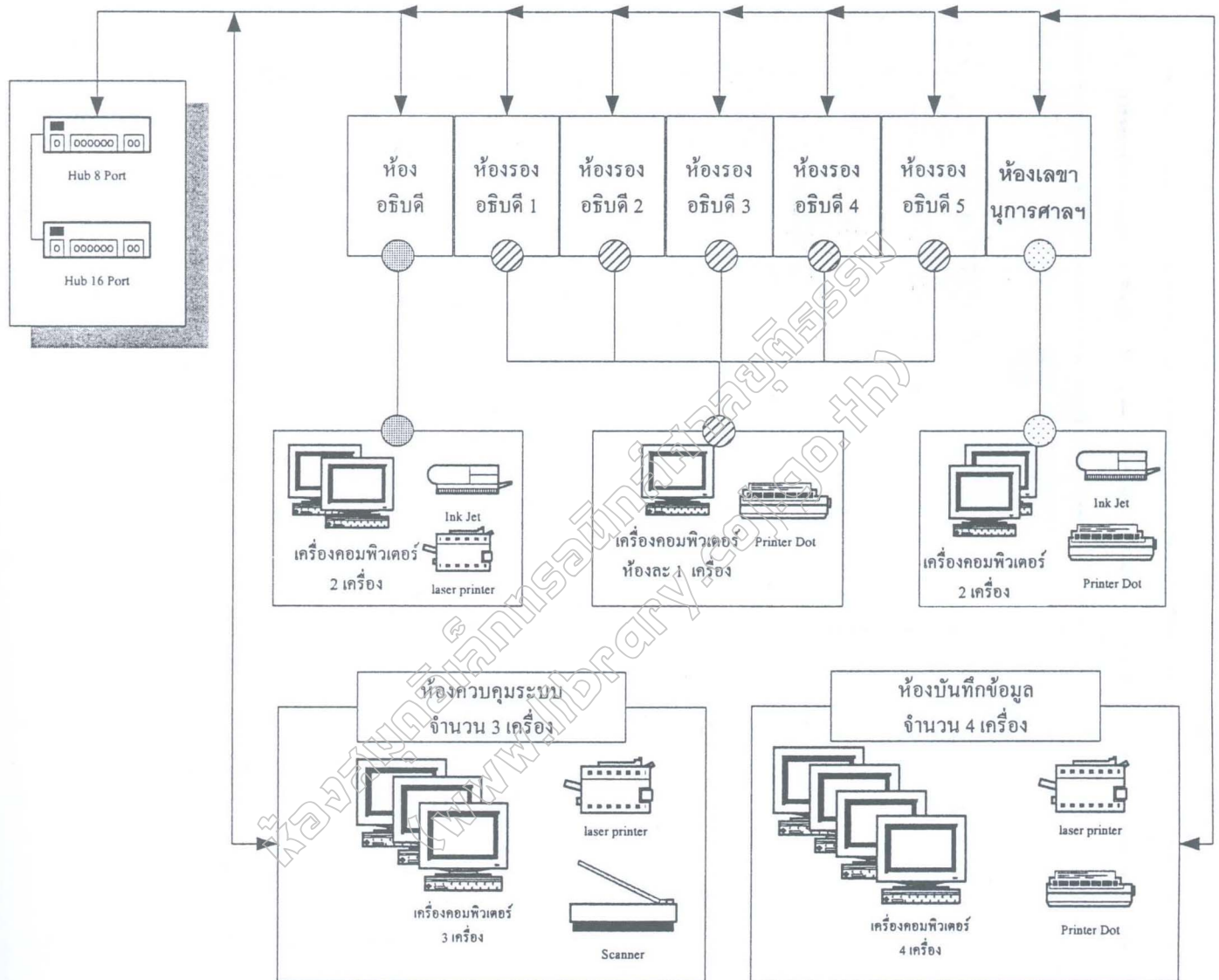
เครื่องที่ไม่ได้ต่อในระบบ Lan

เครื่องที่ต่อในระบบ Lan

แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๑๑

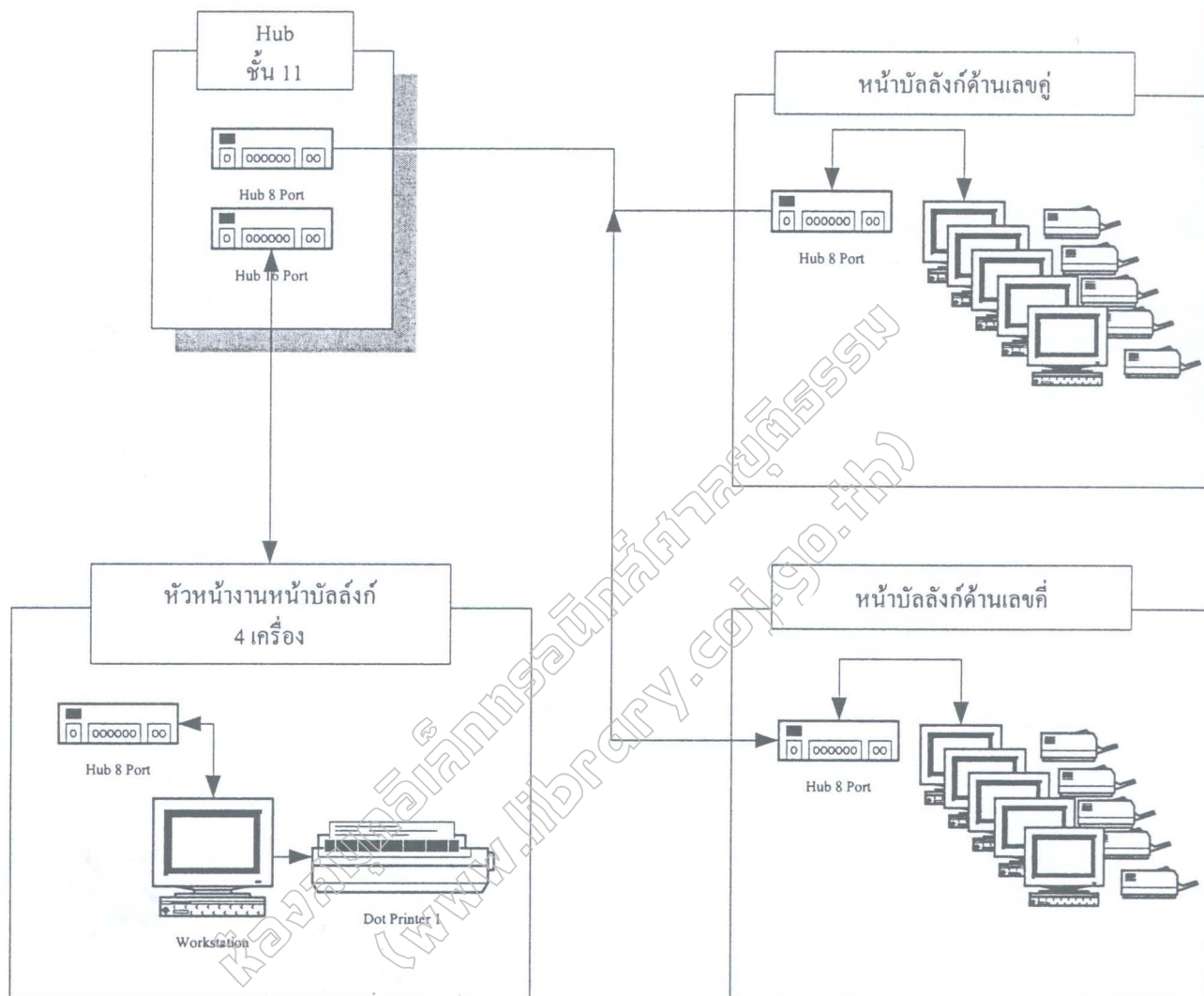
เครื่องที่ไม่ได้ต่อในระบบ Lan

เครื่องที่ต่อในระบบ Lan

แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๓, ๕, ๗, ๙

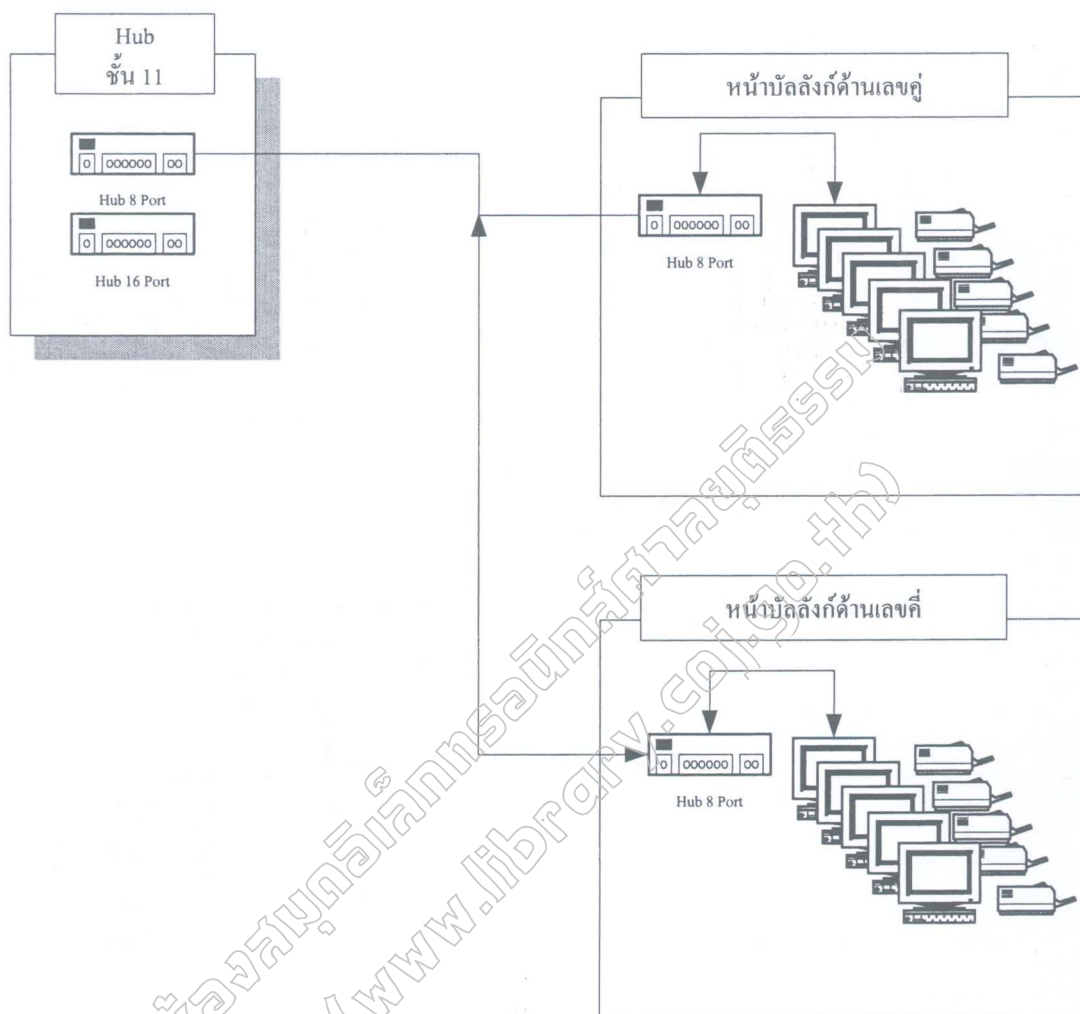
เครื่องที่ไม่ได้ต่อในระบบ Lan

เครื่องที่ต่อในระบบ Lan

แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๒, ๔, ๖, ๘, ๑๐

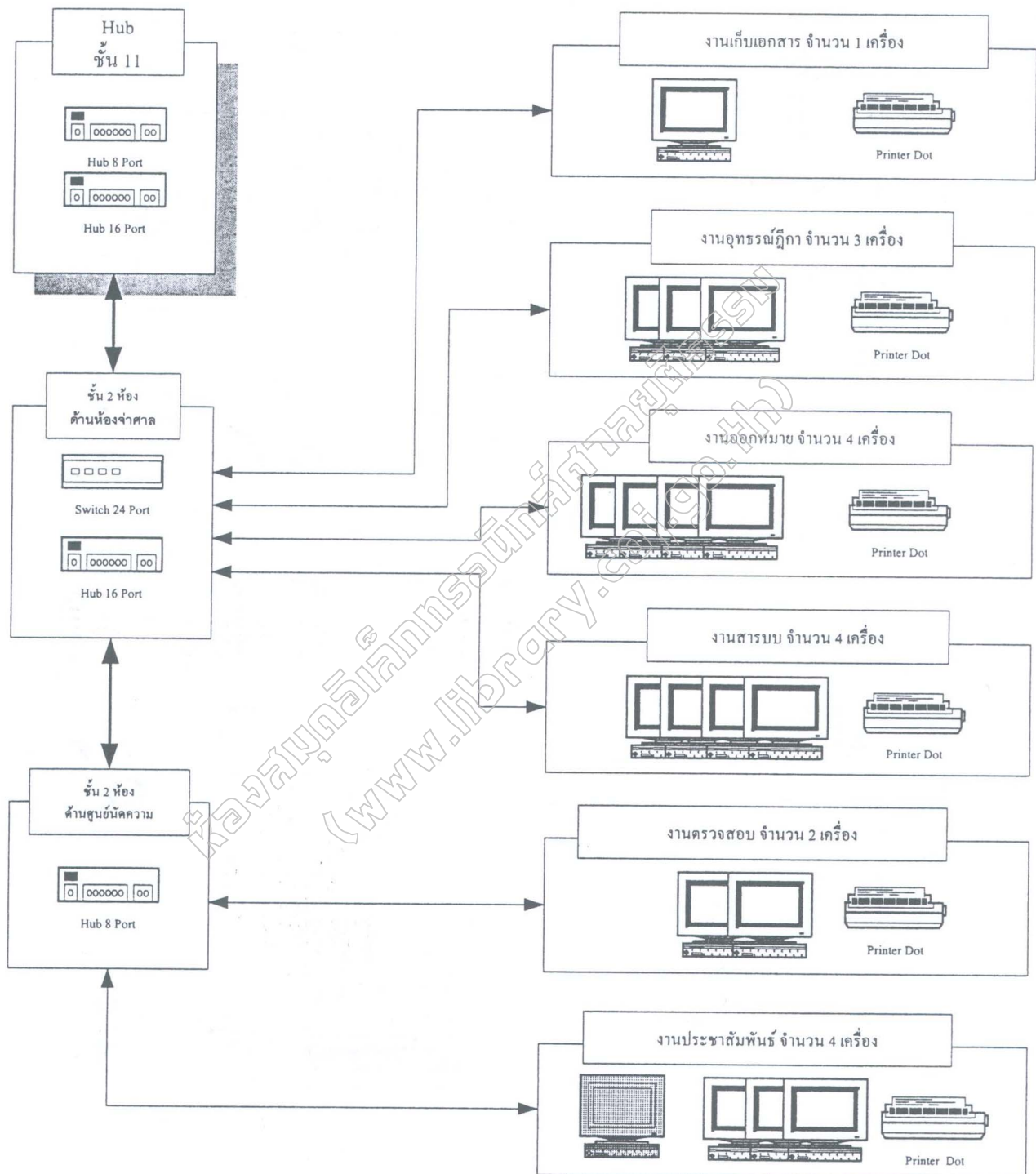
เครื่องที่ไม่ได้ต่อในระบบ Lan

เครื่องที่ต่อในระบบ Lan

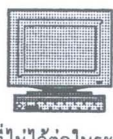
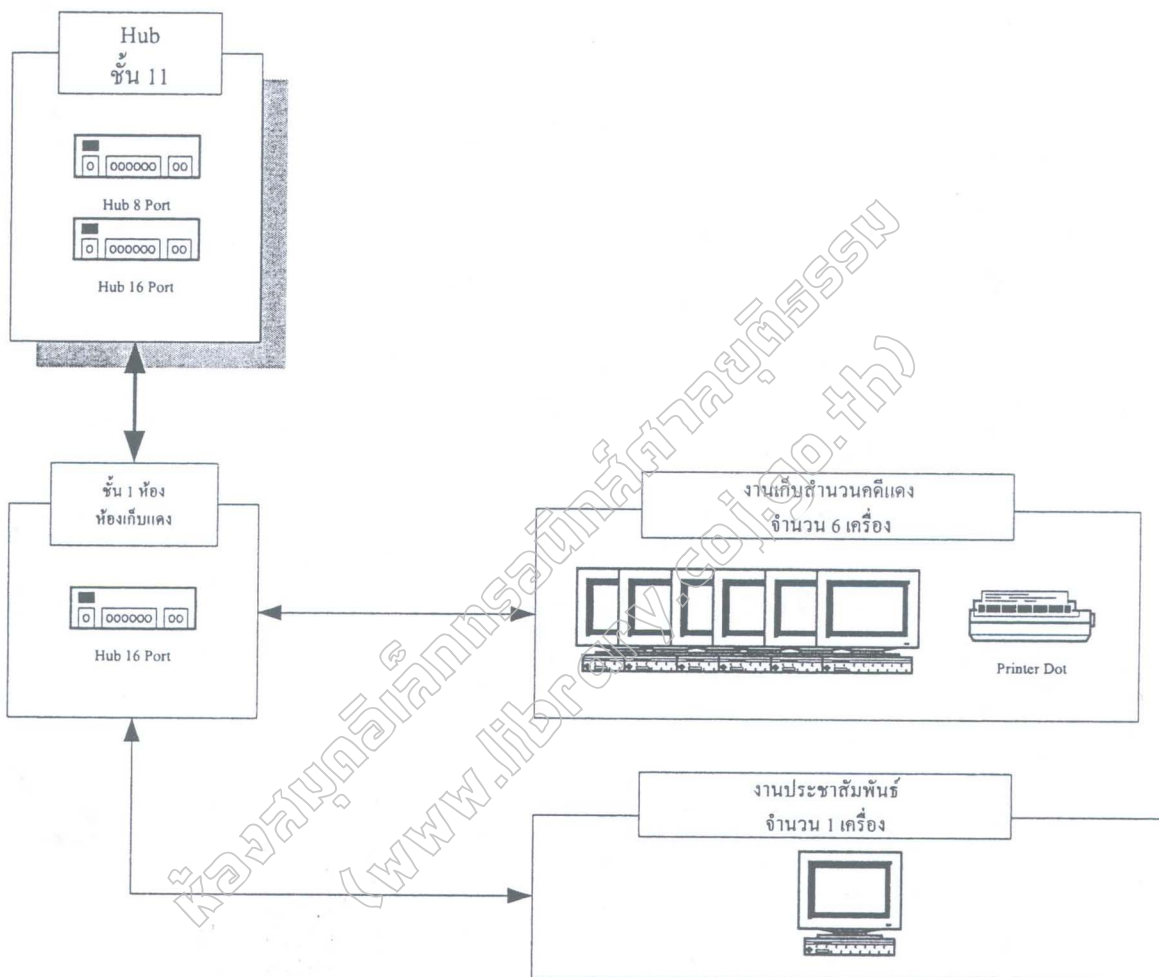
แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๒ ด้านห้องคู่

แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๑ ด้านห้องคู่ เกือบแดง

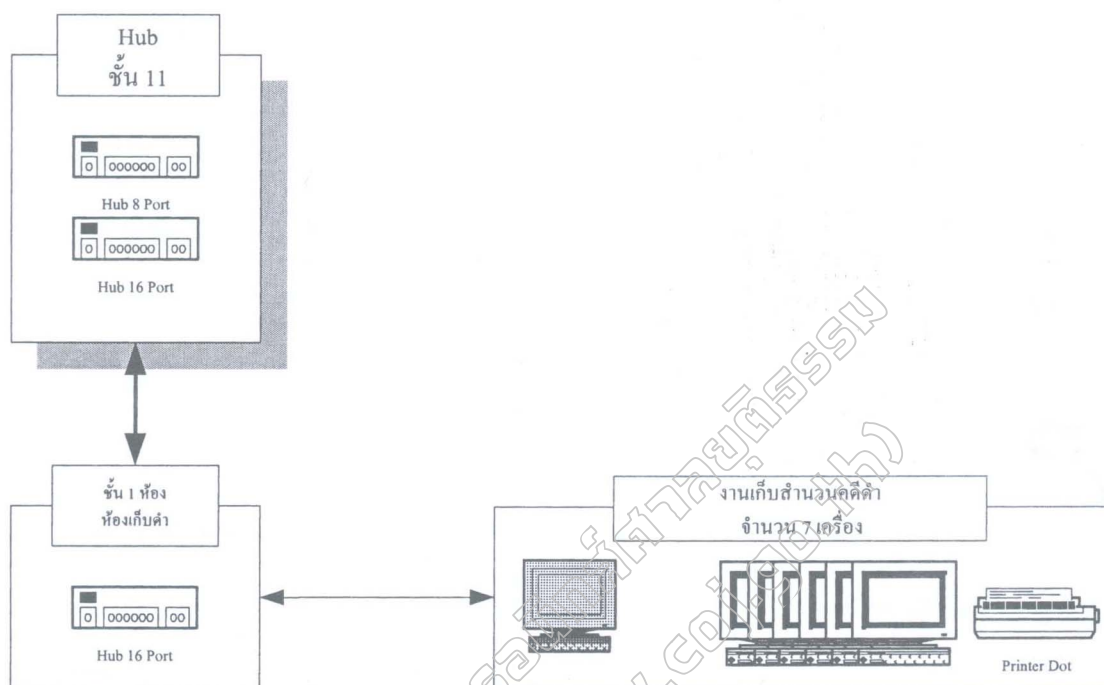
เครื่องที่ไม่ได้ต่อในระบบ Lan

เครื่องที่ต่อในระบบ Lan

แผนผัง การเดินสาย Lan ชั้น ๑ ด้านห้องคดี เก็บคำ

Software

๑. System Software ประกอบด้วย

- MS Windows NT 4.0 Server MOLP Level A For MOLP G
- MS Windows NT 4.0 Server MOLP Level A For Client Level A For MOLP G
- MS Office Pro 2000 Win 32 Thai MOLP Level A For MOLP G

๒. Application Software พัฒนาโดย บริษัท ชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด

ประกอบด้วย ระบบงาน ๔ ระบบ คือ

- ระบบงานติดตามสำนวนคดี
- ระบบงานการเงินและบัญชี
- ระบบงานออกหมาย
- ระบบงานธุรการและพัสดุ

๓. Image Processing Program พัฒนาโดยฝ่ายข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

รายละเอียดของระบบงาน

(๑) ระบบงานติดตามสำนวนคดี เป็นระบบงานที่เก็บรายละเอียดข้อมูลของสำนวนความเกือบทั้งหมดตั้งแต่รับฟ้องจนถึงมีการตัดสินคดีและเก็บสำนวนความเข้างาน เก็บสำนวนคดีแดง ได้แก่รายละเอียดต่างๆ ตั้งแต่เลขคดี ชื่อคู่ความ ชื่อเรื่อง ทุนทรัพย์ ชื่อผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนและองค์คณะ รายละเอียดของเอกสารและหลักประกัน คำสั่งของศาลที่สั่งคำร้องคำขอต่างๆ รายละเอียดของวันนัดต่างๆ ข้อมูลการอุทธรณ์และฎีกา

ระบบนี้สามารถบอกที่อยู่ของสำนวนความได้ว่าขณะนั้นสำนวนความอยู่กับหน่วยงานใด รับมาจากงานใด ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าหากมีการหาสำนวนความไม่พบ หรือสำนวนความใดสูญหาย หน่วยงานใดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลของสำนวนความที่มีการเริ่มต้นฟ้องหรือยื่นคำร้องที่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ หากมีสำนวนความจากศาลอื่นส่งมา เช่น กรณีศาลต่างจังหวัดส่งประเด็นมา ก็

จะต้องตั้งเป็นเลขคดีใหม่ (ป.) และบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมเข้าระบบเพื่อให้สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวได้เช่นเดียวกัน

สำหรับการสอบถามข้อมูลนั้น ผู้ใช้สามารถเรียกข้อมูลของสำนวนความมาดูที่หน้าจอภาพได้อย่างง่ายดาย โดยใช้เลขคดี หรือชื่อคู่ความเป็นตัวค้นหา (Key Word) รายละเอียดของข้อมูลที่ปรากฏที่หน้าจอภาพจะเน้นรูปแบบของรายงานที่เคยใช้งานมาแต่เดิม เพื่อความคุ้นเคยและง่ายต่อการตรวจสอบข้อมูล ผลพลอยได้ของรายงานชนิดนี้ก็คือ สามารถทำการพิมพ์ออกมา (Print Screen) แล้วใช้เป็น “ปลิว” สำหรับผู้บริหารในการจ่ายสำนวนความให้แก่ผู้พิพากษาโดยไม่ต้องขนย้ายสำนวนความฟ่องใหม่ออกจากห้องเก็บสำนวนคดีดำไปยังห้องทำงานของผู้บริหาร ทำให้การบริหารสำนวนความมีความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการตรวจสอบ นอกจากนี้ระบบนี้ยังสามารถพิมพ์ (Print out) รายงานการยื่นฟ้องคดีที่สามารถใช้แทนสมุดสารบบความตามแบบเก่าได้ ทำให้ประหยัดเวลาและลดขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ลงได้มาก

อนึ่ง นอกเหนือจากการเรียกดูข้อมูลของสำนวนความดังกล่าวซึ่งใช้ Software ของบริษัท ชัมมิต คอมพิวเตอร์ จำกัด แล้ว ฝ่ายข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศยังได้พัฒนาโปรแกรม Image Processing โดยการใช้เครื่อง Scanner คำสั่งของศาลที่สั่งในคำร้องคำขอต่างๆ และรายงานผลการส่งหมายเก็บไว้เป็นฐานข้อมูล เพื่อให้คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถตรวจสอบและเรียกดูได้ ซึ่งวิธีนี้จะไม่มีข้อผิดพลาดในด้านข้อมูล เพราะใช้วิธี Scan ข้อมูล แทนวิธี Key ข้อมูล

(๒) ระบบงานการเงินและบัญชี เป็นระบบที่ทำการบันทึกรายละเอียดการรับเงินและพิมพ์ใบเสร็จรับเงิน เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ค่าคำร้องขอต่างๆ เงินกลาง ค่าประกาศหนังสือพิมพ์ ในกรณีที่มีการขอเงินคืนก็สามารถบันทึกรายละเอียดการจ่ายเงินคืน ดังกล่าวตามรายคดี รวมทั้งสามารถติดตามขั้นตอนการดำเนินงานการขอคืนค่าธรรมเนียมศาล หรือเงินกลางที่คู่ความได้ยื่นคำแถลงขอรับเงินคืนไว้ว่าอยู่ในขั้นตอนใด

นอกจากนี้ยังสามารถบันทึกรายละเอียดการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามหมวดรายจ่าย บันทึกรายละเอียดการรับจ่ายเงินนอกงบประมาณและอื่นๆ และบันทึกรายละเอียดการฝากถอนเงินนอกงบประมาณจากธนาคาร

(๓) ระบบงานออกหมาย เป็นระบบงานที่รวบรวมข้อมูลของการออกหมายต่างๆ โดยข้อมูลบางส่วนที่ต้องการจากระบบงานติดตามสำนวนคดี เช่น ชื่อโจทก์ ชื่อจำเลย ยต่างๆ เป็นต้น เพื่อใช้ในการพิมพ์หมาย โดยผู้ใช้ไม่ต้องบันทึกข้อมูลดังกล่าวซ้ำอีก พิมพ์หมายนั้นสามารถระบุได้ว่า ต้องการพิมพ์หมายให้แก่คู่ความคนใดบ้าง หรือให้ภายนอก เช่น พยาน ทนายโจทก์ ทนายจำเลย นอกจากนี้ ระบบนี้ยังสามารถเก็บรายชื่อของบุคคลตามหมายไว้ด้วย

- **ระบบงานธุรการ** เป็นระบบงานที่รวบรวมข้อมูลหนังสือต่างๆ สำนักงาน และเริ่มต้นที่ผ่านงานสารบรรณเพื่อแยกส่งสมุดต่างๆ และเป็นระบบที่ให้ความสะดวกในหนังสือต่างๆ สำนักงานและจำนวนประเด็นดังกล่าวได้

- **ระบบวัสดุ** เป็นระบบงานที่รวบรวมข้อมูลของวัสดุในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อความ
การเบิก การจ่าย และตรวจสอบยอดของวัสดุ

ในส่วนของคุณค่า ทนายความ พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องที่มาศาลสามารถสอบถาม ข้อมูลคดีได้ที่เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ หรือที่งานต่างๆ ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งอยู่ โดยให้ เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ หรือหากต้องการตรวจสอบข้อมูลคดีด้วยตนเองก็สามารถ Key หรือ

[๒] เรื่องคอมพิวเตอร์ Stand Alone

[၈] Video conference

ประกอบด้วยอุปกรณ์ทั้งทางด้าน Hardware, Software และการสื่อสารทางเครือข่าย
 มหาตไทย ติดตั้งไว้ที่ห้อง ๑๑๐๑ สามารถทำการประชุมทางจอภาพกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มี
 อุปกรณ์เช่นเดียวกันนี้ได้

นอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอ ที) ที่สำคัญ ๓ ประเภทดังกล่าวแล้ว ศาลแพ่ง
กรุงเทพใต้ยังเปิดการให้บริการ Computer Room ที่ห้อง ๑๑๐๒ ในด้านเครื่อง Computer และ
Net Work แก่ผู้พิพากษา ข้าราชการและลูกจ้างในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โดยห้องคอมพิวเตอร์
ดังกล่าวมีลักษณะเป็นห้อง Job Entry ซึ่งผู้ใช้สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานต่างๆ ได้ เช่น
การยกร่างคำพิพากษา การพิมพ์งานต่างๆ การใช้บริการ Internet ทุกประเภท เช่น การค้นหา
ข้อมูลทาง World Wide Web การส่ง E-Mail เป็นต้น รวมทั้งการค้นหาข้อมูลย่อข้อกฎหมาย
จากคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้ทำการ Download ข้อมูล และทำการ Up-
date ข้อมูลเป็นระยะๆ โดยผ่านระบบสื่อสารเครือข่ายมหาดไทย จากสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
สำนักงานศาลยุติธรรม

อนาคต

คณะทำงานปรับปรุงและพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดทำแผนงานและโครงการทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

โครงการระยะสั้น

โครงการจัดทำ Homepage ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลของศาลแพ่งกรุงเทพใต้แก่สาธารณชน รวมทั้งการให้บริการการสอบถามข้อมูลคดีทาง Internet เพื่อความสะดวกของคู่ความที่ไม่ต้องมาศาลเพื่อตรวจสอบดูสำนวน

โครงการระยะยาว

(๑) โครงการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำคณะผู้พิพากษา

วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้พิพากษาแต่ละคณะมีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่อง Printer ไว้ประจำห้อง คณะละ ๑ เพื่อความสะดวกในการใช้งาน

(๒) โครงการจัดทำเครือข่ายสื่อสารภายในสำนักงาน (Intranet)

วัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ผู้พิพากษา ข้าราชการ และลูกจ้างในศาลแพ่งกรุงเทพใต้

(๓) โครงการใช้โปรแกรม Smart Doc ภายในศาลแพ่งกรุงเทพใต้

วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสั่งงานภายในแทนการสั่งงานด้วยวาจาซึ่งไม่มีหลักฐาน และแทนการสั่งงานเป็นบันทึกข้อความที่ต้องใช้เวลาในการพิมพ์และการส่ง

โครงการการต่างๆ เหล่านี้จะสำเร็จเป็นรูปธรรมขึ้นได้ จะต้องประกอบด้วย แรงสนับสนุนจากทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในศาล เงินงบประมาณจากสำนักงานศาลยุติธรรม และความร่วมมือของผู้พิพากษา ข้าราชการและลูกจ้างทุกระดับในศาล ในส่วนของคณะทำงานฯ ซึ่งปัจจุบันมีนายชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นประธานคณะทำงานฯ พร้อมทั้งจะระดมสมองและแรงกายเพื่อให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางด้าน ไอ ที ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้

โครงการให้บริการในจุดเดียว

สุพจน์ กิตติรักษนนท์

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นศาลขนาดใหญ่ เปิดให้บริการด้านอรรถคดีแก่ประชาชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 แต่ละปีมีประชาชนนำปัญหาข้อพิพาทมาฟ้องร้องเป็นจำนวนมากนับหมื่นคดี ทำให้ปริมาณงานธุรการที่เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติสะสมเพิ่มทวีมากขึ้นเป็นลำดับ จนก่อให้เกิดปัญหาการให้บริการที่ล่าช้า ผู้บริหารของศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีได้นึ่งนอนใจและได้พยายามแก้ไขปัญหามาตลอด โดยตระหนักดีว่างานด้านธุรการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพิจารณาคดีของศาล หากงานธุรการดีก็จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสำนวนความของประชาชนผู้มาติดต่อ แต่เนื่องด้วยงานธุรการของศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีขนาดใหญ่ แบ่งย่อยออกเป็น 16 งาน การปฏิบัติงานแต่ละครั้งมักจะมีขั้นตอนการรับส่งสำนวนมาก ทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองแรงงานโดยมิได้มีเนื่องานเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เช่น ในการสืบพยานนัดแรก ปรากฏว่ายังส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยไม่ได้ จำต้องเลื่อนคดี โจทก์ขอส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยใหม่ตามภูมิสำเนาที่ขอแก้ไข เมื่อศาลอนุญาต ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จะนำสำนวนไปส่งให้ศูนย์หน้าบัลลังก์ จากนั้นจึงส่งให้รองอธิบดีหรืออธิบดีตรวจ แล้วจึงส่งต่อให้งานเก็บสำนวนคดีดำเนินงานเก็บสำนวนคดีดำจะส่งต่อไปยังงานหมาย เมื่อหมายพิมพ์เสร็จและผู้พิพากษาลงนามแล้ว

เมื่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ย้ายที่ทำการจากสนามหลวงมาอยู่ถนนเจริญกรุง ซึ่งเป็นที่ตั้งในปัจจุบัน เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2543 ผมเห็นว่าสถานการณ์ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากเดิมอาคารสถานที่คับแคบ ห้องพิจารณาไม่เพียงพอ มาเป็นอาคารขนาดใหญ่สูง 14 ชั้น มีห้องพิจารณามากถึง 90 ห้อง และมีพื้นที่ว่างสามารถดัดแปลงนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมาย ทั้งโครงสร้างอาคารยังวางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ปฏิบัติงานมากที่สุดในบรรดาศาลด้วยกัน เหมาะสมที่จะทำการปฏิรูประบบราชการงานธุรการของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โดยนำหลักการศาลเล็กในศาลใหญ่ การให้บริการในจุดเดียวจบ (ONE STOP SERVICE) และการรีเอนจิเนียริง (REENGINEERING) มาผสมผสานเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการให้บริการที่ล่าช้าทั้งระบบ ซึ่งจากการสำรวจอาคารสถานที่พบว่า ด้านปีกทิศตะวันออกมีห้องลูกกรงที่เดิมทำไว้ให้ศาลอาญกรุงเทพใต้ใช้เป็นห้องผู้ต้องหาระหว่างเบิกตัวมาพิจารณา สามารถดัดแปลงใช้เป็นห้องเก็บสำนวนโดยวิศวกรโครงสร้างได้ตรวจสอบปัญหาการรับน้ำหนักแล้วว่ามีคามมั่นคงแข็งแรงเพียงพอ และในแต่ละชั้นยังมีห้องบริเวณโถงกลางที่จะใช้เป็นศูนย์ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้

หลักการและเหตุผลที่สำคัญในการทำงานโครงการทดลองให้บริการในจุดเดียว

¹ คณะทำงานโครงการทดลองให้บริการในจุดเดียว ประกอบด้วย นายสุพจน์ กิตติรักษนนท์ เป็นประธาน นายอำนาจ พวงชมพู นายตั้งใจ ศาสตรศรี นายสมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ เป็นรองประธาน นายรังสรรค์ วิจิตรไกรสร นายสันต์ชัย ล้อมณีนพรัตน์ นายอมรรัตน์ กรียาผล นายรัฐพลี ตั้งใจตรง นายสุชาติ ทนินช้อน นายรณาล เผื่อนโกลา นายวิเชียร สันติวัฒนธรรม นางวิลยา เป็ญจนาวี นางจิตนา ปิตยะกุลธร นางเลี้ยว ชีระวุฒิศาสตร์ นางพัชนี พรหมวิจิตร จำไทหยิง จุฬารัตน์ ไทวงษ์ นายจรัสรัตน์ สุทธิวิรัตน์ นางนันทนวล แสงแก้ว นางสาวนันทน์กัศ จันทรเฉลิม นางสาววิยะดา ลพโกชน์ และนางสุรียี ท่าผา เป็นคณะทำงาน

ตัดสินคดี โดยให้สำนวนสิ้นสภาพออกจากโครงการเมื่อคดีถึงที่สุดหรือมีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณี

2. เปลี่ยนวิธีการจัดเก็บสำนวน จากเดิมที่เรียงเลขคดีมาเป็นเก็บตามรายชื่อผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน โดยนำเอาสำนวนของผู้พิพากษาทุกคนที่มีห้องพิจารณาอยู่ในชั้นเดียวกันมารวมไว้ที่ห้องลูกกรง จัดทำเป็นห้องสำนวนประจำชั้น ซึ่งในชั้นหนึ่งๆ จะมีผู้พิพากษาปฏิบัติงานประมาณ 16 คน สำนวนที่จัดเก็บจึงมีปริมาณไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ทำให้สะดวกในการค้นหาสำนวนมาปฏิบัติงาน ทั้งยังสามารถตรวจสอบรายละเอียดและจำนวนคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้พิพากษาแต่ละคน

3. จัดรูปแบบการให้บริการแบบครบวงจร คู่ความและประชาชนผู้มาติดต่องานคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในโครงการสามารถยื่นเอกสารหรือคำคู่ความต่างๆ ตลอดจนชำระเงินค่าธรรมเนียมศาล คำนำหมาย คำประกาศหนังสือพิมพ์ ขอคัดถ่ายคำพิพากษา คำพยานและเอกสารในสำนวน ได้ที่ศูนย์ปฏิบัติงาน การให้บริการแบบครบวงจรนี้ นอกจากจะให้ความสะดวกสบายแก่คู่ความและประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการแล้ว ยังทำให้สำนวนเคลื่อนไหวอยู่แต่ในโครงการ ซึ่งอาจเป็นศูนย์ปฏิบัติงาน ห้องสำนวน ห้องพักผู้พิพากษา ห้องรองหรือห้องอธิบดี และเจ้าหน้าที่บังลังก์

4. ปรับปรุงการบริหารจัดการงานธุรการให้มีลักษณะที่ตอบสนองความต้องการของคู่ความและประชาชนผู้มาติดต่อให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริการต่างๆ จะต้องเสร็จสิ้นในจุดเดียว คือศูนย์ปฏิบัติงาน โดยศูนย์ปฏิบัติงานจะทำหน้าที่ทุกอย่าง ตั้งแต่รับคำร้อง คำขอ คำคู่ความ เอกสาร ฯลฯ แล้วนำเสนอผู้พิพากษาพร้อมสำนวน เก็บสำนวนและปฏิบัติงานด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีตามคำสั่งศาล เช่น พิมพ์หมาย ประกาศหนังสือพิมพ์ ออกหนังสือสารบรรณ ส่งหมายข้ามเขต ส่งประเด็น ฯลฯ เสมือนหนึ่งมีเจ้าหน้าที่งานต่างๆ อยู่ครบถ้วนในศูนย์ปฏิบัติงาน ทำให้สามารถลดขั้นตอนการรับส่งสำนวนระหว่างงานต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมาถือว่าเป็นการสูญเสียทั้งเวลาและกำลังคนโดยไม่ได้เนื้องานเพิ่มขึ้น

5. ควบคุมการปฏิบัติงาน โดยใช้ใบกำกับสำนวน (ROUTING SLIP) เบิกสำนวนมาปฏิบัติงานสืบและงานสั่ง ซึ่ง ROUTING SLIP นี้ จะมีรายละเอียดของเลขคดี ชื่อคู่ความ วันเดือนปีที่เบิก เสนอ เก็บ ปฏิบัติ และส่งสำนวนคืน ทำให้สามารถตรวจสอบขั้นตอนการ

ทำงานต่างๆ ได้โดยง่าย หากพบงานติดขัดที่ขั้นตอนใดก็จะได้แก้ไขให้เสร็จลุล่วงไปโดยเร็ว ไม่มีงานตกค้าง

6. เพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติงานสับเปลี่ยนหน้าที่กันทำ และเรียนรู้งานต่างๆ ควบคู่กันไป เพื่อให้ทำงานได้หลากหลายซึ่งในปัจจุบันนี้ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังทำงานหน้าเดียว เช่น พิมพ์หมาย เก็บสำนวน ทำหนังสือสารบรรณ หากคนขาดหรือคนลาจะทำให้การปฏิบัติงานต้องหยุดชะงัก ถือเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคลากรให้สูงขึ้น และพร้อมจะเติบโตเป็นผู้บริหารงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไป

โครงการทดลองให้บริการในจุดเดียวได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2544 มีผลงานเป็นที่น่าพอใจ โดยเจ้าหน้าที่สามารถเสนอสำนวนและปฏิบัติงานได้แล้วเสร็จภายในวันเดียว หรืออย่างช้าในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาในระเบียบศาลแพ่งกรุงเทพใต้ว่าด้วยการปฏิบัติงานโครงการทดลองให้บริการในจุดเดียว ประชาชนผู้มาติดต่อราชการมีความพึงพอใจและอยากให้เปิดบริการจุดเดียวจบทุกชั้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานอย่างเดียวกัน ผมในฐานะประธานคณะทำงานฯ ได้รายงานผลการดำเนินงานโครงการทดลองฯ ให้ท่านอธิบดีทราบ ซึ่งท่านอธิบดีเห็นว่า การให้บริการในจุดเดียวจบพร้อมกันทั้งศาลจะทำให้งานบริการประชาชนผู้มีอรรถคดีรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงกำหนดเป็นนโยบายที่จะขยายโครงการการให้บริการในจุดเดียวจบครบทุกชั้น คือห้องพิจารณาชั้นที่ 3 ถึงชั้นที่ 10 ให้เสร็จสิ้นภายในต้นเดือนกันยายน 2544 ซึ่งคณะทำงานฯ ได้เตรียมการต่างๆ ไว้พร้อม ขณะที่ท่านอ่านบทความนี้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้คงเปิดให้บริการจุดเดียวจบครบทุกชั้นแล้ว

การดำเนินโครงการให้บริการในจุดเดียวคงไม่อาจประสบความสำเร็จได้ ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนและผลักดันจากท่านสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ความร่วมมือร่วมใจของเจ้าหน้าที่ธุรการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำและกำลังใจจากท่านรองอธิบดีทุกท่าน รวมทั้งคณะทำงานฯ ซึ่งได้ร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานจนโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผมจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

การขานัตยึนคำให้การ ตามกฎหมายใหม่

มนตรี ยอคปัญญา

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์

อดีตของอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

การพิจารณาและการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีโดยขานัตยึนคำให้การในคดีที่มีจำเลย
หลายคน

ในคดีหนึ่งโจทก์อาจฟ้องบุคคลหลายคนเป็นจำเลยร่วมกันได้ถ้าหากจำเลยหลายคนนั้น
มีผลประโยชน์ร่วมกันในมูลความของคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕๙
เช่น โจทก์ฟ้องให้ลูกจ้างรับผิดชอบในการกระทำละเมิดและฟ้องให้นายจ้างร่วมรับผิดชอบในการ
กระทำละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง หรือฟ้องผู้กู้ซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้น และฟ้องผู้
ค้ำประกันให้ร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ชั้นต้น คดีที่มีจำเลยหลายคนนี้ผลของการขานัตยึนคำให้การ
ของจำเลยคนใด ย่อมมีผลเฉพาะจำเลยคนที่ขานัตยึนคำให้การเท่านั้น ไม่มีผลถึงจำเลยคนอื่นๆ
ด้วย เมื่อมีจำเลยคนใดขานัตยึนคำให้การโจทก์ก็ต้องยื่นคำขอให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีตามมาตรา
๑๔๘ วรรคหนึ่ง ถ้าไม่ยื่นคำขอศาลก็จะจำหน่ายคดีโจทก์สำหรับจำเลยคนนั้นออกจากสารบบความ
ส่วนจำเลยที่ได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดีการดำเนินกระบวนการพิจารณาก็ต้องเป็นไปอย่างคดีสามัญ ซึ่ง
อาจต้องมีการชี้สองสถานสำหรับจำเลยนั้นและสืบพยานต่อไป

ในคดีที่มีจำเลยหลายคนจำเลยแต่ละคนจะต้องยื่นคำให้การต่อสู้คดีโดยอาศัยสิทธิ
ของตนเองแต่ละคนไป จำเลยคนหนึ่งจะอาศัยคำให้การของจำเลยอื่นเป็นคำให้การของตนไม่ได้

และจะถือประโยชน์จากคำให้การของจำเลยอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่จำเลยหลายคนมีผลประโยชน์ร่วมกันในมูลความแห่งคดี เช่น ลูกหนี้ชั้นต้นยกปัญหาเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้แต่ผู้ค้าประกันไม่ได้ยก ผู้ค้าประกันอาจจะได้ประโยชน์ซึ่งเป็นไปโดยผลของกฎหมายว่าด้วยค้ำประกัน และตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๕๙ ซึ่งบัญญัติว่าผลของคดีที่มีคู่ความร่วมมือกันอาจจะมีผลถึงจำเลยคนอื่นด้วยได้ถ้าหากมูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

ในคดีที่จำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การและจำเลยบางคนยื่นคำให้การต่อสู้คดี ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างไร

การดำเนินกระบวนการพิจารณาต้องแยกเป็น ๒ กรณี

กรณีที่ ๑ เฉพาะจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้น ศาลจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยขาดนัด ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติใน มาตรา ๑๙๘, ๑๙๘ ทวิ และ ๑๙๘ ตรี

กรณีที่ ๒ ศาลจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบสามัญ สำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การต่อสู้คดีตามมาตรา ๑๙๘ ตรี ซึ่งอาจมีการชี้สองสถานและสืบพยานหลักฐานกันต่อไป

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีที่จำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ ต้องแยกประเภทของคดีออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. คดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งสามารถแบ่งแยกจากกันได้ ซึ่งหมายถึงในเนื้อหาของคดีที่โจทก์จะมีคำขอบังคับเอาแก่จำเลยแต่ละคนสามารถแบ่งแยกออกจากกันได้ เช่น โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินแปลงใหญ่ มีจำเลยหลายคนมานุกรุกปลูกบ้านอยู่อาศัยโดยต่างคนต่างนุกรุกหากโจทก์จะฟ้องขับไล่ โจทก์สามารถฟ้องมาเป็นคดีเดียวกันได้ เพราะพยานหลักฐานที่โจทก์จะต้องอ้างอิงแสดงกรรมสิทธิ์ก็คือโฉนดที่ดินฉบับเดียวเป็นพยานชุดเดียวกัน โจทก์ฟ้องจำเลยรวมกันมาในคดีเดียวกันได้ แต่คำขอต้องแยกก็คือให้จำเลยแต่ละคนออกไปจากที่ดินที่ตนครอบครอง สิทธิของจำเลยแต่ละคนที่จะอยู่ในที่ดินของโจทก์เป็นเรื่องเฉพาะตัวของจำเลยแต่ละคน ไม่เกี่ยวกับจำเลยคนอื่นๆ มูลความแห่งคดีประเภทนี้จะเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้ จำเลยบางคนที่ครอบครองมาโดยสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเป็นเวลา ๑๐ ปี ถ้าได้กรรมสิทธิ์ก็อาจชนะคดีได้ ส่วนจำเลยคนที่เพิ่งเข้ามาอยู่ยังไม่ถึง ๑๐ ปี ก็ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ก็อาจแพ้คดีไป หรือบางคนเข้ามาโดยอาศัยสิทธิตามสัญญา

เช่าและสัญญาครอบครองแล้วก็ต้องออกไปจากที่ดิน หรือกรณีที่โจทก์เรียกค่าเสียหายจากจำเลยแต่ละคนโจทก์จะคำนวณตามเนื้อที่ที่จำเลยแต่ละคนบุกรุก คดีเหล่านี้มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้ เมื่อโจทก์ขอให้ศาลพิพากษาให้ตนชนะคดีเพราะจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การและเป็นคดีที่ไม่ต้องมีการสืบพยานศาลก็พิพากษาให้จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การแพ้คดีได้ทันทีตามมาตรา ๑๙๘ ตรี วรรคหนึ่งตอนต้น

๒. คดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้ ศาลจะต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา ๑๙๘ ตรี วรรคหนึ่งตอนท้าย กล่าวคือศาลจะต้องรอการพิจารณาหรือมีคำสั่งชี้ขาดสำหรับจำเลยที่นัดยื่นคำให้การไว้ก่อน เมื่อศาลดำเนินการพิจารณาสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การเสร็จสิ้นแล้ว จึงมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีไปตามรูปคดีสำหรับจำเลยทุกคน

คดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้หมายถึง คดีที่โจทก์คนเดียวหรือหลายคนก็ตามฟ้องบังคับให้จำเลยหลายคนร่วมกันปฏิบัติการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกมิได้อาจจะเป็นลักษณะโดยสภาพแห่งมูลหนี้หรือโดยสภาพแห่งคำขอบังคับนั้นทำให้แบ่งแยกไม่ได้ก็แล้วแต่กรณี เช่น

๑. ลูกหนี้ร่วม กรณีลูกหนี้ร่วมกัน เจ้าหนี้ชอบที่จะฟ้องให้ลูกหนี้คนใดคนหนึ่งได้รับผิดหรือฟ้องลูกหนี้ทุกคนให้ร่วมกันรับผิดชอบพร้อมกันก็ได้ ลูกหนี้ร่วมจึงเป็นผู้ที่อยู่ในลักษณะที่อาจจะถูกบังคับให้ชำระหนี้ทั้งหมดจึงแบ่งแยกจากกันไม่ได้ ตัวอย่าง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๐๗/๒๕๓๗ โจทก์ฟ้องให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันรับผิดชอบในมูลละเมิด จึงเป็นหนี้ร่วมที่มีอาจจะแบ่งแยกได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๙๗/๒๕๔๐ โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นสมาชิกบัตรเครดิตจำเลยที่ ๒ เป็นสมาชิกบัตรเสริม สิทธิเรียกร้องของโจทก์ต่อจำเลยทั้งสองจึงเป็นอย่างเดียวกันในลักษณะเป็นลูกหนี้ร่วมที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกกันมิได้

๒. กรรมสิทธิ์รวม ลูกหนี้ร่วมเป็นเรื่องบุคคลสิทธิ แต่กรณีกรรมสิทธิ์รวมเป็นทรัพย์สิน คือการเป็นเจ้าของร่วมกันในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง ถือว่าเจ้าของรวมทุกคนมีผลประโยชน์ร่วมกันในทรัพย์สินนั้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๑/๒๕๑๐ โจทก์ฟ้องให้จำเลยร่วมกันส่งมอบช้างคืน กรณีต้อง
ถือว่ามูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้

๓. ลูกหนี้ชั้นต้นกับผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบตามความรับผิดชอบของลูกหนี้ชั้น
ต้น ถ้าลูกหนี้ชั้นต้นไม่ต้องรับผิดชอบแล้วผู้ค้ำประกันย่อมไม่ต้องรับผิดชอบไปด้วยมูลความแห่งคดี
ระหว่างลูกหนี้ชั้นต้นและผู้ค้ำประกันจึงไม่อาจแบ่งแยกกันได้

๔. ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยค้ำจุณ ผู้ที่ได้รับความเสียหายฟ้องผู้เอาประกัน
ภัยและผู้รับประกันภัยค้ำจุณให้ชดเชยค่าเสียหาย ผู้เอาประกันภัยก็จะเป็นจำเลยที่ ๑ ผู้รับ
ประกันภัยค้ำจุณก็จะเป็นจำเลยที่ ๒ คดีประเภทนี้ถือว่าเป็นคดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระ
หนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้

คดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้ การดำเนินกระบวนการ
พิจารณามีขั้นตอนดังนี้

๑. ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไปก่อนได้
กล่าวคือไม่ต้องตัดสินหรือพิพากษาพร้อมกันทั้งคดี ถ้าหากคดีนั้นไม่ใช่คดีที่ต้องสืบพยาน เช่น
โจทก์ขอให้ขับไล่จำเลยหลายคนซึ่งต่างคนต่างบุกรุกที่ดินโจทก์โดยไม่เรียกค่าเสียหายมาด้วย
กรณีนี้ศาลสามารถวินิจฉัยให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะได้โดยไม่ต้องสืบพยาน แต่ถ้าเป็นคดีที่โจทก์
ฟ้องขับไล่แล้วโจทก์เรียกค่าเสียหายมาด้วยส่วนของค่าเสียหายนี้เป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวน
ได้โดยแน่นอน กรณีจะต้องสืบพยานตาม ๑๙๘ ทวิ วรรคสาม (๒) เพราะถือว่าเป็นการฟ้อง
เรียกเงินซึ่งไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน การตัดสินหรือพิพากษาคดีในกรณีนี้เนื่องจาก
คดีสำหรับจำเลยคนอื่นที่ไม่ได้ขาดนัดยื่นคำให้การยังต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป คำพิ
พากษาก็จะมีแต่เฉพาะจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การเท่านั้น ดังนั้นในทางปฏิบัติจะยังไม่มีกร
ออกเลขคดีแดงเพราะยังเหลือจำเลยที่ต้องสืบคดีอยู่ เมื่อศาลมีคำพิพากษาสำหรับจำเลยที่ขาดนัด
ยื่นคำให้การ คดีสำหรับจำเลยคนอื่นก็จะเสร็จไป กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์สำหรับจำเลยคนอื่น
ก็ต้องเริ่มนับเมื่อได้มีการอ่านคำพิพากษาให้แก่โจทก์และจำเลยซึ่งขาดนัดยื่นคำให้การฟังโดย
ชอบ เสมือนว่าได้แยกออกไปเป็นสาขาคดีอีกเรื่องหนึ่ง

๒. สำหรับจำเลยที่ไม่ขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลก็ต้องดำเนินคดีต่อไปอย่างวิธีพิจารณาสามัญ หมายความว่า ศาลต้องดำเนินการสืบพยานต่อไป หรือถ้าคดีนั้นจำเป็นจะต้องทำการชี้สองสถานก็ต้องชี้สองสถานและสืบพยานหลักฐานกันต่อไป

มีปัญหาว่าในคดีที่จำเลยยื่นคำให้การศาลจะชี้สองสถานได้หรือไม่ เนื่องจากการแก้ไขกฎหมายในส่วนการพิจารณาวิสามัญเรื่องขาดนัดนี้ ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ได้มีการแก้ไขมาตรา ๑๘๒ ว่าด้วยการ ชี้สองสถานในส่วนวิธีพิจารณาสามัญซึ่งบัญญัติว่า เมื่อได้ยื่นคำฟ้องคำให้การและคำให้การแก้ฟ้องแย้งถ้าหากมีแล้วให้ศาลทำการชี้สองสถานโดยแจ้งกำหนดวันชี้สองสถานให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยคนใดคนหนึ่งขาดนัดยื่นคำให้การ

เนื่องจากกฎหมายในส่วนนี้ไม่ได้มีการแก้ไขจึงเกิดปัญหาการตีความ โดยฝ่ายแรกมีความเห็นว่า เมื่อกฎหมายในมาตรา ๑๘๒ ว่าด้วยการชี้สองสถานกำหนดไว้แล้วว่าคดีซึ่งจำเลยคนใดคนหนึ่งขาดนัดยื่นคำให้การ**ไม่ต้องมีการชี้สองสถาน** เพราะฉะนั้นศาลจะชี้สองสถานไม่ได้ แต่ฝ่ายที่ ๒ เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๘๒ (๑) บัญญัติไว้ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเก่าเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายเก่าที่ว่าในคดีที่จำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การไม่ต้องมีการชี้สองสถาน เพราะตามกฎหมายเก่าก่อนที่มีการแก้ไขคดีที่มีจำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การโจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบเต็มตามฟ้อง ภาระการพิสูจน์ตกแก่โจทก์เสมอ แต่ในเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องการขาดนัดแล้วเจตนารมณ์ของกฎหมายในส่วนของการขาดนัดยื่นคำให้การได้เปลี่ยนแปลงไป โดยกระบวนการพิจารณาสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การกับไม่ขาดนัดยื่นคำให้การจะแยกออกจากกัน สำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การศาลสามารถตัดสินไปได้ทันที ส่วนจำเลยที่ยื่นคำให้การก็ดำเนินคดีไปอย่างคดีสามัญดังนั้นศาลจึงทำการชี้สองสถานได้

ในทางปฏิบัติศาลชั้นต้นจะดำเนินการชี้สองสถานตามความเห็นฝ่ายที่ ๒ เพราะว่าถ้าไม่ชี้สองสถานแล้วคดีจะยุ่งยากในเรื่องภาระการพิสูจน์และปัญหาในการนำสืบ เช่น กรณีจำเลยต่อสู้ว่าเชิดไม่มีมูลหนี้หรือต่อสู้ว่ามีการคบคิดกันฉ้อฉลถ้าไม่มีการชี้สองสถาน กำหนดประเด็นให้แน่ชัดแล้วให้โจทก์นำสืบก่อนจะเกิดความยุ่งยาก เพราะเมื่อจำเลยอ้างว่ามีการคบคิดกันฉ้อฉลภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับฝ่ายจำเลย จำเลยจะต้องเป็นฝ่ายนำสืบก่อนถ้าไม่มีการชี้สองสถานแล้วอาจทำให้การกำหนดประเด็นและหน้าที่นำสืบมีความยุ่งยากได้

๓. เมื่อศาลได้พิจารณาเสร็จแล้วคำพิพากษาก็จะมีสองฉบับ ฉบับหนึ่งเป็นคำพิพากษาสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ อีกฉบับหนึ่งเป็นคำพิพากษาสำหรับที่ทำให้การต่อสู้คดี แต่ถ้าหากว่าคดีสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นศาลเห็นสมควรให้สืบพยานตาม ๑๙๘ ทวิ วรรคสอง เช่น โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยหลายคนออกจากที่ดินแล้วยังมีการเรียกค่าเสียหายมาด้วย กรณีนี้ต้องสืบพยานตาม ๑๙๘ ทวิ วรรคสาม (๒) เพราะเป็นค่าเสียหายในมูลละเมิดอันไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนกรณีนี้การพิจารณาก็เหมือนกับคดีขาดนัดตามกฎหมายเก่าก็คือ ศาลก็ต้องสืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียวสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ ในขณะเดียวกันศาลก็ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาไปอย่างคดีสามัญ คือต้องมีการสืบพยานสำหรับจำเลยที่ทำให้การต่อสู้คดี การพิพากษาคดีประเภทนี้ก็ต้องพิพากษาคดีรวมกัน คำพิพากษาก็จะมีฉบับเดียวเพราะว่าโจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบในคราวเดียวกัน

คดีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้ การดำเนินกระบวนการพิจารณามีขั้นตอนดังนี้

๑. ศาลจะต้องรอกการพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไว้ก่อน เมื่อโจทก์มายื่นคำขอต่อศาลให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลก็จะสั่งว่า เนื่องจากเป็นกรณีที่มูลความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้ให้รอไว้วินิจฉัยไปพร้อมกับจำเลยที่ยื่นคำให้การ เมื่อได้พิจารณาคดีสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การเสร็จแล้วจึงจะตัดสินคดีไปได้ เหตุที่ไม่ให้ศาลตัดสินคดีไปในทันทีก็เพราะว่าถ้าตัดสินไปแล้วผลของคำพิพากษาอาจจะขัดแย้งกันได้ เพราะคดีที่มูลความแห่งคดีที่ไม่อาจแบ่งแยกกันได้นั้นความรับผิดชอบของจำเลยแต่ละคนต้องเป็นอย่างเดียวกัน เมื่อจะพิพากษาคดีประเภทนี้ผลของคำพิพากษาจะต้องมีผลถึงจำเลยอีกคนหนึ่งได้ด้วยตามหลักในมาตรา ๕๙ เพราะฉะนั้นศาลจึงต้องรอกการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีสำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไว้ก่อน

๒. ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นต่อไป การดำเนินกระบวนการพิจารณาสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นต่อไป แยกได้เป็น ๒ กรณีคือ

ก. ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปอย่างคดีสามัญทั้งหมด คือมีการพิจารณาไปเต็มรูปแบบคือสืบพยานโจทก์ สืบพยานจำเลยที่ยื่นคำให้การแล้วพิพากษาคดีหรือ

ข. ดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างคดีสามัญถ้าจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นขาดนัดพิจารณา สำหรับจำเลยคนที่ขาดนัดยื่นคำให้การอยู่แล้วแม้จะไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การก็ไม่ได้ถือว่าจำเลยที่ขาดนัดสืบคำให้การนั้นขาดนัดพิจารณาอีกทั้งนี้ตามมาตรา ๑๙๘ ตรี วรรคสอง เมื่อพิจารณาคดีตามข้อ ก. หรือข้อ ข. เสร็จแล้วศาลจะมีคำพิพากษาชี้ขาดคดีสำหรับจำเลยทุกคนไปพร้อมกัน คำพิพากษาในคดีประเภทนี้ก็จะมียุ่ฉบับเดียว ก็คือเป็นคำพิพากษาสำหรับจำเลยทุกคน

ผลของการพิจารณาในคดีประเภทนี้จะก่อให้เกิดผลคือ

๑. ถ้าคดีในส่วนของจำเลยที่ยื่นคำให้การ ศาลนัดสืบพยานโจทก์ก่อนและคดีในส่วนของจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นเป็นคดีที่กฎหมายบังคับให้ต้องสืบพยาน ได้แก่คดีที่เกี่ยวข้องด้วยสิทธิสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว คดีที่พิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ หรือคดีที่ฟ้องเรียกเงินอันไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน หรือศาลเห็นสมควรให้สืบพยานตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสอง หรือ วรรคสาม และวันสืบนัดพยานโจทก์นัดแรก โจทก์และจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นไม่มาศาล กรณีย่อมถือว่าเป็นคดีที่คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๑ ศาลก็ต้องจำหน่ายคดีจากสารบบความ

๒. โจทก์ไม่มาศาล แต่จำเลยที่ยื่นคำให้การมาศาล ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๒ ถ้าจำเลยไม่แถลงขอให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีต่อไปศาลก็ต้องจำหน่ายคดีจากสารบบความ แต่ถ้าจำเลยแจ้งต่อศาลขอให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไปศาลก็ต้องดำเนินการพิจารณาไปอย่างคดีที่โจทก์ขาดนัดพิจารณา

๓. โจทก์ไม่มาศาล คดีในส่วนของจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้น ก็ต้องถือว่าโจทก์ไม่นำพยานหลักฐานมาสืบภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคท้าย ถือว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลและให้ศาลยกฟ้อง

๔. ในวันสืบพยานโจทก์นัดแรกโจทก์มาศาล แต่จำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นไม่มาศาล กรณีก็ต้องถือว่าจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๔

๕. ในวันนัดสืบพยานโจทก์นี้จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การจะมาศาลหรือไม่ ไม่สำคัญ ถ้าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไม่มาศาลก็ไม่ถือว่าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นขาดนัดพิจารณาอีก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๘ ตรี วรรคสอง ถ้าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การมา

ศาลและเป็นการสืบพยานโจทก์ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสอง จำเลยย่อมขอใช้สิทธิตามมาตรา ๑๙๙ ได้ก็คือจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การแถลงต่อศาลว่าตนประสงค์ต่อสู้คดีและขออนุญาตยื่นคำให้การได้ ถ้าศาลไม่ให้ก็มีสิทธิที่จะชักค้ำพยานโจทก์ตามสิทธิของตนในมาตรา ๑๙๙ วรรคสอง ได้

มีข้อสังเกตว่า ในคดีที่จำเลยบางคนยื่นคำให้การถ้าศาลชี้สองสถานและภาระการพิสูจน์ตกแก่จำเลยที่ยื่นคำให้การและศาลกำหนดให้จำเลยเป็นฝ่ายสืบพยานก่อน การดำเนินกระบวนการพิจารณาจะแตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ

๑. ถ้าโจทก์และจำเลยที่ยื่นคำให้การไม่มาศาล ถือว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณาตามมาตรา ๒๐๑ เช่นเดียวกันกรณีที่ศาลกำหนดให้โจทก์เป็นฝ่ายนำสืบก่อน

๒. ถ้าโจทก์ไม่มาศาลแต่จำเลยที่ยื่นคำให้การมาศาลถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาตาม ๒๐๒ เช่นเดียวกับกรณีที่ศาลกำหนดให้โจทก์เป็นฝ่ายนำสืบก่อน

๓. ถ้าโจทก์ไม่มาศาลแต่เนื่องจากวันนัดสืบพยานนี้เป็นวันนัดสืบพยานจำเลยซึ่งไม่ใช่วันนัดสืบพยานโจทก์ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสอง หรือวรรคสาม ศาลจะถือว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลและพิพากษายกฟ้องไม่ได้ เพราะไม่ใช่เป็นวันนัดสืบพยานโจทก์แต่เป็นวันนัดสืบพยานจำเลย กรณีนี้ศาลจะต้องเลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์สำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ ตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี ส่วนกรณีที่โจทก์ไม่มาศาล ผลจะเป็นประการใดสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นก็ต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการขาดนัดพิจารณา หากจำเลยที่ยื่นคำให้การนั้นมาศาลจำเลยอาจจะใช้สิทธิตามมาตรา ๒๐๒ คือโจทก์ขาดนัดพิจารณา

ปัญหาภาษีอากรในคดีแพ่ง

ชัยสิทธิ์ ตราฐธรรม

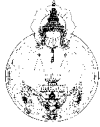
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

คดีที่ฟ้องร้องกันในศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลจังหวัด หรือศาลแขวง อาจมีปัญหาภาษีอากรเกิดขึ้น เช่น อาจมีปัญหาว່าคดีที่ฟ้องร้องกันอยู่นั้น เป็นคดีภาษีอากรซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลดังกล่าวหรือไม่? หรือศาล ดังกล่าวซึ่งมิใช่ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มรวมไปกับราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการที่จำเลยค้างชำระหรือไม่ เพียงใด? นอกจากนี้อาจมีปัญหาว່าราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการที่โจทก์ฟ้องขอให้บังคับ จำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการชำระนั้นเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้วหรือไม่? เพื่อช่วยให้ท่านผู้พิพากษาที่ประสบปัญหาภาษีอากรดังกล่าวมีแนวทางที่จะทำคำสั่งหรือ คำพิพากษาได้ถูกต้อง บทความนี้จึงเกิดขึ้น โดยผู้เขียนขอแบ่งออกเป็น ๒ หัวข้อดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?
๒. ปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

๑. ปัญหาเกี่ยวกับคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

คดีที่ฟ้องร้องกันในศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลจังหวัดหรือศาล แขวง หากมีปัญหาว່าอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่ ผู้มีอำนาจวินิจฉัย คือประธานศาลฎีกา คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาเป็นที่สุด (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษี

อากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๑๐ วรรคสอง) ฉะนั้น ศาลดังกล่าว ไม่มีอำนาจวินิจฉัย ส่วนการจดยางนนั้นขอให้ดูจากคู่มือตุลาการ และจากประสบการณ์ของผู้เขียนในขณะที่เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีภาษีอากร มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกา ผู้เขียนขอแนะนำว่าควรส่งหลังจากจำเลยยื่นคำให้การแล้ว เพราะถ้าส่งก่อนหน้านี้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในคำฟ้องอาจมีไม่เพียงพอที่ประธานศาลฎีกาจะวินิจฉัยก็ได้ ประธานศาลฎีกาอาจส่งเรื่องกลับมาให้หรือจำเลยยื่นคำให้การก่อนแล้วจึงส่งไปให้วินิจฉัยก็ได้

ปัญหามีว่าถ้าปัญหาใดประธานศาลฎีกาเคยมีคำวินิจฉัยในคดีก่อนว่าอยู่หรือไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรแล้ว ศาลดังกล่าวจะต้องส่งปัญหาดังกล่าวไปให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยอีกหรือไม่? เช่น โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ว่าจำเลยเช่าซื้อสินค้าไปจากโจทก์ ต่อมาจำเลยผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ โจทก์ทวงถาม แต่จำเลยไม่ชำระ จึงฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระค่าเช่าซื้อพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำเลยให้การว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะการมอบอำนาจไม่ชอบ สัญญาเช่าซื้อเป็นโมฆะและสัญญาเช่าซื้อเป็นอันเลิกกันแล้ว โจทก์ชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้ การฟ้องของโจทก์จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเช่าซื้อและภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้ มีปัญหาว่าคำขอของโจทก์ที่ขอให้บังคับจำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มมาด้วยนั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่ แต่ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๕/๒๕๔๑ (บริษัทนครหลวง - โซวาลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัทกล่อ่งกระดาศแกรนด์วิน จำกัด กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร ดังนี้ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จะต้องส่งปัญหาดังกล่าวไปให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยหรือไม่ ?

ผู้เขียนเห็นว่าศาลแพ่งกรุงเทพใต้ น่าจะไม่ต้องส่งปัญหาดังกล่าวไปให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยอีก เพราะเมื่อประธานศาลฎีกาเคยวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวมาแล้ว ปัญหานั้นก็ไม่เป็นปัญหาว่าอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใดอีกต่อไป การส่งให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยอีกย่อมเป็นการเสียเวลาและเพิ่มภาระแก่ประธานศาลฎีกา อย่างไรก็ตาม ความเห็นของผู้เขียนอาจมีผู้โต้แย้งว่า การที่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ไม่ส่งปัญหาดังกล่าวไปให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัย เท่ากับศาลแพ่งกรุงเทพใต้เป็นผู้วินิจฉัยเองว่าคดีดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ

ศาลภาษีอากรจึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคสอง ที่ให้ประธานศาลฎีกาเท่านั้นที่เป็นผู้นิฉัย แต่ผู้เขียนก็เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคสอง กำหนดให้ส่งเรื่องให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยเฉพาะกรณีที่มีปัญหาว่าคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่ เมื่อปัญหาดังกล่าวเคยมีคำวินิจฉัยมาแล้วก็ไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จึงชอบที่จะไม่ส่งไปให้ประธานศาลฎีกาวินิจฉัยได้ การไม่ส่งไปนี้ไม่ใช่การวินิจฉัยว่าคดีดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ แต่เป็นการวินิจฉัยว่าคดีดังกล่าวไม่มีปัญหาว่าอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จึงชอบที่จะกระทำได้

ประธานศาลฎีกาเคยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีอยู่ในอำนาจของศาลใดมาแล้วเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนขอหยิบยกเฉพาะปัญหาที่เป็นคดีขึ้นสู่ศาลมากมานำเสนอดังนี้

ก. ปัญหาว่าการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ค่าภาษีอากรค้างตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒ แต่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ถูกยึดหรืออายัดฟ้องขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๗/๒๕๓๐ (นายมนตรี ชิมประทีป โจทก์ กรมสรรพากร กับจำเลย) วินิจฉัยว่า “ตามคำฟ้องและเอกสารท้ายฟ้องซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำฟ้องได้ความว่า กรมสรรพากรอ้างว่า โจทก์ค้างชำระภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พนักงานเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรได้ดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรที่ค้างชำระตลอดมา แต่โจทก์ไม่ชำระกรมสรรพากรจึงมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการยึดทรัพย์ของโจทก์ โดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒ ซึ่งการยึดทรัพย์ดังกล่าวนี้ โจทก์โต้แย้งว่าเป็นการไม่ชอบเพราะโจทก์มิใช่ผู้มีเงินได้ที่แท้จริง คดีจึงมีประเด็นข้อพิพาทว่าจำเลยได้ปฏิบัติหน้าที่หรือวินิจฉัยสั่งให้ดำเนินการยึดทรัพย์ของโจทก์โดยชอบด้วยประมวลรัษฎากรหรือไม่? คดีของโจทก์จึงถือได้ว่าเป็นคดีที่อุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรตามมาตรา ๗ (๑) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษีอากรฯ คดีของโจทก์เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

แต่ก็เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๒/๒๕๓๔ (นายวิสูตร ชาญวนิชวงศ์ โจทก์

กรมสรรพากร กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “ข้อเท็จจริงตามคำฟ้องและคำให้การได้ความว่า นายอำเภอเมืองระยอง จำเลยที่ ๒ ได้มีคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒ ให้ยึดและอายัดที่ดินโฉนดเลขที่ ๙๔๓ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พร้อมสิ่งปลูกสร้างโดยอ้างว่าที่ดินแปลงพิพาทที่ยึดและอายัดนั้น เป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัดระยองยางพารา ผู้ค้างชำระภาษีอากร แต่โจทก์โต้แย้งว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของโจทก์กับนางสร้อยฟ้า ลี้ไพโรจน์กุล คดีจึงมีประเด็นพิพาทเพียงว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของโจทก์กับนางสร้อยฟ้า หรือเป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัดระยองยางพารา ไม่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษีอากรฯ คดีของโจทก์จึงไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

คำวินิจฉัยทั้งสองฉบับไม่ขัดแย้งกัน เพราะคำวินิจฉัยฉบับแรกมีประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์ต้องเสียภาษีอากรหรือไม่ จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร ส่วนคำวินิจฉัยฉบับหลังคดีมีประเด็นข้อพิพาทว่าที่ดินที่ยึดและอายัดเป็นของผู้ค้างชำระภาษีหรือไม่ ไม่มีปัญหาภาษีอากรที่ศาลจะต้องวินิจฉัย จึงมิใช่คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร

ข. ปัญหาว่ากรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าฟ้องเรียกภาษีมูลค่าเพิ่มของราคาสินค้าจากจำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้า เป็นคดีอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๓๔ (บริษัท บี แอล เอ็ม กรุ๊ป จำกัด โจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชัยภูมิสุขภัณฑ์ กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “ตามมาตรา ๘๒/๔ แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ดังนั้นการที่โจทก์อ้างว่าจำเลยทั้งสองซื้อสินค้าจากโจทก์ แต่ไม่ยอมชำระภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมาย โจทก์จึงชำระภาษีมูลค่าเพิ่มแทนจำเลยทั้งสองแล้วมาฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชำระเงินค่าภาษีและดอกเบี้ยคืนแก่โจทก์ จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ว่า จำเลยทั้งสองทำสัญญาซื้อสินค้าจากโจทก์ในราคารวมทุกอย่างและส่งถึงที่ ค่าภาษีมูลค่าเพิ่มมิได้ระบุไว้ในสัญญาซื้อขาย จำเลยทั้งสองไม่เคยหักค่าภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นค่าใช้จ่าย จำเลยทั้งสองจึงไม่ต้องรับผิดตามฟ้อง จึงเป็นกรณีสืบเนื่องจาก

สิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรที่รัฐให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการได้ตามกฎหมาย คดีโจทก์จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร และอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙ (๒) คดีของโจทก์อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

แต่มีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๔๑ (บริษัทนิเวศ วัสดุภัณฑ์ จำกัด โจทก์ บริษัทลูนัส จำกัด กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ สั่งซื้อสินค้าประเภทวัสดุก่อสร้างจำพวกปูนซีเมนต์จากโจทก์ โดยมีจำเลยที่ ๒ ทำหนังสือค้ำประกันจำเลยที่ ๑ ในการสั่งซื้อสินค้าจากโจทก์ดังกล่าว โจทก์ส่งสินค้าให้จำเลยที่ ๑ แล้ว แต่จำเลยที่ ๑ ไม่ชำระโจทก์จึงทวงถาม จำเลยทั้งสองให้ชำระหนี้ค่าสินค้านี้ โจทก์จึงฟ้องเป็นคดีนี้ จำเลยทั้งสองให้การว่า จำเลยที่ ๑ มิได้สั่งซื้อสินค้าตามคำฟ้อง และการสั่งซื้อสินค้าตาม คำฟ้องอยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ ๒ ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมีว่า จำเลยที่ ๑ เป็นผู้สั่งซื้อสินค้าตามคำฟ้องและผิดนัดมิได้ชำระราคาสินค้าแก่โจทก์หรือไม่ และการซื้อสินค้าดังกล่าวจำเลยที่ ๒ จะต้องรับผิดชอบตามหนังสือค้ำประกันหรือไม่ แม้ตามคำขอของโจทก์จะให้จำเลยชำระค่าสินค้าซึ่งมีภาษีมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่ตามคำฟ้องและคำให้การ มิได้พิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร หรือเกี่ยวกับสิทธิขอคืนภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรจึงไม่มีการพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

และต่อมามีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๓/๒๕๔๑ (บริษัทโมเดิร์นบาร์ จำกัด โจทก์ บริษัทลูนัส จำกัด กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทั้งสองไม่ชำระค่าสินค้าให้โจทก์ โจทก์ทวงถามแล้วจำเลยทั้งสองเพิกเฉย โจทก์จึงฟ้องเป็นคดีนี้ จำเลยที่ ๑ ให้การแก้ไขคำให้การว่า จำเลยที่ ๑ มิได้สั่งซื้อสินค้าตามคำฟ้อง ผู้ซื้อสินค้าคือจำเลยที่ ๒ ส่วนจำเลยที่ ๒ ให้การว่าจำเลยที่ ๒ มิได้สั่งซื้อสินค้าตามคำฟ้อง แต่ผู้ซื้อสินค้าคือจำเลยที่ ๑ ดังนี้ ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมีว่า จำเลยทั้งสองได้สั่งซื้อสินค้าตามคำฟ้อง และผิดนัดมิได้ชำระราคาสินค้าหรือไม่ แม้ตามคำขอของโจทก์จะให้จำเลยทั้งสองชำระค่าสินค้าซึ่งมีภาษีมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่

ตามคำฟ้องและคำให้การมิได้พิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรหรือเกี่ยวกับสิทธิขอคืนภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร จึงไม่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

คำวินิจฉัยฉบับแรกเป็นกรณีโจทก์ซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าฟ้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นผู้ขายชำระภาษีมูลค่าเพิ่มของราคาสินค้าเท่านั้น ส่วนคำวินิจฉัย 2 ฉบับหลังโจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระราคาสินค้าพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มของราคาสินค้านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าถ้าเป็นกรณีฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร แต่ถ้าเป็นกรณีฟ้องขอให้ชำระราคาสินค้าพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร

ค. ปัญหาว่ากรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับจ้างทำของฟ้องเรียกภาษีมูลค่าเพิ่มของราคาค่าจ้างเหมาจากจำเลยซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๓/๒๕๓๓ (บริษัทเบญจมาศ จำกัด โจทก์ กองบัญชาการทหารสูงสุด จำเลย) วินิจฉัยว่า “มาตรา ๘๒/๔ แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเมื่อความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อคำฟ้องโจทก์อ้างว่า โจทก์เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนมีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากจำเลยผู้รับบริการ จำเลยไม่ยอมชำระ โจทก์จึงต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรไปแล้วมาฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระภาษีและดอกเบี้ยแก่โจทก์ จำเลยให้การต่อสู้ว่า โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเก็บภาษีดังกล่าว เพราะค่าภาษีรวมอยู่ในค่าจ้างตามสัญญาแล้ว อีกทั้งโจทก์ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นกรณีสืบเนื่องจากสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรที่รัฐให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการได้ตามกฎหมาย คดีโจทก์จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรและอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษีอากรฯ มาตรา ๗ (๒) คดีของโจทก์เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

และต่อมามีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑๐/๒๕๔๑ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สห
 รัชต์ไพบูลย์ก่อสร้าง จำกัด โจทก์ นายพิชัย ลิขิตพฤกษ์ไพศาล จำเลย) วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้อง
 ว่าจำเลยทำสัญญาจ้างโจทก์รับเหมาวางทำระบายน้ำและก่อสร้างถนนลาดยาง โจทก์ก่อสร้าง
 เสร็จและส่งมอบงานแก่จำเลยแล้ว แต่จำเลยไม่จ่ายค่าจ้าง ส่วนจำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า
 จำเลยไม่ได้ผิดสัญญา โจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างทำงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนในสัญญา โจทก์
 ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตในการบอกเลิกสัญญาจ้าง การที่โจทก์ผิดสัญญาทำให้จำเลยหายตามฟ้องแย้ง
 โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่าจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้าง ดังนี้ ข้อพิพาทในคดีจึงมีว่า โจทก์หรือ
 จำเลยผู้ใดเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างก่อสร้างตามฟ้อง หากจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์จะมี
 สิทธิเรียกค่าจ้างจากจำเลยได้เพียงใด และถ้าหากโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาจำเลยจะมีสิทธิเรียก
 ค่าเสียหายจากโจทก์ได้เพียงใด แม้ตามรายการคำนวณยอดหนี้ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓
 จะระบุว่ามียอดมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ในค่าจ้างที่โจทก์เรียกร้องจากจำเลยรวมอยู่ด้วย และศาล
 ชั้นต้นจะวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกค่าภาษีมูลค่าเพิ่มก็ตาม แต่เมื่อคดีมีข้อพิพาทเบื้องต้นว่า

โจทก์หรือจำเลยผู้ใดเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้าง ดังนั้น คำขอที่มีการเรียกค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วย จึงเป็นกรณีสืบเนื่องจากข้อพิพาทว่าผู้ใดผิดสัญญาจ้าง ไม่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากร ตามมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

นอกจากนี้ยังมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑๑/๒๕๔๑ (บริษัทท้าวริกา จำกัด โจทก์ นายเรียร์ ปฏิเวธวงศ์ กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ ๒ โดยจำเลยที่ ๑ จ้างโจทก์ให้ก่อสร้างอาคาร โจทก์ก่อสร้างอาคารแล้วแต่ยังไม่เสร็จตามสัญญา จำเลยทั้งสองได้บอกเลิกสัญญาแล้วห้ามโจทก์ดำเนินการก่อสร้างโดยไม่ชอบ เป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต และบอกเลิกสัญญาโดยที่โจทก์มิได้ผิดสัญญา ทำให้โจทก์เสียหาย ขอเรียกค่าเสียหายจากการกระทำของจำเลยทั้งสอง ซึ่งรวมถึงค่าจ้างที่ค้างชำระและค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มด้วย จำเลยทั้งสองให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยทั้งสองมิได้ผิดสัญญา แต่โจทก์นำงานก่อสร้างไปให้บุคคลภายนอกรับจ้างช่วงเป็นการผิดสัญญาและทำให้งานก่อสร้างไม่มีคุณภาพตามที่ตกลง ค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องสูงเกินจริง การที่โจทก์ผิดสัญญาและจำเลยต้องบอกเลิกสัญญา ทำให้จำเลยเสียหาย ต้องจ้างบุคคลอื่นทำการก่อสร้างต่อไป ทำให้เสียค่าจ้างสูงขึ้น ขอเรียกค่าจ้างที่สูงขึ้นพร้อมค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มจากโจทก์ และโจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่าโจทก์มิได้ผิดสัญญาจ้าง ดังนั้น ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมีว่า โจทก์หรือจำเลยทั้งสอง ผู้ใดเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างก่อสร้างตามฟ้อง และโจทก์หรือจำเลยทั้งสองฝ่าย ฝ่ายใดมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากอีกฝ่าย แม้ตามคำขอของโจทก์และจำเลยทั้งสองจะให้ชำระค่าเสียหายซึ่งรวมถึงค่าจ้างที่มีค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่คดีมีข้อพิพาทเบื้องต้นว่าโจทก์หรือจำเลยทั้งสองผู้ใดเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างก่อสร้าง ดังนั้น คำฟ้องและคำให้การและฟ้องแย้งในส่วนขอเรียกค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มดังกล่าวจึงเป็นกรณีสืบเนื่องจากข้อพิพาทว่าผู้ใดเป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างดังกล่าว ไม่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากร ตามมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

คำวินิจฉัยฉบับแรกเป็นกรณีโจทก์ซึ่งเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารฟ้องเรียกเฉพาะค่าเสียหายมูลค่าเพิ่มจากจำเลยซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง ส่วนคำวินิจฉัยที่เหลือโจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระค่าจ้างเหมาและค่าเสียหายมูลค่าเพิ่ม จึงอาจกล่าวได้ว่าถ้าเป็นกรณีฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระ

ภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร แต่ถ้าเป็นกรณีฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระค่าจ้างเหมาพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร

ข. ปัญหาว่ากรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อฟ้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่ ?

ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๕/๒๕๔๑ (บริษัทนครหลวง - โซวาลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัทกล่องกระดาษแกรนด์วิน จำกัด กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ เช่าซื้อเครื่องเคลือบกระดาษกาไปจากโจทก์ โดยมีจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นผู้ค้าประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม ต่อมาจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อโจทก์จึงทวงถามและฟ้องเป็นคดีนี้ จำเลยที่ ๒ ให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะการมอบอำนาจไม่ชอบ สัญญาเช่าซื้อเป็นโมฆะและสัญญาเช่าซื้อเป็นอันเลิกกันแล้ว โจทก์ชอบกลับเข้าครอบครองได้ การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๒ จึงเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเช่าซื้อได้ ดังนี้ ข้อพิพาทในคดีนี้จึงมีว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสี่เรียกค่าเช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อได้หรือไม่ แม้ตามคำฟ้องจะให้จำเลยทั้งสี่ชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วยกันตาม แต่ตามคำฟ้องและคำให้การมิได้พิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรหรือเกี่ยวกับสิทธิขอคืนภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร จึงไม่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่ เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

จากคำวินิจฉัยดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าถ้าเป็นกรณีโจทก์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อฟ้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อและค่าเสียหายพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร แต่ถ้าเป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องเรียกเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น แม้จะยังไม่มีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร

จ. ปัญหาว่ากรณีที่กรมสรรพากรเป็นโจทก์ฟ้องผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ยังชำระเงินค่าหุ้นไม่ครบจำนวนมูลค่าหุ้นให้นำค่าหุ้นดังกล่าวมาชำระค่าภาษีอากรที่บริษัทค้างชำระแก่กรมสรรพากรเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

ปัญหานี้มีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๕๐ (กรมสรรพากร โจทก์ นายวิชาญ หรือวิชาญ นวลสกุล กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “การที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องของบริษัท พ. ศรีอุดมธุรกิจ จำกัด ฟ้องจำเลยทั้งสามผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ยังชำระค่าหุ้นไม่ครบจำนวนมูลค่าหุ้นให้นำค่าหุ้นดังกล่าวมาชำระค่าภาษีอากรที่บริษัท พ. ศรีอุดมธุรกิจ จำกัด ค้างชำระแก่โจทก์นั้น ไม่ใช่กรณีที่พิพาทกันในทางภาษีอากรแต่อย่างใด จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของในหนี้ค่าภาษีอากร ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

จ. ปัญหาว่ากรณีที่กรมสรรพากรเป็นโจทก์ฟ้องผู้ชำระบัญชีของบริษัทที่ค้างชำระภาษีแก่กรมสรรพากรให้ร่วมรับผิดชอบกับบริษัทเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรหรือไม่?

ปัญหานี้เคยมีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๓๙ (กรมสรรพากร โจทก์ นาย
สุพจน์ เสงี่ยมวิจิตร จำเลย) วินิจฉัยว่า “ตามคำฟ้องเป็นเรื่องโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้
ชำระบัญชีของบริษัทกระทำผิดหน้าที่ตามกฎหมายไม่จ่ายเงินของบริษัทมาชำระหนี้ภาษีอากรค้าง
แก่โจทก์ แต่นำไปจ่ายคืนให้แก่ตนเองและผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท การกระทำของจำเลย
เป็นการละเมิดและต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ โจทก์กับจำเลยมิได้มีข้อพิพาทในเรื่องความรับผิดชอบ
ทางภาษีอากรกันแต่อย่างใด ดังนี้ คดีของโจทก์จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐใน
หนี้ค่าภาษีอากรซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษี
อากรฯ มาตรา ๗ (๒) คดีของโจทก์ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

และต่อมามีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกา ๙/๒๕๕๐ (ระหว่าง กรมสรรพากร โจทก์ บริษัท บีพี ดีเวลลอปเม้นท์ กรุ๊ป จำกัด ที่ ๑ กับพวก จำเลย) วินิจฉัย “ตามคำฟ้องเป็นเรื่องที่ โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดได้ จดทะเบียนเลิกบริษัท แต่ จำเลยที่ ๑ มีหนี้เป็นเงินภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม เงินเพิ่มและเบี้ยปรับ จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ชำระบัญชี และเป็นกรรมการคนหนึ่งของจำเลยที่ ๑ ย่อมทราบอยู่แล้วว่าจำเลยที่ ๑ มีหนี้ภาษีอากรค้างชำระ แต่ได้ดำเนินการชำระบัญชีและจัดแจ้งเสร็จการชำระบัญชีโดยฝ่าฝืนต่อ กฎหมาย จำเลยที่ ๒ จึงต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ค่าภาษีอากรกับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบ

ทางละเมิด โจทก์กับจำเลยที่ ๒ มิได้มีข้อพิพาทในเรื่องความรับผิดชอบในทางภาษีอากรกันแต่อย่างใด ดังนี้ คดีของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ จึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากรตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๗ (๒) คดีของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร”

แต่ต่อมามีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๒/๒๕๕๑ (กรมสรรพากรโจทก์ บริษัท ชะเคเคหะกิจ จำกัด กับพวก จำเลย) วินิจฉัยว่า “คดีของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ นั้น แม้ว่าตามคำฟ้องเป็นเรื่องที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัด ได้จดทะเบียนเลิกบริษัท โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ชำระบัญชี แต่จำเลยที่ ๑ มีหนี้อยู่แก่โจทก์โดยเป็นหนี้ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีธุรกิจเฉพาะ เงินเพิ่มและเบี้ยปรับ จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ชำระบัญชี ของจำเลยที่ ๑ มีหน้าที่จะต้องนำทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ มาชำระหนี้ค่าภาษีให้แก่โจทก์ก่อนที่จะเสร็จ การชำระบัญชี แต่จำเลยที่ ๒ เพิกเฉย อันเป็นการกล่าวอ้างว่า จำเลยที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยผู้ชำระบัญชี โจทก์กับจำเลยที่ ๒ มิได้มีข้อพิพาทในเรื่องความรับผิดชอบในทางภาษีอากรโดยตรงก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในหนี้ค่าภาษีอากรของจำเลยที่ ๑ ซึ่งยังมีข้อพิพาทกันเกี่ยวกับการประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีธุรกิจเฉพาะ เบี้ยปรับและเงินเพิ่มอยู่ คดีของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ เป็นคดีที่พิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากรด้วย จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษีอากรฯ มาตรา ๗ (๒)”

คำวินิจฉัยฉบับแรกกรมสรรพากรเป็นโจทก์ฟ้องผู้ชำระบัญชีเป็นจำเลยเพียงคนเดียว แต่คำวินิจฉัยฉบับที่สองและฉบับที่สามกรมสรรพากรเป็นโจทก์ฟ้องบริษัทเป็นจำเลยที่ ๑ และผู้ชำระบัญชีเป็นจำเลยที่ ๒ จึงอาจกล่าวได้ว่าคำวินิจฉัยฉบับที่สองและที่สามไม่ตรงกันและคำวินิจฉัยฉบับที่สองถูกกลับโดยคำวินิจฉัยฉบับที่สาม ซึ่งเหตุที่ประธานศาลฎีกาเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยใหม่คงจะเป็นเพราะประธานศาลฎีกาเห็นว่าการให้ฟ้องบริษัทและผู้ชำระบัญชีรวมกันต่อศาลภาษีอากรจะเป็นการสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการให้แยกฟ้องต่างศาล อันเป็นแนวเดียวกับที่วินิจฉัยให้คดีฟ้องเรียกราคาค่าสินค้าหรือราคาค่าบริการพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลธรรมดา เนื่องจากสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย

จ่ายมากกว่าให้แยกนำคำขอในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มไปฟ้องต่อศาลภาษีอากรต่างหาก สำหรับคำวินิจฉัยฉบับแรกนั้นเรายังไม่อาจสรุปว่าถูกกลับโดยคำวินิจฉัยฉบับที่สาม เพราะดังกล่าไปแล้วคำวินิจฉัยฉบับแรกนั้นกรมสรรพากรเป็นโจทก์ฟ้องผู้ชำระบัญชีเป็นจำเลยเพียงคนเดียว ผู้เขียนเห็นว่าในกรณีเช่นนี้น่าจะดูว่าผู้ชำระบัญชีซึ่งเป็นจำเลยให้การอย่างไร หากคำให้การของผู้ชำระบัญชีมีประเด็นเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น ผู้ชำระบัญชีให้การว่า บริษัทไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษี ผู้ชำระบัญชีจึงมีสิทธิที่จะคืนเงินที่เหลือจากการชำระบัญชีให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ ดังนี้ น่าจะเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร แต่ถ้าคำให้การของผู้ชำระบัญชีไม่มีประเด็นเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น ผู้ชำระบัญชีให้การว่าบริษัทไม่มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้และแบ่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้ชำระบัญชีจึงไม่ได้จ่ายคืนเงินให้แก่ผู้ถือหุ้นตามที่โจทก์ฟ้อง ผู้ชำระบัญชีจึงไม่ได้กระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ ดังนี้ น่าจะเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร และถ้าผู้ชำระบัญชีไม่ได้ยื่นคำให้การ ผู้เขียนก็เห็นว่าเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร เพราะประเด็นสำคัญตามคำฟ้องของโจทก์มีว่าผู้ชำระบัญชีได้กระทำความผิดโดยแบ่งคืนเงินให้แก่ผู้ถือหุ้นโดยไม่นำมาชำระหนี้ภาษีอากรค้างให้แก่โจทก์หรือไม่

๒. ปัญหาเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในการทำคำพิพากษาคดีแพ่งที่มีคำขอให้จำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มรวมอยู่ด้วยมักจะ มีปัญหาว่าศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มแก่โจทก์ได้หรือไม่? เพียงใด?

ปัญหานี้ต้องพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๘๒/๔ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นสำคัญ มาตรา ๘๒/๔ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๘๓/๕ มาตรา ๘๓/๖ และมาตรา ๘๓/๗ ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยคำนวณจากฐานภาษีตามส่วน ๓ และอัตราภาษีตามส่วน ๔” และวรรคสองบัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรานี้มิได้ห้ามผู้ประกอบการจดทะเบียนที่จะเสนอหรือแสดงราคาสินค้าหรือค่าบริการแก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการในราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ประกอบการทราบด้วยหรือไม่ก็ตาม” ตามบทบัญญัตินี้ผู้ประกอบการที่จะมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ ๗ ของราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการจากผู้ซื้อ

สินค้าหรือผู้รับบริการจะต้องเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน ซึ่งหมายถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้กับกรมสรรพากร (ประมวลรัษฎากร มาตรา ๘๘/๑ (๖) ฉะนั้น การที่ศาลจะพิพากษาให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ ศาลจึงต้องวินิจฉัยก่อนว่าโจทก์ซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าหรือให้บริการแก่จำเลยตามฟ้องได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้กับกรมสรรพากรแล้วหรือไม่ ในการวินิจฉัยนี้ศาลควรจะดูว่าโจทก์มีใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมาแสดงหรือไม่ เพราะถ้าโจทก์ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้กับกรมสรรพากร โจทก์จะได้รับใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจากกรมสรรพากร หากข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าโจทก์ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้กับกรมสรรพากร โจทก์ก็ไม่มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากจำเลย ศาลย่อมยกคำขอในส่วนที่ขอให้บังคับจำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มได้ทันที แต่ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มไว้กับกรมสรรพากรจริง ศาลก็ต้องวินิจฉัยต่อไปว่าความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นหรือยัง เพราะตามบทบัญญัติมาตรา ๘๒/๔ ดังกล่าวผู้ประกอบการจดทะเบียนจะมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการต่อเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นแล้ว

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นเมื่อใดต้องพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๘๘, ๘๘/๑, ๘๘/๒ และ ๘๘/๓ เป็นสำคัญ หากเป็นกรณีการขายสินค้า ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มย่อมเกิดขึ้นเมื่อผู้ประกอบการได้ส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้า* เว้นแต่กรณีที่มีการกระทำได้ดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นก่อนส่งมอบสินค้า ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้นด้วย (ก) โอนกรรมสิทธิ์สินค้า (ข) ได้รับชำระราคาสินค้า หรือ (ค) ได้ออกใบกำกับภาษี ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้นๆ แล้วแต่กรณี (ประมวลรัษฎากรมาตรา ๘๘ (๑))

ตัวอย่างเช่น ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยได้ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อไปจากโจทก์ซึ่งเป็นผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์ส่งมอบสินค้าให้จำเลยเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๓ กำหนดชำระราคาในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ครบกำหนดจำเลยไม่ชำระ โจทก์จึงฟ้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขอให้บังคับจำเลยชำระเงินค่าสินค้าจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยและภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ ๗ เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท ดังนี้ ความรับผิดใน

* เป็นการใช้เกณฑ์สิทธิ (Accrual Basis) ในการกำหนดจุดความรับผิดในการเสียภาษี (Tax Point)

การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มย่อมเกิดขึ้นในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่มีการส่งมอบสินค้า
โจทก์ซึ่งเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มย่อมมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่า
เพิ่มอัตราร้อยละ ๗ จากจำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าได้ตั้งแต่วันดังกล่าว ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จึง
พิพากษาให้จำเลยชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท นอกเหนือจากค่าสินค้าจำนวน
๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และดอกเบี้ยได้

ถ้าเป็นกรณีสัญญาให้เช่าซื้อหรือการซื้อขายเงินผ่อนที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอน
ไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบ ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มย่อมเกิดขึ้นเมื่อถึงกำหนดชำระ
ราคาตามงวดที่ถึงกำหนดชำระแต่ละงวด^๒ เว้นแต่กรณีที่มีการกระทำการดังต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนถึง
กำหนดชำระราคาแต่ละงวดก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำการนั้นๆ ด้วย (ก) ได้
รับชำระราคาสินค้า หรือ (ข) ได้ออกใบกำกับภาษี ทั้งนี้โดยให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วน
ของการกระทำการนั้นๆ แล้วแต่กรณี (ประมวลรัษฎากร มาตรา ๗๘ (๒))

ตัวอย่างเช่น ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยได้ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไปจากโจทก์ซึ่ง
เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในราคา ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตกลงชำระค่าเช่าซื้อให้โจทก์
๑๐ งวด งวดละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เริ่มชำระงวดแรกวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๓ งวดต่อไปชำระทุกวันที่
๑ ของเดือนจนกว่าจะครบทุกงวด ภายหลังทำสัญญาจำเลยผิดนัดไม่ชำระเช่าซื้อตั้งแต่วันที่ ๕
ซึ่งจะต้องชำระในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๓ เป็นต้นมา โจทก์บอกเลิกสัญญาเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม
๒๕๔๓ แต่จำเลยไม่คืนรถยนต์ให้โจทก์ ทำให้โจทก์เสียหายเป็นค่าขาดประโยชน์จากการทำ
รถยนต์ออกให้เช่าในอัตราเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันผิดนัดถึงวันฟ้อง ขอให้บังคับ
จำเลยส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโจทก์ในสภาพเรียบร้อยใช้งานได้ดี หากคืนไม่ได้ให้ใช้ราคา
แทนเป็นเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท และชำระค่าเสียหายเป็นค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถยนต์ให้
โจทก์เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันถัดจากวัน
ฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้ชำระค่าเสียหายต่อไปอีกเดือนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นับ
แต่วันถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะส่งมอบรถที่เช่าซื้อคืนหรือใช้ราคา

ดังนี้ ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับค่าเช่าซื้อตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงงวดที่ ๕
ยอมเกิดขึ้นในวันที่ถึงกำหนดชำระแต่ละงวด คือวันที่ ๑ มีนาคม ๑ เมษายน ๑ พฤษภาคม

^๒ เป็นการใช้เกณฑ์ผ่อนชำระ (Installment Method) ในการกำหนดจุดความรับผิดในการเสียภาษี (Tax Point)

๑ มิถุนายน และ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ โจทก์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อจึงมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ ๗ ของค่าเช่าซื้อแต่ละงวดจากจำเลยซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อ แม้งวดที่ ๔ และงวดที่ ๕ จำเลยจะผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อก็ตาม เพราะมาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีให้เช่าซื้อเกิดขึ้นตามงวดที่ถึงกำหนดชำระโดยไม่คำนึงว่าจะมีการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดหรือไม่ ส่วนงวดที่ ๖ เป็นต้นมาโจทก์ไม่มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เพราะสัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับจำเลยเลิกกันในงวดดังกล่าว (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๓๖/๒๕๓๖ เรื่อง การขายสินค้าตามสัญญาให้เช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบตามตรา ๗๘ (๒) แห่งประมวลรัษฎากร ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๒ (๖) ส่วนคำขาดประโยชน์นั้นกรมสรรพากรถือว่าเป็นค่าบริการที่ได้รับจากการให้บริการตามมาตรา ๗๗/๑ (๑๐) แห่งประมวลรัษฎากร ผู้ให้เช่าซื้อต้องนำเงินคำขาดประโยชน์มารวมคำนวณเสียภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๓๖/๒๕๓๖ ข้อ ๔ (๒)) ฉะนั้น โจทก์จึงมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ ๗ ของคำขาดประโยชน์ที่ศาลกำหนดให้จำเลยชำระ

อนึ่ง กรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ส่งคืนสินค้าที่เช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อแล้ว หากสินค้านั้นเกิดเสียหายและผู้ให้เช่าซื้อได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายจากผู้รับประกันภัยผู้ให้เช่าซื้อหรือบุคคลอื่น แล้วแต่กรณี ผู้ให้เช่าซื้อไม่ต้องนำค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวมารวมคำนวณเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.๓๖/๒๕๓๖ ข้อ ๔ (๑) (ข))

สำหรับกรณีให้บริการ เช่น การจ้างทำของนั้นความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น เมื่อผู้ประกอบการได้รับชำระราคาค่าบริการ^{*} เว้นแต่กรณีที่มีการกระทำความผิดไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาก็ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย (ก) ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ (ข) ได้ให้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำความผิดนั้นๆ แล้วแต่กรณี (ประมวลรัษฎากร มาตรา ๗๘/๑ (๑))

ตัวอย่างเช่น ก. ซึ่งเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนรับจ้างซ่อมเครื่องจักรให้ ข. ตกลงชำระค่าซ่อมวันที่ซ่อมเสร็จเครื่องจักรทำงานได้ตามปกติ ปรากฏว่าเครื่องจักรทำงานได้ตามปกติเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และ ข. ชำระค่าซ่อมให้ในวันเดียวกันนั้น ดังนี้

^{*}เป็นการใช้เกณฑ์เงินสด (Cash Basis) ในการกำหนดจุดความรับผิดชอบในการเสียภาษี (Tax Point)

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ นั้น แต่ถ้า ข. ผิดนัดไม่ได้ชำระค่าซ่อมในวันนั้น ก. ฟ้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขอให้บังคับ ข. ชำระค่าซ่อม ความรับผิดในการเสียมูลค่าเพิ่มก็เกิดขึ้นในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เช่นเดียวกัน เพราะ การที่เครื่องจักรทำงานได้ตามปกติในวันนั้นถือว่า ข. ได้ใช้บริการจากการซ่อมของ ก. แล้ว ก. จึงมีสิทธิหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ ๗ ของค่าซ่อม จาก ข. ได้ ศาลจึงพิพากษา ให้ ข. ชำระค่าซ่อมพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มได้

ปัญหาที่ว่าถ้าการให้บริการนั้นมีข้อตกลงให้ชำระค่าบริการตามส่วนของงานที่ทำเป็นงวด ๆ ดังนี้ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นเมื่อใด ?

คำตอบ คือ เกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง เว้นแต่กรณีที่มีการกระทำความผิดต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย (ก) ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ (ข) ได้ให้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้โดยให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำความผิดนั้นๆ แล้วแต่กรณี (ประมวลรัษฎากร มาตรา ๗๘/๑ (๒))

ตัวอย่างเช่น ก. ซึ่งเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตกลงรับเหมา ก่อสร้างอาคารสูง ๔ ชั้น ให้ ข. ในราคา ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งชำระเป็น ๖ งวด งวดที่ ๑ ชำระในวันทำสัญญาเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ ชำระเมื่อตอกเสาเข็มเสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๓ ชำระเมื่องานชั้นที่ ๑ เสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๔ ชำระเมื่องานชั้นที่ ๒ เสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๕ ชำระเมื่องานชั้นที่ ๓ เสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๖ ชำระเมื่องานชั้นที่ ๔ เสร็จเรียบร้อยเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ดังนี้ ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับงวดที่ ๑ เกิดขึ้นในวันทำสัญญา เพราะเป็นวันที่มีการชำระเงิน ส่วนงวดอื่นนั้นเมื่องานแต่ละงวดเสร็จเรียบร้อยและ ข. ชำระเงินค่ารับเหมาก็ถือว่าความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นในวันที่มีการชำระเงินค่าจ้าง همانัน วันดังกล่าว ก. จึงมีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ ๗ ของเงินค่าจ้างเหมาตามงวดจาก ข.

แต่สมมุติว่า ข. ผิดนัดไม่ชำระเงินค่าจ้างเหมางวดที่ ๔ หากถือเคร่งครัดตามตัวบท

กฎหมายความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มยังไม่เกิดขึ้น เพราะตามมาตรา ๘๘/๑ (๒) ความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นเมื่อมีการชำระราคาค่ารับเหมา ฉะนั้น ก. จึงยังไม่มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจาก ข. ถ้ามีการฟ้องต่อศาลขอให้บังคับ ข. ชำระค่ารับเหมาพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม ศาลจะบังคับให้ ข. ชำระได้เฉพาะค่าจ้างเหมา ส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นยังบังคับให้ชำระไม่ได้ เมื่อใดที่มีการชำระค่ารับเหมาตามคำพิพากษา ความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มจึงจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ถ้า ก. ได้ออกใบกำกับภาษีให้ ข. หรือ ข. ได้ใช้ประโยชน์จากงานก่อสร้าง ความรับผิดในการเสียหายจะเกิดขึ้นในวันที่มีการออกใบกำกับภาษีหรือวันที่มีการใช้ประโยชน์จากงานก่อสร้างนั้นตามมาตรา ๘๘/๑ (๒) (ก) และ (ข) แล้วแต่กรณี

การถือเคร่งครัดตามหลักในมาตรา ๘๘/๑ (๒) ที่ว่าความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นเมื่อมีการชำระค่ารับเหมาศาลจึงไม่พิพากษาให้ ข. ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มพร้อมกับค่ารับเหมา คงให้ชำระแต่ค่ารับเหมานั้น หาก ข. ชำระค่ารับเหมาโดยไม่ชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม ก. ก็ต้องฟ้อง ข. เป็นคดีใหม่ต่อศาลภาษีอากรเพื่อขอให้บังคับให้ ข. ชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นเหตุให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งเพิ่มงานให้ศาลภาษีอากรโดยใช้เหตุ ประการสำคัญทันทีที่ ข. ชำระค่ารับเหมาให้ ก. ก. มีหน้าที่ต้องออกใบกำกับภาษีให้ ข. แม้ ข. จะยังไม่ได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มก็ตาม เพราะตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร ก. ซึ่งเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่จัดทำใบกำกับภาษีและส่งมอบให้ ข. ในทันทีที่ความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ซึ่งตามมาตรา ๘๘/๑ ความรับผิดในการเสียหายมูลค่าเพิ่มในกรณีการให้บริการนั้นเกิดขึ้นเมื่อมีการชำระค่าบริการ หาก ก. ไม่จัดทำใบกำกับภาษีและส่งมอบให้ ข. ก. ก็ต้องเสียเบี้ยปรับอีก ๒ เท่าของจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มตามใบกำกับภาษีตามมาตรา ๘๙ (๕) แห่งประมวลรัษฎากร และภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวย่อมถือเป็นภาษีขายของ ก. ในเดือนที่ ข. ชำระค่ารับเหมา เพราะมาตรา ๘๗/๑ (๑๗) แห่งประมวลรัษฎากรให้บทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า “ภาษีขาย” ไว้ว่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการความตามมาตรา ๘๒/๔ วรรคหนึ่ง คำว่า “พึงเรียกเก็บ” แสดงว่าแม้จะยังไม่ได้อีกก็ต้องถือเป็นภาษีขายของ ก. ในเดือนที่มีการชำระค่ารับเหมาแล้ว เมื่อถือเป็นภาษีขายของ ก. ในเดือนที่มีการชำระค่ารับเหมา ก. จึงต้องนำภาษีขายนั้นมาคำนวณหักออกจากภาษีซื้อที่เกิดขึ้นในเดือนเดียวกันตามมาตรา ๘๒/๓ ผลก็คือ ก. ต้อง

ชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งๆ ที่ยังมีได้รับชำระจาก ข. ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมและเพื่อไม่เป็นการเพิ่มงานแก่ศาลภาษีอากรผู้เขียนจึงเห็นว่าศาลธรรมดาน่าจะพิพากษาให้ ข. ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มพร้อมค่ารับเหมา ไม่ควรยกคำขอในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ปัญหามีว่า ถ้าจำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการให้การต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากจำเลย เพราะราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการนั้นเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว ดังนี้ จะมีประเด็นข้อพิพาทเกิดขึ้นหรือไม่ ? อย่างไร ?

ถ้าจำเลยให้การต่อสู้ดังกล่าวย่อมมีประเด็นข้อพิพาทเกิดขึ้น โดยมีประเด็นว่าราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการตามฟ้องเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้วหรือไม่ เพราะมาตรา ๘๒/๔ วรรคสองแห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรานี้มิได้เป็นการห้ามผู้ประกอบการจดทะเบียนที่จะเสนอ หรือแสดงราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการแก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการในราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ประกอบการจดทะเบียนจะได้แจ้งให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการทราบด้วยหรือไม่ก็ตาม และกรมสรรพากรเคยตอบข้อหารือไว้ในหนังสือที่ กค ๐๘๐๒/พ.๕๕๘๒ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ และ กค. ๐๘๐๒/พ.๒๓๕๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ว่า “การเสนอขายสินค้าหรือให้บริการโดยไม่ระบุภาษีมูลค่าเพิ่มที่บริษัทจะต้องเรียกเก็บจากผู้ซื้อเท่ากับว่าราคาที่เสนอขายเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องถือเป็นภาษีขายของตนในการคำนวณและนำส่งกรมสรรพากร ทั้งนี้จะเท่ากับเจ็ดในหนึ่งร้อยเจ็ดส่วนของราคาที่ดีกลงกัน”

นอกจากนี้กรมสรรพากรยังมีคำสั่งที่ ป.๒๓/๒๕๓๕ ข้อ ๑. ดังนี้ “กรณีผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ประกอบกิจการให้บริการในลักษณะภัตตาคารรายได้ได้เสนอหรือแสดงราคาค่าบริการ อันได้แก่ค่าอาหารหรือค่าบริการอื่นโดยไม่ได้ระบุไว้ในรายการอาหารให้ชัดเจนว่าเป็นราคาค่าบริการที่ได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว กรณีดังกล่าวให้ถือว่าค่าบริการตามรายการอาหารนั้นได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว”

เมื่อบทบัญญัติมาตรา ๘๒/๔ วรรคสอง และแนวปฏิบัติของกรมสรรพากรเป็นเช่นนี้ หากข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการที่โจทก์ฟ้องเรียกร้องจากจำเลยเป็นราคาที่มิได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ด้วย ก็ต้องถือว่าเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้แล้ว โจทก์จึงไม่มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากจำเลยอีก ศาลต้องยกคำขอในส่วนนี้ ในกรณี

ตรงกันข้าม ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าราคาค่าสินค้าหรือราคาค่าบริการที่โจทก์ฟ้องเรียกร้องจากจำเลยเป็นราคาที่ยังมีได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ด้วย โจทก์ก็มีสิทธิและหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากจำเลยตามมาตรา ๘๒/๔ วรรคแรก แห่งประมวลรัษฎากร

บทความนี้จะช่วยให้ท่านผู้พิพากษาที่ประสบปัญหาภาษีอากรมีแนวทางที่จะทำคำสั่งหรือคำพิพากษาได้ถูกต้อง แต่ถ้ามีปัญหาใดที่ไม่อยู่ในบทความนี้และท่านผู้พิพากษาดต้องการความคิดเห็นจากผู้เขียน ผู้เขียนก็ยินดีให้ความคิดเห็น หรือท่านผู้พิพากษาอาจขอความคิดเห็นจากผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีภาษีอากร ผู้ช่วยพิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีภาษีอากร หรือผู้พิพากษาศาลภาษีอากรกลางก็ได้ ผู้เขียนเชื่อว่าทุกท่านยินดีสละเวลาให้ความคิดเห็นแก่ท่าน ซึ่งการฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษาหลาย ๆ ท่านจะช่วยให้ท่านพิจารณาพิพากษาคดีได้ถูกต้องและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

องค์คณะผู้พิพากษากับ ปัญหาที่ติดตามมา

สมภพพิสิษฐ สุขพิสิษฐ

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ช่วยปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
รองอธิบดีศาลแพ่งกรุงเทพใต้

องค์คณะผู้พิพากษาหรือที่นิยมเรียกกันสั้นๆ ว่าองค์คณะนั้น นับว่ามีความสำคัญมากในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล ลำคัญมากขนาดไหน ที่ขนาดที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ นำไปบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๒๓๖ การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะและผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การนั่งพิจารณากับการทำคำพิพากษามีความสัมพันธ์กัน คือผู้พิพากษาที่จะทำคำพิพากษาคดีใดได้นั้น โดยหลักจะต้องเป็นผู้ที่นั่งพิจารณาคดีนั้นมา ถ้าไม่ได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาคดีนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น คือมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงได้ ซึ่งมีความหมายอย่างไร มีบัญญัติอยู่ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๓๐, ๓๑

องค์คณะมี ๒ ประเภท คือองค์คณะในการพิจารณากับองค์คณะในการทำคำพิพากษานั้น องค์คณะจึงหมายถึงจำนวนผู้พิพากษาที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ โดยหลักแล้วองค์คณะทั้งสองต้องเป็นองค์คณะเดียวกัน นอกจากนี้ในการนั่งพิจารณาคดีและในการทำคำพิพากษาก็ต้องมีผู้พิพากษาครบองค์คณะจึงจะชอบด้วยกฎหมาย

องค์คณะเชื่อว่าจะมี แต่ความจริงมีมานานแล้ว ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๔๗๗ ก็ได้บัญญัติเรื่ององค์คณะไว้ในมาตรา ๒๓ ถึงมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ศาลแขวงมีองค์คณะผู้พิพากษา ๑ คน ศาลชั้นต้นนอกจากศาลแขวง (ศาลจังหวัด ศาลแพ่ง ศาลอาญา เป็นต้น) ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน ศาลฎีกาต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน ส่วนพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันก็บัญญัติเรื่ององค์คณะไว้เช่นเดียวกันในมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ จะต่างกันก็เพียงว่า ในศาลชั้นต้นนอกจากศาลแขวงและศาลยุติธรรมอื่นซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน ส่วนศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาคก็เปลี่ยนองค์คณะจาก ๒ คนเป็น ๓ คน

ที่ผ่านมาปัญหาเรื่ององค์คณะมักจะเกิดขึ้นในศาลชั้นต้นโดยเฉพาะศาลชั้นต้นที่ต้องมีองค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน กล่าวคือศาลจังหวัด ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญกรุงเทพใต้ และศาลอาญธนบุรี ผู้พิพากษามักขึ้นนั่งพิจารณาคดีไม่ครบองค์คณะ ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนผู้พิพากษามีไม่เพียงพอต่อปริมาณคดี ทำให้ผู้บริหารศาลต้องแก้ปัญหาโดยในคดีที่ต้องมีองค์คณะ ๒ คน ก็จะมีผู้พิพากษาขึ้นนั่งพิจารณาคดีเพียงคนเดียว แต่เวลาที่จะพิพากษาคดีจึงจะนำสำนวนคดีไปให้ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งลงชื่อร่วมเป็นองค์คณะ โดยผู้พิพากษาทั้งสองนี้ผู้บริหารศาลได้จ่ายสำนวนให้รับผิดชอบเป็นองค์คณะร่วมกันแต่แรก ซึ่งที่ผ่านมาเกือบจะร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มีความฝ่ายใดคัดค้าน คงเป็นเพราะเห็นความจำเป็นที่จะต้องทำเช่นนั้น มิฉะนั้นคดีจะค้างศาลเป็นจำนวนมาก เพราะแทนที่เวลาเดียวกันจะพิจารณาคดีได้ ๒ คดี ก็จะได้แค่คดีเดียวและหากมีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์-ฎีกาคัดค้านว่าผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีไม่ครบองค์คณะ แนวคำพิพากษาศาลฎีกาก็จะพิพากษาว่าผู้พิพากษาศาลชั้นต้นนั่งพิจารณาไม่ครบองค์คณะ คู่ความมีโอกาสโดยบริบูรณ์ที่จะคัดค้านการที่ผู้พิพากษาได้ขึ้นนั่งพิจารณาคดีโดยไม่ครบองค์คณะแล้ว ตั้งแต่ในขณะศาลชั้นต้นกำลังดำเนินกระบวนการพิจารณาอยู่ต่อหน้าคู่ความ การที่คู่ความละเลยเสียมิได้โต้แย้งคัดค้านในเวลาอันสมควร ย่อมถือว่าคู่ความได้สละสิทธินั้นแล้ว คู่ความเพิกมายกขึ้นโต้แย้งต่อเมื่อคดีได้ล่วงเลยมาจนถึงชั้นอุทธรณ์-ฎีกาแล้วย่อมไม่ได้ เทียบ ฎ. ๕๓๕/๒๔๘๐, ฎ. ๒๑๘/๒๔๘๑, ฎ. ๑๙๐๓/๒๕๑๓)

ขณะเดียวกันทางฝ่ายการเมืองก็มีแนวความคิดที่ต้องการให้ศาลขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ ประกอบกับกระแสการปฏิรูปการเมืองทำให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ได้บัญญัติเรื่ององค์คณะไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ ดังกล่าวขึ้นเพื่อให้ศาลถือปฏิบัติ เพราะเป็นกฎหมายสูงสุด ขณะเดียวกันฝ่ายบริหารก็ได้เพิ่มอัตรากำลังผู้พิพากษาเพื่อรองรับกับกรณีการขึ้นนั่งพิจารณาคดีของผู้พิพากษาคบองค์คณะ ทั้งยังมีบทเฉพาะกาลตาม มาตรา ๓๓๕ (๕) ห้ามมิให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๒๓๖ มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการเพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งต้องไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มาตรา ๒๓๖ จึงมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บวกกับความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองและแนวคิด การขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะกำลังพัฒนาขึ้น เชื่อเหลือเกินว่า ศาลยุติธรรมจะต้องขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวคงจะต้องเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เขียนจึงเห็นด้วยความเคารพว่า แนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว คงยึดเป็นบรรทัดฐานไม่ได้แล้ว เพราะกรณีเป็นเรื่องขัดต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดแล้ว ไม่ใช่แค่ขัดต่อพระธรรมนูญศาลยุติธรรมอย่างแต่ก่อน ดังนั้นหากผู้พิพากษาขึ้นนั่งพิจารณาไม่ครบองค์คณะ ยังผลให้กระบวนการพิจารณานั้นและคำพิพากษาต่อมาไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีผู้พิพากษาที่ไม่ได้นั่งพิจารณาร่วมลงชื่อทำคำพิพากษา (เทียบ ฎ. ๖๖๒/๒๕๖๘) นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่าปัญหาผู้พิพากษาขึ้นนั่งพิจารณาไม่ครบองค์คณะนี้เป็นปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้คู่ความจะไม่ได้หยิบยกขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นก็ตาม ก็สามารถยกขึ้นกล่าวในชั้นอุทธรณ์-ฎีกาได้ (ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๕) ศาลเองก็หยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕)) และสามารถนำไปใช้ในคดีอาญาได้ด้วย (ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕)

เมื่อการนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาคบองค์คณะ และผู้พิพากษาซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาคดีนั้นมิได้ อันจะมีผลบังคับนับแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป จึงเหลือเวลาที่จะต้องวางแผน เตรียมการรับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับเพียงประมาณ ๑ ปีเศษ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การเตรียมการและปัญหาที่จะติดตามมาน่าอย่างน้อยก็มีดังนี้

๑. ผู้บริหารศาลยุติธรรมระดับสูงต้องมีนโยบายที่แน่ชัดในเรื่องการขึ้นนั่งพิจารณาคดี

ของผู้พิพากษาศรปกครองคณะ ตลอดจนการพิจารณาคดีอาญาอย่างต่อเนื่องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๕๑ (๑) อันเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ที่สังคมกำลังจับตามอง ซึ่งก็น่ายินดีที่นายธวัชชัย พัทธกะพล ประธานศาลฎีกาได้มีนโยบายดังกล่าว และให้รับดำเนินการเพื่อให้ศาลยุติธรรมมีการดำเนินการพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทั้งยังได้มีคำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรมที่ ๓๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องในศาลชั้นต้น โดยประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการเอง

๒. ผู้บริหารศาลแต่ละศาลต้องมีแผนปฏิบัติการอันเป็นกลยุทธ์นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้ โดยผู้พิพากษาแต่ละศาลเป็นผู้ปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้บริหารศาลยุติธรรมระดับสูงและผู้บริหารศาลแต่ละศาล จะต้องซักซ้อมทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้พิพากษากับนโยบาย นอกจากนี้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลไม่ว่าจะทำแต่ฝ่ายเดียว ยังมีฝ่ายอื่นที่มีส่วนร่วม อาทิ พนักงานอัยการ ทนายความ คู่ความ พยาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ศาลก็จะต้องทำความเข้าใจถึงนโยบายการขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่อง จึงเห็นควรให้มีการสัมมนาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และศาลแต่ละศาลก็ควรที่จะเตรียมความพร้อมไว้แล้ว เช่น คดีอาญาที่ยื่นฟ้องในช่วง ๖ เดือนหลังของปี ๒๕๕๔ อาจจะนัดพิจารณาในต้นปี ๒๕๕๕ โดยพิจารณาคดีครบองค์คณะอย่างต่อเนื่อง เว้นแต่คดีที่จำเลยรับสารภาพซึ่งต้องพิพากษากับกรณีต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพเป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อใช้เวลา ๖ เดือนหลังในการเร่งรัดพิจารณาคดีค้างเก่าให้แล้วเสร็จมากที่สุดในปี ๒๕๕๔ เพื่อเริ่มศักราชใหม่ในการขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่องแต่ต้นปี ๒๕๕๕ ส่วนคดีแพ่งนั้น ศาลจะพิจารณาต่อเนื่องหรือไม่ก็แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละศาลเพราะรัฐธรรมนูญมิได้บังคับไว้

๓. การจ่ายสำนวนคดีถือเป็นการบริหารจัดการคดีของผู้บริหารศาล กล่าวคือ คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา ๒๕ (๔) (๕) ผู้บริหารศาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะผู้พิพากษาในศาลนั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรมแล้ว ยังควรที่จะจ่ายสำนวนคดีให้ผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะ เพื่อให้ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งไปนั่งร่วมเป็นองค์คณะในคดีที่ต้องมีองค์คณะ ๒ คน จะได้ไม่เสียกำลังผู้พิพากษาซึ่งมี

อยู่จำกัด ทั้งนี้ เพราะแต่เดิมแม้คดีที่มีองค์คณะคนเดียว ผู้บริหารศาลก็มักจะจ่ายสำนวนคดีเป็นองค์คณะ ๒ คน

๔. การนัดพิจารณาคดี เมื่อศาลต้องนั่งพิจารณาคดีขององค์คณะ ดังนั้น คดีที่ต้องมีองค์คณะ ๒ คน ศาลแต่ละศาลจึงควรจับคู่ผู้พิพากษาเป็นคู่ๆ เพื่อเป็นองค์คณะในคดีต่างๆ ที่ผู้บริหารศาลจะจ่ายสำนวนคดีให้ เพื่อสะดวกในการขึ้นนั่งพิจารณาคดีและในการนัดวันพิจารณา มิฉะนั้นอาจจะก่อให้เกิดความสับสนในการที่จะขึ้นนั่งพิจารณาคดีและการนัดวันพิจารณาคดีซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

๕. ในระหว่างพิจารณาหรือในระหว่างการทำคำพิพากษาคดีใด หากมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นไม่อาจจะนั่งพิจารณาคดี หรือไม่อาจจะทำคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไปได้ ให้ผู้บริหารศาลแต่ละศาลขึ้นนั่งพิจารณาคดีหรือลงลายมือชื่อทำคำพิพากษาหลังจากได้ตรวจสำนวนคดีนั้นแล้วแทน แล้วแต่กรณี แต่เฉพาะในการนั่งพิจารณาคดีผู้บริหารศาลอาจจะมอบหมายให้ผู้พิพากษาในศาลนั้นนั่งพิจารณาคดีแทนได้ ทั้งนี้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าในกรณีดังกล่าวจะต้องมีการจดบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาคดีนั้นว่ามีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้เกิดขึ้นในระหว่างพิจารณาหรือในระหว่างการทำคำพิพากษา อันเป็นเหตุให้มีการทำการแทนได้ตามกฎหมายซึ่งเป็นภาระแก่ผู้บริหารศาลมิใช่น้อยจึงเห็นว่าผู้บริหารศาลนำที่จะออกคำสั่งรวมเป็นคำสั่งเดียวว่าในระหว่างพิจารณา หากมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นไม่อาจจะนั่งพิจารณาคดีได้ ให้ผู้พิพากษาในศาลนั้นคนใดคนหนึ่งขึ้นนั่งพิจารณาคดีแทนได้ โดยให้ผู้พิพากษาที่ขึ้นนั่งพิจารณาคดีแทนจดยางานกระบวนการพิจารณาให้สอดคล้องกับคำสั่งดังกล่าว ผู้บริหารศาลจะได้ไม่ต้องมาจดยางานในสำนวนคดีแต่ละคดีให้ยุ่งยาก

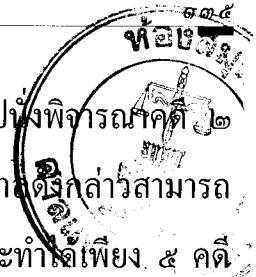
แต่สำหรับกรณีทำคำพิพากษานั้น กฎหมายไม่อนุญาตให้ผู้บริหารศาลมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนตนได้ จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารศาล ซึ่งเป็นภาระหนัก เนื่องจากผู้บริหารศาลมีงานอื่นที่จะต้องปฏิบัติอยู่มีใช่น้อย ผู้เขียนจึงเห็นว่าผู้บริหารศาลนำที่จะจดยางานกระบวนการพิจารณาถึงเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้องค์คณะในการพิจารณาคดีไม่อาจจะทำคำพิพากษาคดีได้ แล้วให้นำคำความมาแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจาเนื่องจากไม่เคยนั่งพิจารณาคดี ยัง

ผลให้คดีที่อยู่ในระหว่างทำคำพิพากษากลายเป็นอยู่ในระหว่างพิจารณาคดี เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารศาลก็สามารถมอบให้ผู้พิพากษาคนอื่นในศาลนั้นขึ้นนั่งพิจารณาฟังคำแถลงการณ์ดังกล่าวได้ และผู้พิพากษานั้นเมื่อนั่งพิจารณาคดีก็ย่อมที่จะทำคำพิพากษาคดีนั้นได้

๖. ผู้พิพากษาขึ้นนั่งพิจารณาคดีเพียงนัดเดียวจะทำคำพิพากษาคดีนั้นได้หรือไม่ ปัญหาข้อนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า องค์คณะผู้พิพากษาที่ขึ้นนั่งพิจารณาคดีใด โดยหลักแล้วควรจะขึ้นนั่งพิจารณาคดีนั้นทุกนัดจนกระทั่งเป็นองค์คณะในการทำคำพิพากษา แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงไม่อาจเป็นเช่นนี้ได้ทุกคดี เพราะผู้พิพากษาก็เป็นปุถุชนธรรมดาย่อมมีเจ็บป่วย ติดกิจธุระ โยกย้ายตำแหน่ง หรือล้มหายตายจากไป ยังผลให้ไม่อาจขึ้นนั่งพิจารณาคดีตามนัดได้ กฎหมายจึงกำหนดตัวผู้พิพากษาขึ้นนั่งพิจารณาแทนในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่น อันมิอาจก้าวล่วงได้ (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๘) ดังนั้น องค์คณะที่ขึ้นนั่งพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งแต่ละนัดอาจจะไม่ซ้ำกันด้วยเหตุดังกล่าว แต่สิ่งสำคัญก็คือ ผู้พิพากษาที่ขึ้นนั่งพิจารณาคดีนั้นจะต้องครบองค์คณะ และเหตุเดียวกันนี้เองทำให้ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาเพียงครั้งเดียว ก็สามารถทำคำพิพากษาและลงชื่อในคำพิพากษาคดีนั้นได้ (เทียบ ฎ. ๒๘๑๘/๒๕๓๑) ไม่ถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ เพราะมาตราดังกล่าวกำหนดแต่เพียงว่า “ผู้พิพากษาซึ่งมิได้ขึ้นนั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาคดีนั้นมิได้ โดยมีได้บัญญัติว่าต้องเป็นผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นตลอด เพราะในความเป็นจริงไม่อาจเป็นเช่นนั้นได้ตลอดทุกคดี ดังจะเห็นได้จาก มาตรา ๒๘ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมให้อำนาจผู้บริหารศาลแต่ละศาลมีอำนาจลงลายมือชื่อทำคำพิพากษาได้ ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นไม่อาจจะทำคำพิพากษาในคดีนั้นได้ ทั้งที่ไม่เคยนั่งพิจารณาคดีเลยยังได้ แล้วทำไมคนที่เคยนั่งพิจารณาคดีจะตีความว่าทำคำพิพากษาไม่ได้เล่า

๗. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผู้พิพากษากับเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ สมมติว่าศาลจังหวัดแห่งหนึ่งมีผู้พิพากษา ๑๐ คน และเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ ๑๐ คน หากสำนักงานศาลยุติธรรมเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาให้ศาลนี้อีก ๑๐ คน จำนวนผู้พิพากษากับจำนวนเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จะสัมพันธ์กัน เพราะเมื่อศาลต้องขึ้นนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ ผู้พิพากษา ๒ คนก็จะใช้เพียงบัลลังก์เดียว ฉะนั้นผลงานของศาลนี้ก็ไม่น่าที่จะด้อยไปกว่าเดิมที่ขึ้นพิจารณาไม่ครบองค์คณะ แต่หากสำนักงานศาลยุติธรรมไม่เพิ่มผู้พิพากษาให้ หรือเพิ่มน้อยกว่าจำนวนที่มีอยู่เดิม ย่อมทำให้ในช่วงระยะเวลาเดียว

กันผลงานของศาลดังกล่าวย่อมน้อยไปกว่าเดิม เพราะผู้พิพากษาจะต้องขึ้นไปนั่งพิจารณาคดี ๒ คนในคดีเดียว สมมติว่าไม่มีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษา เดิมในเวลาเดียวกันศาลดังกล่าวสามารถขึ้นนั่งพิจารณาคดีพร้อมกันได้ ๑๐ คดี แต่เมื่อต้องนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะก็จะทำได้เพียง ๕ คดี การแก้ปัญหานี้ก็อาจจะอาศัยแต่การเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาคงไม่ได้ เพราะงบประมาณมีจำกัด อาจจะต้องอาศัยการบริหารเข้ามาช่วยจัดการ เช่นตามตัวอย่างจะเห็นได้ว่าจำนวนเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จะว่าง ๕ คน เพราะศาลจะใช้บัลลังก์พิจารณาเพียง ๕ บัลลังก์ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่ศาลจะทดลองโครงการให้กระบวนการพิจารณาของศาลทุกอย่างสิ้นสุดลงในบัลลังก์ โดยให้เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ทำทุกอย่างแทนเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นซึ่งก็ไม่ใช่ภาระที่หนักเกินไป เพราะมีเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์อีก ๕ คนไปช่วย เท่ากับบัลลังก์หนึ่งมีผู้ปฏิบัติงาน ๒ คน และน่าจะช่วยลดขั้นตอนดำเนินการในแต่ละกระบวนการลงได้ ยังผลให้การพิจารณาคดีของศาลน่าจะรวดเร็วขึ้น เพื่อทดแทนกับจำเลยคดีที่จะค้าง คือทำให้ศาลมีเวลาที่จะนั่งพิจารณาคดีในแต่ละวันได้มากขึ้น นอกจากนี้หากเห็นว่าปริมาณงานของเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ ๒ คนมากเกินไป ก็สามารถที่จะโยกย้ายเจ้าหน้าที่แผนกอื่นซึ่งแทบจะไม่มีงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ดังกล่าวเป็นผู้ทำแทนทั้งหมด มาประจำอยู่ที่บัลลังก์เพื่อช่วยงาน

๘. ผู้พิพากษาประจำศาล เนื่องจากผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญาพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ วรรคท้าย ฉะนั้น ในการส่งผู้พิพากษาประจำศาลไปทำงานจึงไม่สมควรที่จะส่งไปทำงานที่ศาลแขวง ควรส่งไปศาลจังหวัดหรือบรรดาศาลแพ่ง ศาลอาญา ทั้งหมด เพราะผู้พิพากษาประจำศาลสามารถร่วมนั่งเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้

สิ่งที่เสนอดังกล่าวเป็นเพียงแนวความคิดที่ผู้เขียนคาดหมายว่าผู้บริหารศาลแต่ละศาลจะต้องประสบปัญหาเมื่อมีการใช้บังคับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่อง จึงเสนอแนวทางเพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจจะมีผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่ปัญหาดังกล่าวกำลังรอคำตอบจากท่านทั้งหลายว่าจะทำเช่นไร

กิจกรรมของ

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
พร้อมคณะ ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เพื่อเป็นสิริมงคลเนื่องในโอกาสเดินทางมารับตำแหน่งใหม่

เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ นายสุประดิษฐ์ หุดะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ได้จัดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ โดยนิมนต์พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทะ)
วัดชลประทานรังสฤษฎ์ มาบรรยายธรรมะให้แก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไปรับฟัง
ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๓ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๓ คณะผู้ช่วยผู้พิพากษาคนที่ ๔๑ ได้เยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และรองอธิบดีฯ ร่วมกันบรรยายสรุป

คณะผู้ช่วยผู้พิพากษาคนที่ ๔๑ เยี่ยมชมและฟังบรรยายสรุปงานคอมพิวเตอร์ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้

เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๓ ศาสนแพ่งกรุงเทพใต้
ได้จัดให้มีพิธีทำบุญเลี้ยงพระเพื่อเป็นสิริมงคลเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่

เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๓ ดอนกลางคืนได้จัดให้มีการเลี้ยงสังสรรค์
เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ข้าราชการศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ที่เครือข่ายภาคกลางจัดงานหนัก หุยก์พัทน์สมครสมานสามัคคี

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๓ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้มาตรวจสุขภาพประจำปี แก่ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการตุลาการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวศาลแพ่งกรุงเทพใต้

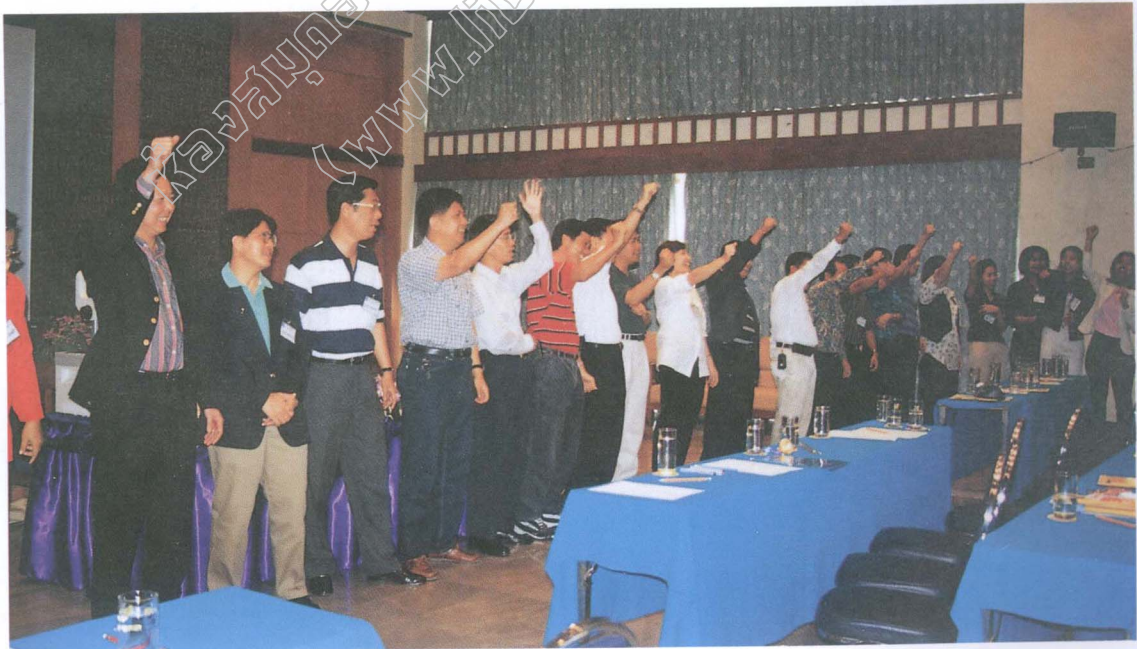
เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๓ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดพิธีรดน้ำดำหัวพร้อมขอพรจาก
นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
เพื่อเป็นสิริมงคล เนื่องในโอกาสวันสงกรานต์

เมื่อวันที่ ๑๕-๑๗ กันยายน ๒๕๔๓ นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ได้กล่าวเปิดงาน “การอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรและเทคนิคการดำเนินงาน 5 ส”
ณ โรงแรมการ์เดนที่ ซีวีวี รีสอร์ท พัทยา

เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี
ระหว่างข้าราชการตุลาการและข้าราชการอัยการ

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ นายสุประคิมฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ได้กล่าวเปิดงานกิจกรรม ๕ ส. (Big cleaning Day)

เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดให้ทีมงานสังสรรค์ส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่
และได้มีการมอบโล่ให้แก่ข้าราชการ และลูกจ้างดีเด่นประจำปี ๒๕๔๓
เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้จัดกิจกรรม ๕ ส เพื่อก้าวหน้าต่อไปสู่ T.O.M.
โดยมี นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นประธานในพิธี

เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้
เป็นประธานเปิดโครงการทดลองให้บริการในจุดเดียว (One Stop Service)
เพื่อให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่คู่ความที่มาติดต่อราชการศาล

คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม

ที่ ๔๗๔/๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมพิธีวางศิลาฤกษ์และเตรียมพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ด้วยสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ทำการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และเห็นสมควรเตรียมการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์และพิธีเปิดอาคารที่ทำการ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมพิธีวางศิลาฤกษ์และเตรียมพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ประกอบด้วย

๑. อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	เป็นประธานกรรมการ
๓. รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้	เป็นกรรมการ
๔. รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	เป็นกรรมการ
๕. เลขานุการศาลแพ่งกรุงเทพใต้	เป็นกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลแพ่งกรุงเทพใต้	เป็นกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักการคลัง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองกลาง	เป็นกรรมการและเลขานุการ
๑๐. หัวหน้าฝ่ายประสานราชการและบริหารงานทั่วไป กองกลาง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางดวงใจ นาคสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๕ กองกลาง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นายสุรัชย์ ฉายวงศ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔ กองกลาง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในด้านต่างๆ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การเตรียมพิธีวางศิลาฤกษ์และเตรียมพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยทุกประการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายรัชชชัย พิทักษ์พล)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้
ที่ ๓๔/๒๕๔๓
เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึก

สืบเนื่องจากศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้ย้ายที่ทำการจากถนนราชินี (สนามหลวง) มาอยู่ยังที่ทำการ
แห่งใหม่ ถนนเจริญกรุง ซอย ๖๓ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และ
ได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมว่าให้ดำเนินการติดต่อสำนักพระราชวังเพื่อกราบบังคมทูลเชิญฯ เสด็จในพิธี
เปิดที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ต่อไป ดังนั้น เพื่อเป็นการตระเตรียมการเสียแต่เนิ่นๆ เกี่ยวกับจัดทำ
หนังสือที่ระลึกเพื่อแจกจ่ายแก่แขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานในพิธีเปิดศาล จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะผู้จัดทำ
หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสร่วมงานพิธีเปิดที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ดังนี้

๑. นายชัยสิทธิ์ ตราฐธรรม รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นประธานคณะผู้จัดทำ
๒. นายรังสรรค์ วิจิตรไกรสร ผู้พิพากษาศาลฎีกาอาวุโสกลาง
ช่วยทำงานในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นคณะผู้จัดทำ
๓. นายสันต์ชัย ล้อมฉินพรรัตน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญานบุรี
ช่วยทำงานในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นคณะผู้จัดทำ
๔. นายเลิศชาย จิระชาติ ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑
ช่วยทำงานในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นคณะผู้จัดทำ
๕. นายสุชาติ ทนินช้อน เลขานุการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นคณะผู้จัดทำ
๖. นายบรรณาล ฝื่อนโกลา จำศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เป็นคณะผู้จัดทำ
๗. นางวัลยา เบ็ญจนาวิ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖ เป็นเลขานุการฯ
๘. นางนันทนวล แสงแก้ว นิติกร ๕ เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ
๙. นางสาววิยะดา ลพโกชน์ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๔ เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ

ให้คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสร่วมงานพิธีเปิดที่ทำการศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ดำเนินการจัดทำหนังสือดังกล่าวแจกจ่ายแก่ผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานให้เพียงพอและทันกำหนดพิธีเปิด โดยให้รายงานอธิบดีฯ ทราบทุกกระยะ
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์)

อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้

